

Cuprinsul.

1. C. I. Băicoianu - Banca Natională în timpul
ocupatunii.

2. Adam Smith - Avuția Națiunilor.

○ Cercetare asupra Naturii și Cauzelor ei -

Inu.A.39.423

C. I. BĂICOIANU

258798

BANCA NAȚIONALĂ

IN

TIMPUL OCUPAȚIUNEI

NOEMBRIE 1916 — NOEMBRIE 1918

EMISIUNEA BANCEI GENERALE

CONTRIBUȚIE

LA

POLITICA FINANCIARĂ A GERMANILOR

IN

ROMÂNIA OCUPATĂ

BUCUREȘTI

TIPOGRAFIA „UNIVERSALĂ” I. IONESCU S-SORI
STRADA COVACI No. 14

1919

84109
60748

CONTR

1942

CONTROL 1953

BIBLIOTECA UNIVERSITARA

COTA 62573

2060/03

1950

B.C.U. Bucuresti

C60748

Banca Națională în timpul ocupației Noembrie 1916—Noembrie 1918

EMISIUNEA BĂNCEI GENERALE

În urma Decretului apărut în Monitorul Oficial No. 191 din 1916, Banca Națională, conform încheerii Consiliului General din 12 Noembrie 1916, și-a mutat pe ziua de 14 Noembrie 1916 sediul la Iași.

Prin încheierea Consiliului General din 11 Octombrie 1916 a fost lăsată o sucursală la București, încredințându-se conducerea ei Directorilor N. Bărbulescu și subsemnatului cu atribuțiuni bine determinate al cărui cuprins eră următorul :

I. Să sconteze portofoliul caselor de bancă și persoanelor care au deja un cont curent cu facultatea de scont la Bancă și în limita sumelor disponibile.

II. Să facă împrumuturi simple sau în cont curent pe efecte publice.

III. Să primească depozite.

IV. Să încaseze sumele ce se datorează Băncii Naționale și să achite sumele ce datorește acum, în aceleași limite ca cele prevăzute la No. I.

V. Să libereze recipise la vedere și să emită mandate de plată numai în interiorul țării.

Orice alte operațiuni fiind cu totul interzise delegației.

Banca Națională a României față de retragerea armatelor române pe linia Siretului și a guvernului român la Iași.

Aceste hotărâri au fost luate în concordanță cu cunoscutele circumstanțe militare și politice care, în urma intrării României în convulsiunea Europeană, în August 1916, au condus la retragerea armatei românești pe linia de apărare a Siretului, unde armatele aliate germane, austro-ungare, turcești și bulgărești oprite locului au fost bătute de Români, care au înscris astfel prin vrednicia lor militară una din cele mai glorioase pagini în istoria neamului.

Ocupațiunea
germană a Olte-
niei, Munteniei
și Dobrogei.

Oltenia și Muntenia fiind părăsite, dușmanul și-a făcut intrarea în București în ziua de 23/6 Decembrie 1916.

Preocuparea de căpetenie a ocupantului a fost îndreptată dela început spre cercetarea disponibilităților de hrană, a câtimilor de cereale de tot felul, cum și de a lua măsuri din vreme pentru activarea producțiunii agricole din teritoriul ocupat.

Ocupantul avea nevoie de produsele noastre agricole, de o potrivă de mult pentru întreținerea armatelor, cât și pentru îndeostularea populațiunii sale civile din patrie, flămânzită și istovită.

În astfel de împrejurări eră firesc ca una din primele măsuri luate de ocupant, până la rezolvarea problemei de circulațiune monetară, să fie și aceea de a statua cursul unităților de măsură ce stăteau la baza schimbului: *cursul valutei*.

Chestiunea
valutei în teri-
toriu ocupat.

Cum viața normală încetase de fapt odată cu intrarea ocupanților în țară, nu se mai putea vorbi de bursă.

Comandamentul militar german își arogase dreptul să o substituie.

Astfel pe ziua de 9 Decembrie, vedem publicându-se prima ordonanță militară referitoare la valută. Ea glăsuște astfel:

„Bazat pe valuta Germană cursul valutei se fixează de noi în modul următor:

Una Marcă valoare germană	100 pf.
1 Coroană austriacă	70 "
1 Leva bulgară	80 "
1 Leu românesc	80 "
1 Piastru turcească	20 "
1 Rublă rusească	160 "

*Cursul Leului fusese dar statornicit la paritatea
1 Marcă = 1,25 lei sau leul = 0,80 pf.*

Ordonanța poartă însă mențiunea expresă că cursurile stabilite vor dăinui până la noi dispozițiuni.

Intre timp, din îndemn ascuns, mica speculațiune începuse un joc à la baisse pe socoteala leului, deși nici o considerațiune economică serioasă nu milită în favoarea acestui fenomen.

Comandantura militară, profitând de scăderea leului provocată de speculațiunea zarafiilor, revine asupra cursului stabilit și prin ordonanța din 23 Decembrie 1916, decretează oficial deprecierea leului, urcând Marca la Lei 1,33.

Iată cum glăsuește ordonanța cu pricina :

Ordonanță

Anulându se ordonanțele guvernământului imperial din 9 și 17 Decembrie st. nou 1916, cursul valorilor este fixat până la alte dispozițiuni în modul următor :

1 Marcă 100 pfenigi	1,33 leu (franc)
	1,51 coroane
	1,25 leva
	5 piastri
1 Leu (franc) 100 bani	0,75 mărci
	1,14 coroane
	0,95 leva
	3 ³ / ₄ piastri
1 Coroană 100 fileri	0,66 mărci
	0,88 (leu) franc

1 Leva	0,80 mărci 1,07 lei (franc)
1 Piastru	0,20 mărci 0,26 lei (franc)

București, 23 Decembrie
si. n. 1916

Guvernământul Imperial

Această depreciere a leului nu eră justificată de nici o considerațiune economică serioasă. Pe piață nu se făceau decât foarte restrânse transacțiuni monetare. Plăți în străinătate deasemenea nu aveau loc, căci comerțul eră împiedicat de războiu; apoi împrejurarea că noi eram factorul ce trebuia să întrețină schimbul germano-român prin exportul nostru de produse în spre Germania, pe câtă vreme Germania aproape nu avea ce să ne trimită în schimb, departe de a justifica scăderea leului ar fi putut să îndreptățească fenomenul contrariu, al urcării.

Dar această din urmă așteptare, rezultantă a jocului natural de bursă, se viciase prin intervenția samavolnică a autorității pumnului de fer german, care, pe temeiul bunului plac, scăzând leul și ridicând marca peste paritatea cursului legal, țintea să jefuiască țara românească și pe această cale a deprecierei forțate a valutei românești.

Protestul băncilor din București și al Băncii Naționale.

La sensibilitatea pieței, care începuse să se îngrijească de scăderea calculată a leului și căreia îi s'a dat expresie prin protestarea de viu grai ce ne-a fost făcută de directorul Băncii Agricole, delegațiunea Băncii Naționale, după o mai largă discuțiune a problemei, a hotărît să țină o constătuire cu băncile rămase la București. Această constătuire a avut loc în ziua de 9/22 Decembrie 1916, în localul Băncii Naționale.

Au luat parte reprezentanții Băncilor următoare :

Banca Națională	Banca Românească
The Bank of Roumania	Banca Comercială

Banca Generală	Banca de Scont
Banca de Credit	Banca Ilfov
Banca Agricolă	Banca L. Berkowitz
Banca Sind. Agr. Ilfov	

și a prezidat Directorul Delegat Bărbulescu.

Conferința a constatat în unanimitate că nici un factor economic serios nu îndreptățește deprecierea leului și a hotărât să se redacteze un memoriu, care să fie înaintat guvernământului imperial german sub formă de Proces-Verbal, semnat de toți participanții la conferință, invitându-l a face să înceteze decretarea unor ordonanțe militare de natură să prejudicieze profund interesele economice și financiare ale României ocupate.

Acest proces-verbal¹⁾ pe care-l publicăm mai jos în extenso a circulat spre semnare chiar a doua zi.

1. Iață cuprinsul acestui document :

PROCES-VERBAL

Subsemnații reprezentanți ai Băncilor mai jos notate, în urma convocării d-lor delegați ai Băncii Naționale, ne-am întrunit azi 9 (22) Decembrie 1916 în localul numitei Bănci și luând în discuție expunerea făcută de d-l delegat Nicolae I. Bărbulescu asupra scopului întrunirii noastre, am ajuns cu toții la concluzia unei nejustificate depreciere a valutei monedei leului, în raport cu celelalte monede, decrete cu curs obligatoriu de Înaltul Comandament al Armatelor Imperiale de ocupațiune.

În adevăr, deși este bine cunoscut că pe piața financiară a Bucureștilor nu se fac decât foarte neînsemnate transacțiuni monetare și mai nici o plată în străinătate, deși comerțul este în mare parte împiedicat din cauza războiului, și deși încă din primele zile ale ocupațiunii autoritatea marelui comandament a fixat un prim curs obligator al monedelor, care să circule, decretând marca egală cu 100 pfenigi, coroana egală cu 70 pfenigi, leul egal cu 80 pfenigi, leva cu 80 pfenigi, piastrul cu 20 pfenigi și rubla cu 160 pfenigi sau marca egală cu 1 leu și 25 bani, totuși, de a doua zi, cursul schimbului pe piață, fără nici o justificare, ci numai dintr'un incalificabil scop de speculă a început a se urca în defavoarea leului.

Așa marca a cotat imediat la schimb 1.35—1.39. Acelaș lucru pentru celelalte monezi.

Această diferență de curs la schimb a contribuit, credem, să facă ca Înaltul comandament să modifice după câteva zile valuta oficială a leului și să fixeze cursul mărcii în lei la 75 pfenigi sau marca egală 1.33%.

Când a ajuns la Banca Generală, deși Directorul Sterling nu contestase în ziua conferinței legitimitatea preocupărilor colegilor săi, nu a voit să-l iscălească.

Domnul Director Petersen, în uniforma de colonel german, s'a prezentat două zile în urmă personal la Banca Națională restituindu-mi acest proces-verbal. Am fost invitat în acelaș timp să nu înaintez memoriul guvernământului imperial și m'a consiliat să păstrez o atitudine mai pasivă față de hotărârile comandamentului militar, căci guvernământul va face tot ce

Schimbarea oficială a cursului a încurajat specula și mai deparie și azi cursul pieței este o marcă egală cu 1.50 lei, rubla egală cu 2 lei 65.

Fără cu cele expuse este firesc, ca *întreaga finanță românească* să fie îngrijorată de această stare de lucruri, ale cărei consecințe pot fi extrem de grave. Ceiace însă mărește și mai mult neliniștea, este nesiguranța *ce va creta prin fixarea unui curs variabil și ad libitum pentru leu.*

Este evident că stabilirea unui curs, care nu ar înlesni seamă de raporturile normale între valoarea diferitelor monezi și obligațiunea a primi aceste monezi pe cursul fixat prin ordonanțe, produce o mare perturbare în comerț și împiedică transacțiunile.

Într'adevăr este un mare risc pentru un comerciant a-și plasa capitalul într'o marfă cumpărată pe un puțin, când nu are siguranța desfacerii din cauza deprecierei arbitrare a monezei cu care să poată vinde, și când din cauza acestei variațiuni ar fi obligat să ridice prețul de vânzare cu 20%, 30% sau 40% ceiace ar opri pe cumpărător de a mai cumpăra, rezervându-și satisfacerea necesităților pentru timpuri mai bune.

Nu este deci în interesul nimănui să se deprecieze moneda românească, care în mâinile detentorilor reprezintă o valoare reală, garantată de Banca Națională, ce a emis pe baza stocului său metalic, pe lângă portofoliul strein și românesc, adică a înregului cont național.

● Cu nimic nu se poate justifica să se fixeze fără nici un criteriu pentru leul monedă românească, un curs și să varieze acest curs dela o zi la alta, când mai ales această variațiune de curs dela o zi la alta a leului în raport cu marca, mărește deprecierea valutei și dă loc la specula mărfurilor.

Pentru toate aceste considerațiuni :

Credem cu toții că este bine ca Banca Națională prin organele sale și cu concursul autorităților în drept să intervie pe lângă Onor. Guvernator sau Inalt Comandament al armatelor imperiale, ca pe de o parte să se menție fixarea oficială și invariabilă a valutei leului la cursul inițial fixat și publicat prin prima Ordonanță adică 1 leu = 80 fenigi sau 1 marcă = 1,25 lei, iar pe de altă parte să se obște a se lua măsuri pentru represiunea speculei ce s'ar

va crede și va voi. Chestiunea a rămas în deliberațiunea delegațiunei ¹⁾).

În vreme ce guvernământul imperial german deprecia valuta țării pe cale de ordonanță militară, o Comisiune compusă din Colonelul Petersen, Directorul Băncii Generale și Căpitanul Rujinsky s'a prezentat Direcțiunei, în scop de a rechiziționa Banca cum și pentru a se informa asupra calității Băncii Naționale.

Am protestat verbal cu prilejul acestei intervederi contra intențiunei de a se rechiziționa Banca și de-

face cu urcarea fictivă a cursului, după cum s'a prevăzut pentru scăderea cursului monezilor din Ordonanța sus citată: Într'adevăr aceiași rațiuni care legitimează intervenția autorității, pentru a înlătura efectele legii ofertei și cererii în ce privește valuta mărcii, coroanei, leului, piastrului și rublei în raport cu leul, trebuie să dicteze și la fixarea valutei leului în raport cu acele monezi într'un interes comun.

Altfel se creiază o inegalitate de valută între leu și celelalte monezi, iar prin libertatea schimbului și prin nesiguranța oficială a acestui curs se lasă și mai mult joacă liber speculei zarafilor și agiotagiului, uneori în profitul unui neînsemnat beneficiu de speculă și în paguba unui mare interes comun, se ruinează inutil o populațiune și se sdruncină un comerț de mult timp stabilit, chiar în dauna Imperiilor Centrale.

<i>Banca Națională</i>	(ss) N. Bărbulescu, C. I. Băicoianu
<i>The Bank of Roumania</i>	" Lucasievici
<i>Banca Agricolă</i>	" Grigore Golescu
<i>Banca Generală</i>	
<i>Banca de Credit</i>	
<i>Banca Românească</i>	" Ion C. Pilidi
<i>Banca Comercială</i>	
<i>Banca de Secont</i>	" G. Urlățeanu
<i>Banca Ilfov</i>	
<i>L. Berkowitz</i>	" Ely Berkowitz
<i>Banca Sind. Agr. Ialomița</i>	" Apostol

¹⁾ Câteva zile în urmă, la 16 Decembrie 1916, am fost ridicat din Cabinetul meu de lucru dela Banca Națională, și condus de către un agent al Poliției Germane la Poliția militară care era instalată în Palatul Soc. de Asigurare „Generală“. Aci după îndeplinirea unor forme sumare am fost internat la Hotel Imperial, trecut mai în urmă la Săveni în Ialomița, apoi în Bulgaria, la Trojan de unde am fost liberat după un an de captivitate, la 16 Decembrie 1917.

legația a intervenit în scris către instanțele administrative ale țării cerând să le sprijine cauza. ¹⁾ In ce privește calitatea Băncei, am făcut dovezi delegațiunei germane că Banca Națională nu este o instituțiune de Stat, ci o bancă particulară. In susținerea cauzei le-am înaintat pe lângă copia încheierii consiliului din 11 Octombrie 1916, ca să înțeleagă rostul Sucursalei noastre din București și memoriul de mai jos, pe care l'au luat cu dânsii la plecare.

Memoriul delegațiunei.

„Banca Națională a României s'a înființat în anul 1880 „în baza legii promulgată din 11 Aprilie acelaș an.

1) Iată adresa :

*Domnule Ministru,
Domnule Prefect,*

Astăzi 6 Decembrie 1916, ora trei p. m., s'au prezentat în localul „Băncei Naționale“ d-nii căpitan Rujinski și d. locot.-Col. Petersen, directorul Băncei Generale din București, care au cerut să viziteze localul Băncei și care ne-au declarat că rechiziționează tot etajul I-ii cu toate încăperile Băncei Naționale, în care se cuprind camerele Direcțiunei, serviciul Comptabilităței, Secretariatului, al Biletelor, sălile Consiliului și locuința d-lui Guvernator.

Scopul acestei rechizițiuni, după propria declarațiune a d-lor ofițeri, este instalarea în aceste încăperi a serviciului de administrație militară.

Cum „Banca Națională este o instituțiune financiară privată și cum localul Băncei este abia sufficient pentru trebuințele diverselor sale servicii, cum de altă parte întrebuițarea ce urmează a i se da prin rechiziționarea unei părți din încăperile sale, pe lângă distrugerea mobilierului și întregului local, construit într'un scop cu totul deosebit, face imposibilă funcționarea Băncei, ca atare, avem onoare a vă aduce aceasta la cunoștință, cu rugăciunea să binevoiți a interveni pe lângă autoritățile în drept, ca să se caute un alt local mai propriu pentru un serviciu militar.

Tot odată avem onoare a vă face cunoscut că de și până în prezent „Banca Națională“ nu a fost împiedicată în funcționarea sa, totuși pe msa intrărei principale s'a lipit un aviz purtând stam-pila Comandaturii cu următorul cuprins: *Beschlagnahmt für Militärverwaltungszwecke*“.

Acest aviz este de natură să împiedice intrarea publicului în birourile Băncei lăsând să se creadă că Banca Națională nu mai funcționează.

(ss) Delegați { C. I. Băicoianu
N. I. Bărbulescu

Domniei Sale

Domnului Ministru de Interne și Prefect al Poliției Capitalei.

„Statutele sunt votate de adunarea generală a acționarilor din 22 Mai 1880, Banca este constituită sub formă de societate anonimă pe acțiuni la purtător cu un capital de 12.000.000 lei împărțit în 24.000 acțiuni de câte 500 lei, din care statutul avea 8000 acțiuni sau 4.000.000 lei capital. Statul, atât timp cât a avut cele 8000 acțiuni nu avea drepturi deosebite ca acționar, ci se bucură de aceleași drepturi ca ori-care alt acționar, dispunând în adunări numai de 10 voturi pentru toate acțiunile sale“.

„În anul 1901 la 1 Ianuarie Statul Român s'a retras din asociațiunea formată pe baza legii din 11 Aprilie 1880 și a statutelor din 22 Mai 1880 în schimbul a 14.800.000 lei, socotindu-i-se acțiunea cu lei 1850, plus 10 lei cheltueli, deci în total 1860 lei pe care i-a primit dela cei ce i-au cumpărat acțiunile prin intermediul Băncii Naționale“.

„Tot activul și pasivul Băncii Naționale, precum și toate drepturile ce guvernul român avea până la 1 Ianuarie 1901 au trecut la societatea acționarilor, care a continuat operațiunile sale sub aceeași denumire și în aceleași condițiuni ca și până atunci“.

„Statul și-a rezervat față de Bancă următoarele drepturi:“

„1. Numirea Guvernatorului, a 2 directori, 3 cenzori, precum și a unui comisar al guvernului, care asistă la ședințe și controlează toate actele Băncii“.

„2. Participarea la beneficiile nete ale Băncii dela înființare și până la 1913 Decembrie 31 se fixase la 20 %, iar dela 1 Ianuarie 1913 până la 1930 când expiră privilegiul acordat Băncii de către Stat, participația la beneficiu a fost sporită la 30 %“.

„Din toate acestea rezultă ca Banca Națională este o instituțiune privată sub formă de societate anonimă pe acțiuni“.

Cu acest prilej delegațiunea germană a vizitat în-treg localul, iar la esire, cu toate protestările noastre,

a lipit pe porțile dela intrarea Băncei, buletinul de rechiziție al Palatului Băncei Naționale. 1).

* * *

Dar chestiunea fixării cursului valutelor pe piață nu era decât o soluțiune de moment, un provizorat trecător.

Transacțiunile ce urmau să aibă loc pentru activarea exportului românesc spre populațiunile înfometate ale aliaților centrali orientali, cereau mijloace de plată din belșug. Și în această privință plățile nu se puteau efectua decât în Lei sau în mărci.

Lei nu se găseau destui, de oarece Banca Națională își strămutase sediul la Iași, iar sucursala din București nu putea dispune de sume ce ar fi putut satisface nevoia germană.

În moneda lor nu înțelegeau germanii să facă plățile pentru cumpărăturile din România, de oarece se temeau ca nu cumva, asvârlind pe piață sume considerabile de mărci să deprecieze valuta lor.

* * *

Cestiunea făcuse, de altfel, obiectul preocupării sferelor militare germane încă din preziua probabilității de a străpunge frontul românesc. La 26 și 28 Octombrie 1916 avusese loc în localul Ministerului de Război din Berlin două ședințe a tuturor aliaților Puterilor Centrale, în scopul de a rezolva chestiunea mijloacelor de plată în cazul unei ocupațiuni a României. Nu este

Conspirațiunea de la Berlin în chestiunea valutei românești; idela unui nou mijloc de plată în România ocupată; emisă în ședințele secrete ale Consiliului de război din Berlin.

1) În acest interval s'au rechiziționat și apartamentele de sus ale Băncei și anume: Incăperile Directoriale și serviciul biletelor (pe ziua de 16 Febr. 1916) pentru serviciul mineral, care a lucrat aci până la Mai 1917 când a fost mutat la Ministerul Domeniilor. Ocupațiunea s'a făcut prin Domnul Seewald pe deasupra capului directorului delegat, care în urma însărcinării Directorului Bărbulescu a dresat un inventar de tot mobilierul aflat în camerele ocupate.

Au mai rechiziționat și tezaurul biletelor ca și biroul de alături. Tot în Bancă au mai funcționat birourile împrumutului de război german, un birou special de propagandă patriotică și biroul controlului Băncilor.

lipsit de interes să cunoaştem părţile esenţiale ale acestor dezbateri, care precizează nu numai hotărârea în sine de a emite un nou mijloc de plată în România ocupată, dar desvăluie şi intenţiunile cuceritorului pentru lichidarea acestei emisiuni ilegale.

Iată hotărârile principale luate în aceste şedinţe.

Şedinţa Consiliului de Război dela Berlin.

„La 29 Octombrie 1916 ora 10 dimineata a avut loc la Ministerul de Război o şedinţă cu reprezentanţii Austro-Ungariei şi Bulgariei asupra creerii unui mijloc de plată pentru România.

Maiorul von Kessler prezintă punctele care ar putea servi de bază la crearea unui mijloc de plată.

A. 1. Fiecare aliat aparţinând armatei trebuie să plătească în numerar tot ce ia din ţară pentru satisfacerea necesităţilor sale.

2. Depozitele mai mari existente se vor rechiziţiona prin bonuri.

3. În cazuri anumite în care administraţia militară are un interes special să provoace serviabilitatea vânzătorului se va plăti în numerar.

B. Trebuie creat un mijloc nou de plată care să fie primit de orice român, precum şi de orice om aparţinând armatei şi care să fie admis în plată şi de administraţia militară a armatei. Confecţionarea să fie în limba română.

C. Acest mijloc de plată va fi procurat prin aceia că se va da ordin Băncii Generale Române de autorităţile militare germane, ca prin anexarea unei secţiuni de emisiune să pună în circulaţiune bilete de bancă, care vor fi acoperite printr'un depozit de mărci la Reichsbank (Banca Imperiului) în Berlin pe cursul de 80 mărci pentru 100 lei.

La încheierea păcei se va proceda astfel ca rambursarea tuturor biletelor emise să se ia de

guvernul român asupra sa. Prin acest procedeu tot depozitul va recădea celor ce l'au depus și aliații ar fi primit în tot acest timp, în mod grațuit, mărfurile importate.

Dacă însă, la rambursarea acelor bilete s'ar ridica pretenții asupra depozitului dela Banca Imperiului, prin aceasta nu s'ar aduce nici o pagubă imperiilor aliate, de oarece ele dinainte au primit mărfuri pentru acea contravaloare.

D. Societatea Centrală de cumpărare din Berlin s'a declarat gata să ia rolul de bancher față de instituția (Secția) de emisiune, să depună acoperiri noi la Reichsbank, după cereri telegrafice, astfel ca acea secție de emisiune să fie în stare să facă noi emisiuni de bilete, după necesități.

Centrala de import s'a mai declarat gata să procedeze la lichidarea tuturoi socotelilor cu imperiile aliate după procedeu obicinuit până în prezent.

E. S'a hotărât cu unanimitate, având în vedere că deja o mare parte a României este ocupată, să se procedeze cât mai repede posibil la introducerea acestor bani la comandamentul suprem al armatei a 9-a și al armatei Mackensen.

F. Pentru a crea o mai mare înlesnire a lichidării, Societatea Centrală de Import va fi singura instituție de lichidare față de Ministerele de Război ale celor patru imperii aliate.

G. Marfa rechiziționată gata de expediat, trebuie să fie plătită imediat de cele patru imperii, în numerar, pe un preț fixat în mâinile instituției de lichidare, de oarece la o mai târzie lichidare se ivesc desigur multe dificultăți.

Asupra tuturor punctelor s'a obținut un deplin acord.

Era vorba dar de o emitere, cu plinul consimțământ al Banței Generale, a unei hârtii monedă cu caracter de

leu românesc, de care să se servească Administrația Militară în tot timpul ocupațiunii în România.

Este vrednic de reținut cum se proiectă lichidarea acestei emisiuni. Germanii care nu admiteau înfrângerea, intenționau să lase această emisiune în spina statului român, pentru ca ei să se bucure de folosul de a fi ridicat și consumat pe gratis toată bogăția luată din cuprinsul teritoriului ocupat. Fatalitatea istorică a vrut să hotărască altfel de cum proiectase factorii războinici dela Berlin ¹⁾.

* * *

Intr'adevăr, prin ordonanța comandamentului militar suprem din 18 Ianuarie 1917 intitulată „*pentru aprovizionarea cu mijloace de plată a teritoriilor ocupate*“, se împuternicește Banca Generală Română, căreia i se atașează o secție de emisiune, să emită bilete în lei. Ca acoperire a biletelor emise, avea să servească un depozit în cont curent al acestei secțiuni de emisiune a Băncii Generale, la Banca Imperiului din Berlin.

Acest depozit urma să fie format vărsându-se pentru leii emiși sumele de mărci corespunzătoare în proporția de 80 mărci egal 100 lei. Depunerile aveau să fie efectuate de către Centrala de decontare de pe lângă Centrala de cumpărare (Zentraleinkaufs Gesellschaft) societate în comandită la Berlin.

Biletele trebuiau să fie predate de către secțiunea de emisiune a Administrației Militare în bucați de 1000 lei, 100, 20, 1 leu, 0,50 și 0,25 bani, Secțiunii de emisiune a Băncii Generale căreia îi incumbă sarcina să le

Emisiunea
Băncii Generale
Române cu com-
plicitatea co-
mandanturii mi-
litare ocupante

1) Dăm aci în anexa I în extenso procesele verbale din 26 și 28 Octombrie ce sau redactat la Ministerul de Război din Berlin, cu privilegiul conferințelor ce au avut loc acolo referitoare la rezolvarea problemei mijloacelor de plată în teritoriul ocupat al României. Aceste documente sunt de natură să ne lumineze deplin asupra răspunderii în comun atât a statului german cât și a Băncii Generale române.

libereze pe baza de mandate, scrise din partea Administrației Militare în România și Statului Major Economic Secția Financiară, contra chitanță în triplu. Ordonanța mai specifică, că sub nici o formă secția de emisiune a Băncii Generale nu va avea voie să întrebuițeze aceste bilete pentru scopuri proprii. Biletele Băncii Generale se decretează mijloc legal de plata în tot teritoriul român ocupat, atât pentru populațiunea civilă, cât și pentru toate trupele și autoritățile aliaților aflătoare în acest teritoriu.

Prin adresa aceluiași comandament suprem, tot din 18 Ianuarie 1917 către Banca Generală, sunt numiți conducători ai acestei secțiuni de emisiune Directorul O. Petersen și căpitanul Lehmann.

Tot odată se specifică că se acordă Băncii Generale un comision de $\frac{1}{8}^0\%$ asupra sumelor emise, drept speze ocazionate cu această emisiune. Pentru întreaga corespondență de decontări, secțiunea de emisiune urma să se pună în legătură cu centrala de decontări de pe lângă Zentral-Einkaufs Gesellschaft, care avea să depună acoperirea biletelor.

Tot pe ziua de 18 Ianuarie s'a vestit publicului din teritoriul ocupat, hotărîrea de a pune în circulație noul mijloc de plată prin publicațiunea următoare :

„Conform ordonanței de astăzi, s'a atașat Băncii Generale din București și Sucursalelor ei o secție de emisiune“.

„Ea va emite bilete pe baza unui depozit de mărci „la Banca Imperiului de la Berlin“.

„Biletele emise vor fi mijloc de plată legal în teritoriul ocupat. Orice locuitor și orice autoritate românească este obligată a le primi la plată“.

Problema ce s'a rezolvat cu concursul Băncii Generale, s'a înfăptuit, fără îndoială, cu prețul atingerii celei mai grave aduse dreptului acordat prin lege primului nostru institut de credit „Bancă Națională“.

Președintele Consiliului de Administrație al Băncii

Generale, Theodor Rosetti, apreciind contrarietatea ce aducea legilor organice ale țării hotărîrea Băncii Generale de a primi să se încalce dreptul Băncii Naționale, a demisionat din această demnitate. El n'a voit să conducă mai departe o instituțiune ce pretindea a fi românească, dar care înțelegea să se facă unealta vrăjmașului și să între în conflict moral cu țara și în conflict de legalitate cu prima și cea mai înaltă instituțiune financiară a ei, Banca Națională.

O zi în urma acestei publicațiuni a și sosit din partea Imprimeriei Imperiale Germane primul transport de hârtie al Băncii Generale în suma de :

Lei 148.162.500 la 19 Ianuarie 1917

au urmat apoi :

"	172.597.500	"	14 Martie	"
"	29.240.000	"	28 Aprilie	"
"	15.815.000	"	28 Mai	"
"	154.870.000	"	22 Iunie	"
"	44.980.000	"	3 August	"
"	1.010.000	"	10 "	"
"	42.725.000	"	24 "	"
"	292.740.000	"	27 Septemb.	"
"	45.425.000	"	9 Octomb.	"
"	29.850.000	"	15 Noembrie	"
"	81.375.000	"	5 Martie	1918
"	213.100.000	"	9 Aprilie	"
"	120.000.000	"	11 Mai	"
"	104.415.000	"	14 "	"
"	240.000.000	"	4 Iunie	"
"	120.000.000	"	12 Iulie	"
"	100.000.000	"	31 "	"
"	215.725.000	"	7 Octomb.	"

Deci un total de Lei 2.172.030.000
din suma totală de 2.283.000.000
cât s'a comandat.

Dacă asvârlim o privire asupra epocilor la care s'au făcut dotațiunile, constatăm că până la armistițiu, în interval de 10 luni se emisese circa 970.000.000 lei, iar dela armistițiu și până la evacuarea teritoriului român ocupat, în Octombrie 1918, deci în 8 luni, 1.200.000.000 lei, deși țara era secătuită în ce privește capacitatea de export, din cauza producțiunii agricole deficitară caracteristică anului 1918.

Constatarea aceasta vorbește dela sine. Ea ne îndreptățește la cele mai bănuitoare concluziuni în ce privește scopul acestei emisiuni excesiv de încărcate, felul cum ea se va fi întrebuintat, cum și mâinile în care ea va fi intrat.

În ce privește punerea în circulație a biletelor, ea se făcea pe baza unui aviz de plată emis de secția Financiară contra chitanță în triplu, semnată de unitatea de trupă, de Statul Major Economic sau Administrativ, care le primea. Două chitanțe mergeau la Berlin la Zentrale Einkaufs Gesellschaft, iar una se reținea ca piesă justificativă la dosarul secției de emisiune. Secția B era însăși secția de emisiune. Acoperirea se făcea la Reichsbank la Berlin, unde se vărsau mărci, marca socotită lei 1,25.

Cumpărăturile care se făceau în teritoriul ocupat, se împărțeau între aliați după anume înțelegere stabilită între dâșii. Aceste înțelegeri se reflectau și în următoarea convențiune cu privire la acoperirile de făcut la Berlin.

Pentru plățile secțiunei de alimente și furaje acoperirea se făcea :

50 % de Germania și 50 % de Austro-Ungaria.

Pentru plățile secțiunei materialelor prime :

50 % de Germania și 50 % de Austro Ungaria.

Pentru totalul secțiunei uleiurilor minerale :

75 % de Germania și 25 % de Austro-Ungaria.

Austro-Ungaria avea la Banca Imperială Germană

un depozit permanent de coroane, care servea la facilitatea acoperirilor de făcut în contul cumpărăturilor din România.

Acoperirea plăților la turci și bulgari se făcea tot în mărci și se vărsau probabil de Germani, cari le înțețineau cheltuelile de războiu.

Acoperirile în coroane se calculau după cursul de vizelor la Viena.

Regulările se făceau lunar.

Este de reținut că acoperirea plăților pentru statul-major administrativ se făcea transferându-se din averea Băncii Naționale a României la Berlin, de către Administrația forțată a acestei averi, sumele corespunzătoare de mărci în creditul contului C al Băncii Generale Române secția de emisiune.

Acoperirea emisiunii Băncii Generale.

Situația contului de acoperire a emisiunii este următoarea :

Depozit la Banca Imperială Germană :

In cont A.	{ ridicări de bani de către unitățile de trupe	{ Mărci M 526.718.010.95 Kor. 322.266.500 „ 206.640.000.—
In cont B.	{ ridicări de bani de Statul Major Economic	{ Mărci M 474.495.288.18 Kor. 429.203.475 „ 280.720.193.64
In cont C.	{ transferări din averea B. N. R. la Berlin din ord. Stat. Major A-tiv	{ Mărci 180.000.000.—
In cont D.	{ plăți pentru participări și supușii Puterilor Centrale	{ Mărci 1.356.999.70 Kor. 240.200 160.000.—
In cont D. I.	{ Centralele de ce. reale, lichidarea lui Behles	{ Mărci M. 9.245.937.— Austro-Ungaria „ 3.960.000.— Kor. 12.741.700 „ 8.485.937.—

Emisiune de Lei 2.114.727.957.91 à M. 80 pentru Lei 100. M. 1.691.782.366.47

Asupra valorii acestei acoperiri rămâne de discutat. Ar fi de văzut dacă ea există sau dacă este numai o simplă înregistrare în scripte. De altfel la cursul mărcilor de astăzi, chiar dacă ar fi existentă, valoarea ei ar fi de discutat.

Din emisiunea de 2.114.727.957 lei revine :	
Germaniei	Lei 1.380.658.549
Austro-Ungariei	624.957.663
Bulgariei	100.000.000
Turciei	8.901.620
Bancnote retrase	210.125
Total	<u>2.114.727.957</u>

In circulațiune au fost constatate a fi pe ziua de 3/16 Noembrie 1918 următoarele categorii de bilete :

1.172.824	à 1000	lei	Lei	1.172.824.000
5.086.951 ¹ / ₂	" 100	"	"	508.695.150
14.778.436	" 20	"	"	295.568.720
19.400.668 ¹ / ₂	" 5	"	"	97.003.342,50
2.072.301 ¹ / ₂	" 2	"	"	4.144.603
25.545.200 ¹ / ₂	" 1	"	"	25.545.200,50
12.576.831	" 0,50	"	"	6.288.415,50
18.634.106	" 0,25	"	"	4.658.526,50
Total		Lei	<u>2.114.727.958,—</u>	

Este de reținut că biletele de 20, 5, 2, 1, 0,50 și 0,25 nu sunt înregistrate, pe când cele de 1000 și 100 poartă numerile următoare :

Cele de 1000 Nr. 1 — Nr. 1.180.000.—

" " 100 " 1 — " 5.094.000.—

In aceste 21 de luni de circulațiune s'au ars la Banca Națională bilete uzate și deteriorate în suma de lei 10.002.106,—.

Pe fel de bilete această sumă se repartizează în chipul următor :

187	à 1000,—	Lei	187.000,—
5.711 ¹ / ₂	" 100,—	"	571.150,—
196.699	" 20,—	"	3.933.980,—
544.048 ¹ / ₂	" 5,—	"	2.720.242,50
14.485	" 2,—	"	28.970,—
1.554.502 ¹ / ₂	" 1,—	"	1.554.502,50
1.149.543	" 0,50	"	574.771,50
1.725.958	" 0,25	"	<u>431.489,50</u>
Total Lei			10.002.106,—

Evident că și operațiunea aceasta, care s'a făcut la crematoriul Băncei, va trebui valorificată în tabloul despăgubirilor ce se vor revendica de către Banca Națională.

Nu este lipsit de interes să cunoaștem mai de aproape situațiunea contului C, care reprezintă angajările fondurilor Băncei Naționale dela Berlin, astfel cum au fost comunicate Ministerului de Finanțe.

Aci din ordinul Administrației Forțate a Băncei Naționale a României la Berlin au fost transferate din averea Băncei următoarele sume în creditul secțiunii de emisiune a Băncei Generale Române :

La 20 Aprilie	1917	mărci	24.000.000.—
" 31 Iulie	"	"	22.000.000.—
" 5 Septembrie	"	"	2.000.000.—
" 10 Octombrie	"	"	2.400.000.—
" 25 Martie	1918	"	129.600.000.—
Total mărci			<u>180.000.000.—</u>

În ultimele zile ale ocupațiunii se constată în jurnalul de casă al secțiunii de emisiune a Băncei Generale că s'a ridicat de către Administrațiunea Militară Germană :

Lei 314.600.000.— din care de :

Secția Financiară . Lei 53.000.000.—

Casa de Război a trupelor de ocupațiune „ 244.000.000.—

Expediați la Berlin . „ 17.600.000.—

Total Lei 314.600.000.—

O parte din acești bani se vor fi aflând risipiți bineînțeles în drumul de retragere al trupelor germane și ei nu vor întârzia să se prezinte într'un fel sau altul la stampilare în cuprinsul țării.

* * *

În mânuirea acestor bani, germanii nu aveau nici

Puterea asupra
manipulării e-
misiunii Băncei
Generale.

un fel de scrupul. Prin mijlocul lor ei rupeau din gura consumației românești tot felul de produse de care aveau nevoie spre a le trece în Germania. Cum acolo suferințele produse de sub alimentație — consecință a încercuirii continentale provocată de Anglia — erau de neînchiput, prețurile ce le ofereau pe piață erau din cele mai fantastice și demăsurate.

Acest fapt se traducea la noi printr'o vădită depreciere a leului care ajunsese să nu mai valoareze decât foarte puțin. De aci pierderea echilibrului financiar ce se constată a fi fost provocat de emisiunea Băncii Generale și o pervertire în noțiunea valorilor, care se reflectează în perturbanta și extraordinara scumpete a vieții, la care am ajuns. Această situație impune acum în mod imperios atât statului cât și particularilor urcarea salariilor într'o măsură îngrijitoare și desechilibrantă.

Emisiunea
Băncii Generale
în efectele ei e-
conomice.

Pentru ei hârtia monedă a Băncii Generale nu era contravaloarea muncii și strânsurei, ci era un articol de fabrică ce nu-i costă alt nimic decât imprimatul și hârtia. Prin mijlocul ei însă puneau mâna pe mărfurile pe care, pe de o parte prin rechiziții forțate plătite cu prețuri derizorii, pe de altă parte prin supra evaluarea excesivă pentru cantitățile ce rămâneau disponibile, le scoteau din piața consumației românești pentru a le trece în Germania. Cu toată presupusa lor acoperire care nu știm până la ce punct este efectivă, ei calculaseră să lase, în cazul victoriei lor, statului român lichidarea acestei emisiuni de o valoare factice.

Pomparea a-
urului din țară
prin mijlocul e-
misiunii Băncii
Generale.

De aci risipa și dărnicia cu care mărfuiau acești bani.
Nau pompat ei oare tot prin mijlocul acestei stratageme și aurul din țară?

Ce a însemnat agiul fantastic necunoscut în istoria financiară, pe care l'a făcut aurul în lunile de ocupațiune și pe care îl înfățișază tabloul ce urmează, decât o speculațiune deșanțată organizată de coman-

damentul militar pentru a îngrășa stocul de aur dela Reichsbank, sau a-și plăti cumpărăturile lor din alte părți?

Cursul aurului

1916	Decembrie	31	st. n.	agio	70—75%
1917	Ianuarie	15	"	"	90%
"	"	31	"	"	95 "
"	Februarie	15	"	"	103 "
"	Martie	6	"	"	120 "
"	"	24	"	"	140 "
"	Mai	31	"	"	150 "
"	Iunie	30	"	"	160 "
"	Iulie	14	"	"	185 "
"	"	16	"	"	170 "
"	"	19	"	"	145 "
"	"	31	"	"	170 "
"	August	10	"	"	210 "
"	"	31	"	"	235 "
"	Sept.	11	"	"	275 "
"	"	21	"	"	290 "
"	"	29	"	"	280 "
"	Octombrie	15	"	"	300 "
"	"	29	"	"	400 "
"	"	31	"	"	475 "
"	Noembrie	1	"	"	550 "
"	"	3	"	"	600 "
"	"	15	"	"	410 "
1918	Aprilie	2	"	"	300 "
"	Mai	13	"	"	400 "
"	August	21	"	"	485 "
"	Sept.	17	"	"	495 "
"	Oct.	2	"	"	550 "
"	"	12	"	"	300 "
"	"	26	"	"	240 "
"	Noembrie	11	"	"	325 "
"	"	26	"	"	120 "
"	Decembrie	21	"	"	270 "

Această politică agresivă față de interesele Băncii Naționale, care își vede biletul și emisiunea amenințate în măsura agiotagiului determinat de emisiunea ocupantului, prin intermediul Băncii Generale, să nu merite oare a fi tradusă la masa discuțiilor financiare dela Paris? Sperăm că această constatare nu va fi trecută cu vederea.

* * *

Dar pe câtă vreme ei deconsiderau interesele valutei românești, erau excesiv de riguroși pentru apărarea intereselor lor valutare. Ei nu neglijau nici o ocazie ca să afirme acest interes. Ori de câte ori socoteau că valuta lor ar putea fi prejudiciată luau măsuri rezezi creând organe convenite pentru a și-o apăra.

Observând că soldații lor veneau cu mărci germane pe cari le ofereau pe piață pentru a nu deprecia câtuși de puțin cursul mărcii, au organizat agenții de schimb militare (Wechselstube) în toate orașele. La aceste oficii aveau să se prezinte toți supușii germani și soldații, pentru operațiunile de schimb; aci li se dedea contravaloarea în lei, sau li se schimba lei contra mărci etc., pe niște cursuri speciale.

Pentru a preveni și speculațiunile particularilor cu valutele lor, vedem decretându-se ordonanța din 2 August 1917, relativ la importul particular de mijloace de plată, care sună astfel:

«Se interzice importul cu bani în valute germană, austro-ungară, bulgară și turcească, atât în numerar și în note, cât și în formă de cecuri, cambii și în dispozițiuni de orice fel prin scrisori sau telegraf, sau prin persoane militare și civile. Excepțiuni dela această interdicere au nevoie de aprobarea statului major administrativ al Administrațiunei Militare în România. Importul în valutele sus numite până la valoarea de 2000 lei pentru necesități personale este permis».

Interesul pentru valuta țării lor n'a fost măr-

ginit numai la simple preocupări de organizare teoretică. Au mers și mai departe. *Este cunoscut că toți debitorii români au fost forțați să lichideze datoriile față de supușii lor. În acest scop funcționa biroul numit Vermögensschutzstelle.* Faptul lichidării în sine nu are nimic de criticat. Ceiace nu poate fi trecut cu vederea însă, sunt cursurile la care comercianții noștri au fost siliți să lichideze. Au fost cursuri cu totul arbitrare care au cauzat comercianților noștri pierderi considerabile sub forma diferenței de curs. Aci poate fi ceva de examinat la pacea generală și ne place a crede că cei în drept vor studia și aviza. Ar fi nedrept să lăsăm negustorii noștri păgubiți de sa mavolnicia administrațiunei militare germane. ¹⁾.

Inițierea
biuroului ger-
man de ocroti-
rea averilor ger-
mane în Româ-
nia „Vermögens-
schutzstelle“.

Păgubirea de-
bitorilor români
prin aplicarea
cursurilor arbi-
trare a mărci-
lor.

Dar cu atât problema financiară a ocupantului nu s'a încheiat. S'a pus ce este drept o bază problemei de circulațiune monetară necesită de multiplele lor nevoi. Mai rămânea însă mult de făcut. Interesele bănești propriu zise ale Administrațiunei militare, nevoile administrațiunei locale românești din teritoriul ocupat pe de o parte, pe de alta interesul de aprovizionare a infometatei populațiuni germane din imperiu, în serviciul căreia se organizase un stat major economic, ce avea sarcina să strângă și să expedieze în Germania toate produsele țării românești, necesitau

Ideta de ma-
nipulare a fon-
durilor ocupan-
tului conduce la
ideta de rechi-
ziționare și pu-
nere sub seches-
tru a Băneli Na-
ționale.

¹⁾. Dar asupra acestei faimoase organizări Vermögensschutzstelle mai este de complectat, că ea era secondata de un Tribunal German, care după cele ce am constatat n'avea nimic din reputația „judecătorilor dela Berlin“. Intotdeauna Vermögensschutzstelle obține de la Tribunalul German orice voia. Astfel a obținut să se plătească creanțele litigioase în care furnizori germani etc. nu executase angajamentele lor, în parte sau în total, conform contractelor.

Mai mult chiar, s'a urmărit plata creanțelor plătite de mult și cei ce nu au avut documente în regulă au plătit din nou.

Ar fi o cestiune de echitate că toată opera acestui faimos Tribunal German să fie revizuită, pentru ca lumea din apus să poată judeca pe temei de fapte gradul simțământului lor de justiție și echitate.

și organizări de bancă în tot teritoriul ocupat, prin mijlocul cărora să se canalizeze o culantă manipulare a tuturor intereselor bănești ale ocupațiunei.

Banca Națională eră singura instituțiune, care prin ramificațiunile ei provinciale, putea să satisfacă nevoile guvernământului și comandamentului militar german. Prevăzând această necesitate a ocupantului și pentru a înlătura atingeri mai grave ce s'ar fi putut aduce instituțiunii noastre, am sugerat încă din primele zile ale ocupațiunei ideia de a i se oferi serviciile, bineînțeles sub rezerva respectului regulămentelor și statutelor institutului nostru, ca și a încheieri consiliului general, prin care se instituia și reglementa atribuțiunile delegațiunei. ¹⁾

Însă, în cele trei luni de indeciziune dela intrarea ocupantului în București, se zămislise în mîntea Comandamentului militar german, privitor la Banca Națională, un alt program, decăt acela izvorît din respectul inviolabilității proprietăței private inamice trâmbitat cu atâta solemnitate de cunoscutul manifest Mackensen din chiar prima zi de ocupațiune a Bucureștilor.

Se hotărîse punerea sub sechestrul a Băncei Naționale a României.

Această hotărîre pare a fi fost determinată nu numai de considerațiuni de ordin economic-comercial, ci și de un complex de considerațiuni de ordin psihico-politic, sprijinite din nenorocire și de unii români rămași în Capitala țarei, ce nu s'au putut ridica cu cugetarea și sujletul la înălțimea momentelor istorice prin care trecea neamul românesc.

Considerațiunile psihico-politice care au condus la această încălcare a dreptului internațional.

Trei erau factorii asupra cărora se năpustise toată ura inamicului invadant și pe care îi făceau responsabili de a fi declarat războiul:

¹⁾. Vezi în Anexa No. 2, scrisoarea subsemnatului către D-nul Director N. Bărbulescu din 6 Martie 1917

Regalitatea, Liberalismul și Clerul

Clerul și liberalismul care au propovăduit războiul în masele populare și Regalitatea care urmând glasul conștiinței naționale l'a acceptat și declarat, trebuiau pedepsiți.

Liberalismul în deosebi care reprezintă creațiunea și opera constructivă a ideii de întărire economică și națională trebuia lovit de moarte, pentru ca odată cu el să piară tradiția conștiinței naționale de independență economică și politică.

Concentrațiunea liberalismului o vedeau încorporată în organizațiuni economice și de credit ale țării, care culminau în Banca Națională.

• În consecință această creațiune financiară care întreținea vitalitatea românească și cu care se confunda puterea de rezistență a statului român, trebuia doborâtă. Ea urma să fie substituită cu o țesătură, diabolic organizată a finanței germane în cap cu Deutsche și Dresdner Bank, care aveau chemarea să ție în mână nu numai exploatarea efectivă a tuturor resurselor de viață ale acestui pământ binecuvântat de Dumnezeu, pe care românii năzuiau a-l stăpâni prin propriile lor energii și organizări financiare, dar să pervertească prin mijloace nepermise glasul conștiinței de neam, să degradeze și să înăbușe sufletul românesc a căruia afirmare puternică stătea sfidător în calea setoasei și arzătoarei lor dorințe de a ne cuceri economiceste și a ne reduce ființa politică.

De aci proiectul lor bine cunoscut al crizei dinastice ce au încercat să provoace în tot timpul ocupațiunii și lupta constantă zi de zi, moment de moment, contra conștiinței liberale și a presupușilor ei slujitori.

Banca Națională, această expresie supremă a concentrațiunii noastre economice naționale, pe care o invidiau ca emanațiune liberală, trebuia sfărâmată pen-

Punerea sub
sechestrul a Băncii
Naționale.

trucă stătea în calea aspirațiilor lor de dominațiune germană ¹⁾.

La 4 Martie st. n. s'a hotărît în sfârșit violentarea Băncii Naționale. Printr'o ordonanță a fost pusă sub administrațiune forțată. Provizoriu au fost numiți sechestrii : Referentul Böning și Lt. Wengraff. Ambii au fost însărcinați de administrațiunea militară cu rechizițiunea valorilor. Ordinul administrațiunei militare pentru înființarea sechestrului îl redăm în Anexă. ²⁾

Ziarul Bukarester Tagblatt tâlmăcia că motivele acestei hotăriri ar fi două :

1. Pentrucă părți considerabile ale averii Băncii Naționale a României nu se află pe teritoriul român ocupat și

2. Pentrucă majoritatea persoanelor administrative ar lipsi din bancă.

Inființarea sechestrului, explică ziarul mai departe, implică crearea funcțiunei de sechestr administrativ cu dreptul fostei administrațiuni a Băncii Naționale a României, ca să administreze după prescripțiunile dreptului internațional parte din averea Băncii ce s'ar afla în localitatea stăpânită de puterile Centrale. Că s'a călcat prin această ordonanță prescripțiunile de drept

¹⁾ Tratatul dela București dă de altfel cea mai expresivă formă acestei lupte, pe care o angajează germanismul cotropitor în România ocupată contra aspirațiilor noastre de independență economică. Chiar sub regim de pace, germanii nu-și închipuiau relațiunile financiare germano-române decât având Banca Națională, această cetate a afirmării independenței noastre economice, sub cel mai efectiv control. Iată într'adevăr cum glăsuște art XVII din acest tratat de pace: „Până la părăsirea teritoriilor ocupate, conlucrarea comandamentului de căpetenie cu privire la regularea speculațiunei banilor și plășilor și în deosebi la gestiunea Băncii Naționale a României, rămâne rezervată pentru o convențiune specială“. In mintea guvernământului imperial își făcuse loc credința că obținând victoria, părăsirea teritoriilor ocupate se va face foarte târziu. Până atunci Banca Națională trebuia să fie redusă și umilită. In cazul victoriei germane, controlul Băncii Naționale s'ar fi condiționat într'un fel sau altul, chiar dacă trupele germane ar fi trebuit să se retragă.

²⁾ Vezi Anexa No. 5.

internațional ca și cele ale conferinței dela Haga nu mai încapă îndoială. Caracterul de afacere particulară al Băncii Naționale nu mai trebuie dovedit. Delegațiunea l'a stabilit cu precizie în memoriul ce l'a prezentat Rittmeisterului Rujinsky și Colonelului Petersen. Cu toate acestea ideea de justiție a trebuit să cedeze aci, ca și în toate împrejurările unde s'a găsit în conflict cu interesul german, care eră mai tare de cât respectul dreptului codificat și generalmente recunoscut. Forul Mondial ce se va întruni în curând va avea să statornicească și asupra acestei încălcări de drept.

Operațiunea de recepționare a Băncii s'a amânat în urma înțelegerii cu Directorul delegat pe ziua de 5 Martie 1917. Intrările Băncii au fost însă puse sub pază militară încă din 4 Martie Banca a stat închisă timp de 15 zile. În acest interval în prezența șefilor dela diferitele servicii, pe baza de acte detaliate încheiate pe ziua de 3 Martie, Directorul delegat a pre-dat casa, depozitele și scontul, după care operațiunea a încredințat secheștrilor cheile dela toate tezaurile și casele de fer ale Băncii. S'a luat în primire și valorile sediilor Craiova, T.-Severin, Tg.-Jiu, R. Vâlcea, Slatina, Giurgiu și C.-Lung care la acea dată se aflau la București.

La 19 Martie st. n. Banca a fost redeschisă, de astă dată sub Direcțiunea secheștrilor von Witzleben german și profesor Schnabel austriac.

De reținut este că intrucât se suspendase samavolnicește operațiunile Băncii și pentru a nu se aduce prejudicii de scont portofoliului ajuns la scadență, administrația militară a emis o ordonanță prin care se suspendau toate termenile față de Bancă, urmând ca aceste termene să înceapă să curgă dela reluarea operațiunilor.

Casele de împrumut pe gaj

Am văzut cum după rezolvarea problemei mijloacelor de plată, care trebuia să fie izvorul ce avea să întrețină și să fecundeze opera germană în exploatarea economică a României, punerea sub sechestru a Băncii Naționale înfățișează a doua etapă în complexul organizărilor prevăzute în acest scop.

Banca Națională era necesară ocupantului ca organ informator, cum și pentru că prezintă avantajul de a avea sucursale și agenții pretutindeni în toate capitalele de județe din teritoriul ocupat. Dar s'a mers și mai departe.

Producțiunea agricolă trebuia întreținută financiarmente. În teritoriul ocupat existau organizări potrivite acestui scop, casele de împrumut pe gaj. Cum însă nu intră în vederile Guvernământului și autorității militare germane să respecte așezămintele financiare românești, căci urmărea să vadă românimea de toate categoriile în cea mai afirmată funcțiune de germanism, s'a căutat și aflat o altă soluțiune, care să le asigure lor toate foloasele materiale, decurgând din această operațiune, iar nu Casei românești de împrumut pe gaj sau Băncii Naționale.

Până la realizarea acestui punct al programului lor, Administrațiunea militară a fost nevoită să ajute anumiți agricultori din fondurile ei militare.

Cum financierea nevoilor agricole cerea fonduri mai largi, ca și o organizare specială care să se ocupe de această chestiune, Administrația militară a cerut administrațiunei coercetive a Băncii Naționale să ia inițiativa pentru organizarea unui așezământ care să finanțeze nevoile agriculturii.

O consfătuire provocată de sechestrul Băncii Naționale și care a avut loc la 2 Aprilie, la care au luat parte și câteva Bănci din Capitală ce se bucurau de favoarea administrațiunei germane, a hotărât, după

Inițiarea
caselor de împrumut pe gaj
Landwirtschaftliche Darlehens
Kasse.

mai multe ședințe înființarea unei Case de Imprumut pe gaj pe lângă secheștrii Băncii Naționale.

La 24 Aprilie 1917 foaia de ordonanțe a Guvernământului Imperial vestește publicului înființarea acestei Case cu denumirea de „Landwirtschaftliche Darlehens-Kasse“ făcând parte din administrația coercitivă a Băncii Naționale, care avea să o conducă.

Ordonanța mai vestește că garanția și rizicul pentru restituirea împrumuturilor acordate agricultorilor o va lua asupra și Casa Statului Român, conform actelor de garanție statornicite în acest scop cu Ministerul de Finanțe.

Încă dela înființarea ei, Casa de Imprumut pe gaj a fost dar considerată ca o secție a Băncii Naționale sub administrația coercitivă, cu o Casierie și comptabilitate separată.

Organizarea acestei instituțiuni pe lângă Banca Națională se prezintă pentru dânsii cu avantajul de a fi fost instalată gratuit în palatele Băncii ca și acela de a fi dispus de un personal experimentat și îndemânat în manipularea operațiunilor de Bancă, care de asemenea nu îi costa nimic; făcând și oficii pentru Banca Națională funcționarii erau plătiți de Administrația Băncii Naționale.

Formula financiară de constituire a acestei Case era aceea a unui consorțiu de bănci.

Băncile participante au fost la început:

Banca Națională cu un aport de	Lei 740.000
„ Generală a României	„ 250.000
„ de Credit	„ 250.000
„ Agricolă	„ 125.000
„ Berkowitz	„ 125.000
The Bank of Roumania	„ 125.000

Numărul membrilor consorțiului s'a mărit prin participarea :

Organizarea
și funcționarea
caselor de im-
prumut pe gaj
L. D. K.

Băncii Marmorosch Blank & Co. cu Lei 250.000	
„ Românească	„ 125.000
„ Comercială Română	„ 125.000

În vederea sporirii fondului necesar casei, s'a dispus mai târziu a se apela la rezervele bănești ale publicului, sub forma de vărsăminte spre fructificare purtătoare de dobândă.

Astfel pentru depuneri vista se oferea o dobândă de $1\frac{1}{2}\%$.

Pentru depuneri pe trei luni o dobândă de 3% .

Pentru depuneri pe 6 luni o dobândă de 4% .

Pentru depuneri pe un an o dobândă de 6% .

Acest fond numit vista a alimentat în tot timpul operațiunile casei de împrumut pe gaj; el a variat dela lună la lună.

Tabloul alăturat ¹⁾ ne ilustrează măsura în care depunerile spre fructificare au venit în ajutorul operațiunilor casei de împrumut pe gaj. Dar fondurile de o însemnătate mai mare care serveau cauzei acesteia erau ale Administrațiunei Miiitare și ale Statului Major Economic. Se creiase creditorilor acestei instituțiuni atâtea garanții serioase, încât germanii li încredințau în cea mai largă măsură tot concursul.

Direcțiunea Casei de împrumut pe gaj se compunea din mai mulți ofițeri germani și austriaci. Între ei au convenit ca toate actele casei să poarte semnătura unui ofițer german și a unui austriac.

Iată care erau semnăturile Casei de împrumut pe gaj:

Căpitan de cavalerie de Witzleben.

Comisar civil profesor Schnabel.

„ economic Dr. Glaesner.

Locotenent Tang.

Căpitan Sigmund.

Dobânda cu care se împrumuta agricultorilor a fost de la 31 Mai 1917 9⁰/₀ până la 2/15 Februarie 1918, când a fost redusă la 7⁰/₀.

Membrii consorțiului primeau 6¹/₂⁰/₀, și mai târziu 4¹/₂⁰/₀; diferența constituia câștigul întreprinderii germane.

Avansul maxim pe care îl acorda pe hectar era de Lei 60, în 1917, și a fost sporit la 100 Lei în 1918. În această sumă se cuprindea și un avans de 28 Lei pe hectar, acordat de către Statul Major Economic al Administrațiunii Militare, *care era fără dobândă*. Era o primă de încurajare ce se dădea agricultorului ca să are cât mai mult. Aceste avansuri nu se plăteau din fondurile lui Landwirtschaftliche Darlehens Kasse ci din acelea ale Statului Major Economic. Casa de Imprumut era ținută însă, să ție cont de aceste împrumuturi la acordarea creditelor ei.

Procedura cererii de credite era aceeași ca și a caselor de împrumut pe gaj românești. Se înainta o cerere cu detalii asupra situațiunii pământului de muncit, menționând și creditul solicitat, care se aproba sau se respingea de comitetele instituite pe lângă fiecare casă de împrumut. Numirile au fost făcute pretutindeni în spiritul și vederile ocupantului, bine înțeles figurând în aceste comitete și reprezentanții Statului Major Economic German, care de fapt conduceau și acordau toate împrumuturile. Numai după avizul acestuia se încheia contractul de împrumut pe gaj. Suma acordată se plătea treptat cu desvoltarea semănăturilor. Casa de Imprumut pe Gaj a fost deschisă la toate agențiile Băncii Naționale și era condusă de Directorii Agențiilor și Sucursalelor Băncii sub controlul Ofițerului Sequestru al Sucursalei Băncii Naționale.

Instituția germană ce dubla sucursalele Băncii Naționale avea dar avantajul, de a luca sub acoperișul și cu experiența Băncii Naționale. ¹⁾.

¹⁾ Banca Națională avea în schimb adeseori neplăcerea să primească reclamațiuni din partea publicului care confunda operațiunile șicanatoare ale Caselor de împrumut pe gaj germane cu ale Băncii și cerca să facă pe Bancă răspunzătoare pentru neorânduiele germanilor.

Agențiile înaintau Centralei din București rapoarte săptămânale asupra împrumuturilor acordate, întinderilor cultivate, felul lor etc.

Prin Ordonanța din 5/V/1917 se acorda drepturilor de creanțe ale casei de împrumuturi agricole pe lângă Banca Națională privilegiul în prim rang înaintea oricărei creanțe deci și a proprietarului.

Concepută și creată la început a fi o instituție numai pentru nevoile agricultorilor, sfera ei de activitate a fost lărgită încetul cu încetul.

Cum Landwirtschaftliche Darlehens-Kasse se bucura de toată protecțiunea Administrațiunei Militare ocupante, ea a fost transformată în scurt timp în instituția financiară, în jurul căreia gravita toată mișcarea financiară a teritoriului ocupat.

Instituirea
controlului
Băncilor.

Prin ordonanța din 30/4 1917 Guvernământul Imperial și Administrația Militară înființează un control al băncilor particulare, care pentru motive lesne de înțeles stânjenea libertatea de acțiune a acestor bănci în mod vădit.

Landwirtschaftliche Darlehens-Kasse a fost cruțată dintr'un început de acest control, ca una ce se bucura de toată favoarea Administrațiunei Militare a teritoriului ocupat și care avea misiunea să-și întindă activitatea în toate direcțiunile intereselor bancare.

Administrația Militară stăpână pe toate Căile Ferate, Poștă, Telegraf și Telefon, pusese aceste instituțiuni fără condițiune în serviciul cauzei organizate de L. D. K. Era singura instituție financiară care se bucura de toate înlesnirile mijloacelor de locomoțiune și transmiterea știrilor atât de necesare schimbului și vieții financiare.

Încălcarea
drepturilor
Băncii Naționale.

Pe ea nu o loveau interdicțiunile strategice sau de orice alt fel, cum era cazul cu celelalte bănci. Având toate posibilitățile de remisiune, vedem Casa de Împrumut pe gaj prevalându-se încetul cu încetul de

toate operațiunile statutare și reglementare ale Băncii Naționale.

Astfel ea făcea remiteri de bani prin poștă, pe cale telegrafică și telefonică pentru populațiunea civilă, remiteri pentru prizonierii de războiu aflați în lagărele din Germania, Austro-Ungaria, Bulgaria și Turcia contra comision și pe cursurile stabilite după bunul lor plac.

Au mai preluat apoi încasarea cupoanelor, efectelor publice, care se plăteau, ca și încasarea în comision a cecurilor, polițelor, etc. Unele dintre băncile de pe piață precum și particulare întrețineau și conturi fără dobândă la Landwirtschaftliche Darlehens-Kasse în baza cărora se făceau operațiunile curente de bancă ca plăți, acreditive și altele. Cu un cuvânt Casa de Imprumut pe gaj își asigurase sub acoperământul Băncii Naționale, întrebuintând renumele și personalul Băncii Naționale, toate operațiunile ei reglementare, lipsind astfel această instituțiune de beneficiul foloaselor ce ar fi decurs în favoarea bilanțului ei, dacă nu s'ar fi încălcat drepturile ei.

Statul Major Economic cât și cel militar și-au concentrat la un moment dat toate operațiunile lor la Casa de Imprumut pe gaj, însărcinată cu organizarea serviciilor lor speciale de plăți și remiteri de bani în tot teritoriul ocupat.

Casele, de
imprumut pe
gaj (L. D. K.)
devin regulato-
rul financiar al
teritoriului oc-
cupat.

Funcționarea ireproșabilă a acestei case datorită destoiniciei personalului nostru, îndeamnă pe Statul Major Economic să decidă ca plata recoltei pe anul 1917, ca și orice finanțare a intereselor sale de acoperire, să se facă prin Casa de Imprumut pe gaj. Și tot printr'însa se făceau și plăți pentru produsele predate Administrațiunei Militare.

De reținut este că sumele ce urmau să fie plătite predătorului de produse puteau să fie poprite.

Popririle se obțineau prin *Ordin Militar* sau printr'o *sentință judecătorească*.

Creanțele Casei de Imprumut și ale Administrației

Militare date fără dobândă prin diversele Etape, erau prelungite și trebuiau respectate cu precădere. Tot astfel și birurile către Stat: nu se achita nici un cont fără chitanță de plata birului.

Aci se concentrase în timpul din urmă și plățile în debitul Statului Major Administrativ ca și plata despăgubirilor către foștii internați ai puterilor centrale.

Administrația Militară pusese sub Administrație coercitivă averile persoanelor plecate sau refugiate.

Se distingeau între persoanele absente: voluntar și involuntar.

O dispoziție specială a Administrației Militare hotărăște ca orice sumă incasată de Administratorii coercitivi, ai absenților, să se depună la câte-va bănci, între care figura și Casa de Imprumut pe Gaj.

Direcțiunea acesteia a hotărât însă să se primească numai drepturile persoanelor ce lipseau involuntar (militarii, membrii guvernului etc). După cât-va timp Administrația Militară a revenit asupra acestui ordin și soldurile acestor conturi au fost virate la contul Statului Major Economic, Secția XV financiară.

În prevederea evenimentelor ce au determinat ridicarea ocupațiunii României, poate și din cauza greutăților tot mereu crescânde a culturilor agricole, din cauze de tot felul, s'a hotărât lichidarea acestei case.

Consortiul a fost dizolvat la 15 Septembrie 1918. A mai continuat însă să funcționeze această casă, întrebuințând în oare-care măsură fondurile Administrației Militare.

Precipitata retragere a Administrației Militare a determinat plecarea tot atât de precipitată a Administratorilor Casei de Imprumut pe Gaj L. D. K., lăsând o situațiune destul de încurcată din cauza nelichidării bonurilor de rechiziție. Cu prilejul plecării Statului Major Economic, acesta și-a ridicat soldul contului de Lei 125.000.000.

O situațiune generală făcută de Landwirtschaftliche Darlehens-Kasse la 13/26 Octombrie 1918 a fost încheiată cu un sold de numerar de Lei 133897430.70 din care Direcțiunea acestei case a ridicat la plecare numai din Centrală Lei 57299868.90 și a lăsat pentru lichidarea obligațiunilor în curs, după stăruința d-lui delegat Bărbulescu, suma de Lei 1130909.83.

O situațiune exactă a gestiunei acestui așezământ nu este încă posibil de făcut. Cum operațiunile ei sunt complexe, nu o vom putea avea decât peste cât-va timp, când lichidatorii instituiți de Tribunal vor fi în măsură să ne lumineze pe deplin.

* * *

Nevoile de întreținere a armatelor ocupantului ca și Administrațiunei țării, necesitau fonduri. Tot mecanismul fiscal se resimțea de stagnațiunea economică generală în care ne adusese ocupațiunea.

Venituri din impozite nu se percepeau decât în foarte mică măsură. În așteptarea unei reculegeri trebuiău aflate mijloacele necesare ca să se facă față tuturor nevoilor bănești.

Problema aceasta s'a soluționat prin Ordonanța din 5 Mai 1917 stabilindu-se un impozit de lei 250.000.000 asupra județelor, din care 215.000.000 Lei pentru teritoriul așa zisei Administrațiuni Militare din România cuprinzând numai 14 Județe menționate mai jos, și 35.000.000 Lei pentru teritoriul armatei a 9-a, care constituia o Administrațiune cu totul deosebită, cuprinzând Județele Dobrogei și cele din zona de războiu.

O ordonanță complementară tot din aceeași zi repartizează acest impozit între cele 14 Județe în modul următor :

Argeș	8000000	Muscel	4500000
Dâmbovița	9500000	Olt	5000000
Dolj	20000000	Prahova	18000000

Impunerea
impositului ju-
dețean de că-
către Adm. Mi-
lit. conduce la
operațiunea i-
legală a im-
prumutului de
de 250 mil. lei
impus Băncii
Naționale.

Gorj	5000000	Romanați	9500000
Ilfov	86000000	Teleorman	14000000
Ialomița	9500000	Vlașca	11000000
Mehedinți	9000000	Vâlcea	6000000

Pentru Județele din zona etapelor s'a făcut repartiția de către Comandamentul armatei a 9-a.

Procurarea sumelor de mai sus urma să se facă prin împrumut la Banca Națională.

Banca nu dispunea însă la București de mijloace bănești suficiente pentru rezolvarea acestei operațiuni.

Direcțiunea Administrațiunei coercitive a încercat să soluționeze problema chemându-se în ajutor disponibilul de numerar ce abunda în piață, pentru a evita o nouă emisiune cum și pentru ca să nu fie obligată, după cum spune în prospect să atingă disponibilul Băncii Naționale la Berlin. ¹⁾

Emisiunea forțată a bonurilor de casă de către Banca Națională.

Prin ordonanța din 9/11 1917 se autoriza Banca Națională sub sechestru să primească depozite spre fructificare și să emită în acest scop bonuri de casă producătoare de dobândă. ²⁾

Conform prospectului ce s'a lansat în acest scop bonurile de casă erau la purtător cu termen de 3, 6 și 12 luni. Cele pe trei luni purtau o dobândă de $2\frac{1}{2}\%$ cele pe 6 luni de $3\frac{1}{2}\%$ și cele pe 12 luni 4% anual. La bonurile de casă pe trei și șase luni dobânzile se achitau la scadența bonurilor de casă. Cele pe termen de 12 luni erau prevăzute cu 2 cupoane din care primul se achita după 6 luni, cel de al 2-lea după 12 luni dela emisiunea bonului de casă. Plata se făcea la Banca Națională și la Sucursalele și Agențiile ei.

S'a emis ca tip titlu de 500, 1000, 5000 și 10000 Lei putându-se elibera bonuri de casă și în valoare mai mare de 10000.

1) Vezi anexa No. 5 (circulara No. 24 a Administrației coercitive).

2) Delegațiunea a protestat contra acestei operațiuni ilegale. Vezi anexa No. 6.

Așteptările Administrațiunei forțate au fost însă înșelate. Precum se vede din tabloul de mai jos, nu s'au subscris de cât Lei 28.338 000.

Situația bonurilor de casă

Bonuri de casă emise	Lei 28.338.000.—
" " " achitate până as- tăzi	" 16.480.000.—
" " " rămase în cicola- țiune	" 11.858.000.—
Comision 1 ^o / ₀₀ plătit băncilor care au subscris	" 80.671.44
Dobânzi plătite pentru bonurile ajunse la scadență și retrase din circulațiune	" 797.786.05
Cheltueli de imprimare și publi- cație	" 9.494.37
<u> Total</u>	Lei <u>887.951.86</u>

Scontul (1 ^o / ₀₀ peste taxa de dob.) pentru bonurile plătite înainte de scadență	" 52.424.90
---	----------------

Publicul n'a răsplătit dar inițiativa luată de Administrațiunea forțată cu încrederea așteptată, din care cauză a trebuit să se caute o altă soluțiune. Ea a fost găsită în atingerea ilegală a disponibilului Băncii Naționale la Reichsbak din Berlin, unde Banca Națională din timp de pace avea un depozit de M. 281.781.304 80 (la 15/28 August 1916).

În acest scop constatăm din scripte, că s'a dispus la Reichsbank să se transfere din disponibilul sus menționat al Băncii Naționale Centrale, al cărui Sediu era la Iași, suma de M. 276.602.789.11 pe cursul de 117 suta adică Lei 323.625.263.25 în registrele

delegațiunei Băncii Naționale din București în văditul scop de a putea dispune după plac de acest disponibil.

Tot din ordin s'au constituit debitoare Băncii Naționale, județele prevăzute în ordonanța germană a fi contractantele împrumutului județean pentru suma totală *de lei 220.500.000.*

În contul acestui împrumut s'a ridicat de Administrația germană 25.000.000 din casa Băncii Naționale, apoi s'a prelevat în acelaș scop din disponibilul Băncii la Reichsbank, trecut în registrele Delegațiunei București, după cum reese din registrele Băncii M. R. 50.400.000 care transformate pe cursul de 125 suta, reprezintă lei 63.000.000 — iar pentru restul de 132.500.000 — cu care s'a debitat împrumutul județean, s'a creditat Administrațiunea Militară din România.

Se pare că pe temeiul acestui credit Administrația coercitivă a Băncii Naționale a prelevat la Berlin o nouă sumă de 129.000.000, cum reese din constatările făcute de Ministerul de Finanțe la Banca Generală care însă nu se poate constata din înregistrările făcute la Banca Națională.

Imprumutul Comunal

Dar actele operațiunilor ilegale nu s'au oprit aci. Mulți supuși germani erau deținători de rentă a comunei București. În lipsă de fonduri Primăria nu le putea plăti cupoanele. Pentru a subveni acestui neajuns se impuse comunei București contractarea unui împrumut. La început se hotări ca acest împrumut comunal să fie în așa fel soluționat ca un consorțiu de bănci să facă această operațiune. Mai târziu însă, pentru motive ce nu ne sunt cunoscute, consorțiul dezistându-se, sequeștrii au hotărit ca Banca Națio-

nală să finanțeze din fondurile ei proprii acest împrumut de 15.000.000 lei.

Delegațiunea Băncii considerând aceste operațiuni (împrumutul județean, bonurile de casă și împrumutul comunal) ca contrare statutelor și regulamentelor ei, n'a semnat actele care angajează aceste operațiuni.

Condițiunile împrumutului comunal sunt :

Banca Națională se obligă a pune la dispoziția comunei București un credit de 15.000.000 lei. Dobânda s'a stabilit la 6% pe an. Pentru garantarea acestui credit în compt curent, comuna a fost obligată să depună polițe cu scadența pe 3 luni până la concurența sumei de 15.000.000. Efectiv s'a vărsat comunei București în contul acestui împrumut lei 9.519.011,86.

Ordonanța din 14/3 1918 mai impusese populațiunei românești din teritoriul ocupat ca urmare a tratărilor de pace dela București, un nou impozit de 400.000.000 lei ca contribuțiune la cheltuelile de Administrațiune și întreținere a forțelor militare ocupante în acest teritoriu.

Conform articolului 3 procurarea sumelor avea să se facă pe cale de împrumut tot la Banca Națională. Evenimentele au condamnat această operațiune; ea n'a avut loc.

* * *

Banca Națională sub sequestru

Intrați în exercițiul funcțiunei băncii cu resentimentele mai sus arătate, nu ne surprinde de ce activitatea sequestrului Băncii Naționale purta încă din prima zi pecetea urei și a unei sistematice acțiuni de umilință și de discredit.

Slujitorii ei credincioși și conștienți de valoarea lor trebuiau îngenuchiati, reduși la necesitatea de a fi constrânși să le implore sprijinul și protecțiunea, izbind astfel în prestigiul instituțiunei pe care o ser-

Obligațiunea impusă Băncii Națională de a finanța împrumutul Com. București de 15.000.000 lei.

Administrațiua Băncii Naționale sub sequestru.

veau cu credință și devotament. Numai astfel se explică de ce primul act al sequeștrilor a fost licențierea aproape a două treimi din personalul băncii pe care centrală îl lăsase la București, pe motiv că din ordin militar urmează să se reție serviciului numai personalul strict necesar.

Deasemenea s'a interzis plata pensiunilor și a sumelor ce reveneau familiilor mobilizaților. Amestecul acesta în gestiunea unei bănci particulare care își avea o direcțiune statuar constituită și cu plina răspundere a faptelor sale, nu era cu nimic justificat.

Cu toate acestea personalul băncii, conștient de sentimentul demnității sale, nu s'a plecat dușmanului, din contră s'a resemnat și a îndurat toate umilințele impuse de asprimea forței brutale.

Delegațiunea, pentru a preîntâmpina neajunsurile ce prevedea că s'ar putea creia prin concedierea personalului băncii, a hotărât în preziua înființării sequeștrului să se ridice din numerarul băncii o sumă de 600.000 lei din care să se poată face față plății salariilor personalului care ar fi fost licențiat.

În urma înțelegerii luate cu d-l Delegat Bărbulescu suma de mai sus a fost ridicată de Banca Agricolă la 25 Ianuarie 1917, numita bancă convenind, prin schimb de scrisori, ca acest numerar, să fie ținut la dispozițiunea d-lui Bărbulescu.

Din suma de lei 600.000 Domnia-Sa a ridicat de la Banca Agricolă în total lei 346.070 din care lei 210.511,26 au fost întrebuințați pentru plata personalului licențiat, a familiilor mobilizaților și pensiunilor. Restul sumei a fost parte întrebuințat pentru a se procura funcționarilor lemne și alimente iar parte depuși la Bancă ca rezervă cu recipisă la vedere pe numele d-lui Director Delegat N. Bărbulescu

Suma de lei 253.930 ce se mai află depusă la Banca Agricolă a fost virată la 15 corent în debitul contului ce această bancă are la Banca Națională.

Când în luna Mai 1917 Administrația Militară a emis o ordonanță, conform căreia s'a hotărît a se plăti tuturor funcționarilor îndepărtați ai Statului și familiilor mobilizaților salarii de odihnă după o cotă redusă, delegațiunea băncii prevalându-se de acest precedent, a cerut sequeștrilor ca această ordonanță să fie aplicată și funcționarilor Băncii.

Această cerere fiind admisă cu începere din Mai 1917, delegațiunea a complectat categoriilor mai sus pomenite alocațiunile obișnuite din fondul particular ce fusese înjghebat în acest scop.

De altfel aproape mai toți funcționarii îndepărtați au trebuit să fie reintegrați prin forța necesității simțite de sporirea operațiunilor mai cu seamă de când s'a înființat Casa de Imprumut, în jurul căreia, păgubindu-se interesele Băncii Naționale, s'a concentrat întreaga activitate financiară pentru teritoriul ocupat.

În ce privește lucrările Băncii, sequeștrii au interzis orice inițiativă secretariatului Băncii.

La început corespondența și actele băncii au continuat să fie semnate de persoanele autorizate din bancă, purtând numai viza sequeștrilor. Mai în urmă lucrurile s'au înversat. Secretariatul a fost redus la un simplu birou de înregistrare al actelor încredințate de secretariatul sequeștrilor ce funcționa pe lângă Casa de Imprumut pe Gaj, care primea și expedia întreaga corespondență semnată de sequeștrii purtând numai viza delegațiunei Băncii Naționale în colțul hârtiei.

Casieria în deosebi, avea ordinul să nu plătească nici o sumă, care nu ar fi fost aprobată de sequeștrii. Sediile au fost foarte târziu redeschise, cu toate repetatele intervențiuni din Decembrie 1916, Ianuarie, Februarie și Martie 1917. De această favoare nu ne-

am putut bucura decât atunci când interesele de organizare ale casei de împrumut german, au reclamat-o. Astfel tocmai pe ziua de 1 Mai 1917 au reînceput să funcționeze următoarele sedii: Turnu-Severin, Craiova, Târgu-Jiu (la Craiova), Râmnicu-Vâlcea, Caracal, Slatina, Turnu-Măgurele, Pitești, Târgoviște, Ploești, Giurgiu și Călărași.

Agencția Târgu-Jiu s'a redeschis la 15 Iulie 1917 în acel oraș.

Agencția Câmpu-Lung la sfârșitul lunii Septembrie 1917, Agencția Buzău și Sucursala Brăila la sfârșitul lunii Mai 1917 iar Focșani la 2/15 Octombrie 1917.

Lipsa lor s'a resimțit cu atât mai mult cu cât creditul băncilor fusese restrâns pretutindeni din cauza evenimentelor.

Agencțiile din Dobrogea n'au putut fi redeschise decât după ce Germanii au fost siliți să părăsească țara. Agencția Giurgiu a lucrat în localul Băncii Măgurele-Giurgiu din cauza deteriorării localului său, iar agencția Pitești în acel al Băncii Populare, localul nostru fiind ocupat de Administrațiunea Germană Militară. Dintre sediile redeschise agencțiile Pitești, Focșani, Ploești și Brăila au lucrat fără valori, acestea fiind trimise în Moldova.

Interesele propriu zise ale Băncii Naționale chiar ale Administrațiunei, au fost prea puțin luate în considerație de Administrația coercitivă. La Brăila Administrația Militară Germană a ridicat în prima zi a ocupațiunei suma de lei 10.000 pe motiv că această sumă ar reprezinta partea Statului de 30% din beneficiul acestei sucursale pe 1916. Cu toate intervențiile făcute pe lângă Administrația coercitivă din București pentru a examina și rezolva cazul, nu s'a putut obține o soluție. Cazul va trebui soluționat acum cu prilejul formulării daunelor cauzate Băncii de către ocupațiune. La Călărași de asemenea au fost ridicate cu ocazia ocupației de către ofițeri bulgari numera-

riul însumând lei 22.500 plus lei 2000 ridicați de un judecător militar contra chitanță și efecte în valoare de lei 817.400. Toate insistențele noastre puse în constatarea și stabilirea responsabilităților cum și a restituirii fondurilor au rămas fără efect.

Tot astfel și cu biletele de 2 lei însumând ca. 1.300.000 lei făcând parte din biletele furate de la Moscova.

Aci Administrația coercitivă are meritul, ce este drept, a ne fi comunicat și dovedit că s'ar fi prins de Administrația Militară dela Sevastopol doi indivizi Rubinstein și Bujor asupra cărora s'ar fi găsit bilete de 2 lei în suma de ca. Lei 1.300.000.

Stăruințele noastre să intrăm în posesiunea acestei sume depozitate în mâinile Administrațiunei Militare din Sevastopol au rămas, din cauza desinteresării Administrațiunei coercitive din București fără de efect.¹⁾

* * *

În timpul ocupațiunei Delegațiunea a avut să suporte alături de funcționarii Băncii, tot calvarul umilinței pe care-l impunea o situațiune ce nu se putea înlătura.

Fidel tradiției băncii ea a ținut să convoace consiliul de cenזורi în fiecare săptămână, în sânul căruia se supuneau și rezolvau toate chestiunile ce comportau interesele mai de seamă ale Băncii, de altfel foarte reduse ca însemnătate.

Toate aceste lucrări au fost consemnate în procese verbale ce s'au trecut regulat într'un registru special al consiliilor ce s'au ținut în tot timpul ocupațiunei.

* * *

1). La Târgoviște 2 Ofițeri germani au ridicat la 21 Noembrie 1916 numerarul aflat în casă și anume Lei 65000, bilete anulate și Lei 6872, bani 59 bilete bune. Aceste sume au fost însă restituite.

La Caracal au fost ridicate toate valorile și numerariul de Comandamentul militar local; au fost însă readuse.

Operațiunile
Băncii Naționale
sub sequestru.

În ce privește operațiunile Băncii, ele poartă pecetea vitregiei evenimentelor care caracteriză ocupațiunea cu tot decorul neajunsurilor ei.

Situația Sucursalei din București se prezintă la plecarea Centralei cu un activ în numerar de Lei 10.679.686 bani 63. Din acest disponibil trebuia să se facă față multiplelor nevoi și greutatea ce se afirmau zi de zi tot mai mult.

Retragerea armatelor atrăsese la București o considerabilă populațiune flotantă care se refugiase în Capitala țării. Cea mai mare parte dintr'însa apela la sprijinul Băncii solicitând în deosebi împrumuturi pe efecte. Pe de altă parte svonurile, care mai de care mai alarmante cu privire la intențiunile ocupantului față de institutul nostru, determinase un curent de neîncredere care se manifestă în numeroasele cereri de restituiri a recipiselor la vedere.

Delegațiunea a avut să înfrunte dificultățile ce veneau dintr'o parte și din alta. S'a regulamentat atât lombardul cât și retragerea recipiselor la vedere în așa fel ca interesele și a unora și a altora să fie satisfăcute. Atât pentru împrumuturile pe efecte cât și pentru restituiri de recipise s'au stabilit anume quote ce urmau să fie aplicate la acordarea împrumuturilor sau la restituiri.

Încrederea revenind încetul cu încetul, depunerile la vedere care încetase a se mai efectua în primele zile după ocupațiune, au început să se activeze din nou și să alimenteze astfel disponibilul casei. Instituirea sechestrului la Bancă a influențat profund, cum era de așteptat, mersul operațiunilor.

Iată un tablou din care ne putem face o imagine mai concretă asupra situațiunei operațiunilor înainte și după înființarea sechestrului :

Natura operațiunilor	dela 14 Noembr. dela 5 Martie	
	1916 la 5 Martie 1917	1917 la 5 Iunie 1917
1. Efecte prezentate la scont	8.955.724.—	6.258.300
2. Recipise la vedere	2.641.250.—	246.140
3. Depozite libere	1.961.307.35	236.500
4. Imprumuturi simple	1.115.500.—	146.300
5. Imprumuturi în cont curent	244.500.—	— — —
Total	14.918.281.35	6.887.240

De unde în cele trei luni de ocupațiune premergătoare sechestrului, depunerile contra recipiselor la vedere se ridicau la Lei 2.641.250, în cele trei luni după înființarea administrațiunei coercitive se depun abia Lei 246.140, repartizați asupra 11 recipise.

Tot astfel și cu împrumuturile pe depozit. Până la administrația forțată s'au acordat 379 împrumuturi simple insumând Lei 1.115.500, și în cont curent Lei 244.500. Depozitele libere insumau Lei 1.961.307.

După înființarea sechestrului împrumuturile simple s'au redus la Lei 146.300, iar depozitele libere la Lei 236.500; împrumuturi în cont curent nimic. În ce privește scontul până la administrația forțată valoarea portofoliului scontat se ridică la Lei 8.955.724 în 462 efecte. Administrația forțată a suspendat la început această operațiune obligând băncile în deosebi cele românești să achite portofoliul ajuns la scadență. Abia mai târziu în 1918 operațiunea scontului a fost elasticizată. Restrângerile de afaceri ce se constată sub administrația forțată își găsesc explicațiunea în tendința șicanatoare de care erau animați sechestrul față de români, ca și discreditul și înjosirea ce țineau să asvârle prin procedarea lor asupra primului nostru institut de credit.

Pe motivul insuficienței fondurilor disponibile nu se acordau decât împrumuturi foarte mici și acestea după lungi așteptări și solicitări. De favoruri mai largi se bucurau pentru toate felurile de operațiuni numai

supuși puterilor centrale. În deosebi clientela sionistă era foarte apreciată și avantajată.

Deosebit de mari greutateți se făceau restituirilor de recipise la vedere. Totuși după anumite intervențiuni se obțineau indulgențe. Se acorda favoarea unei întregi restituiri a recipiselor la vedere acelor care primeau să subscrie o parte din aceste restituiri la împrumuturile de război germane și austriace.

Cestiunea aceasta merită să fie relevată. Întrucât atare subscrieri făcute de români în favoarea vrăjmașului s'au făcut prin constrângere și sub presiunea nevoilor vieții, se naște întrebarea dacă nu este cazul ca la congresul păcii generale să și poată reclama banii toți aceia ce au fost obligați prin forță, să senezze la împrumuturile de război ale puterilor centrale.

Ca activitate Banca Națională din București a lucrat destul de puțin, deoarece operațiunile care ar fi putut să le săvârșească ca : ordine de plăți, mandate, cumpărări și vânzări de efecte, au fost interzise atât pentru sucursala din București ca și pentru sedii. Ele au fost rezervate ca un apanagiu al lui Landwirtschaftliche Darlehens-Kasse, căreia i s'a făcut favoarea de a se asigura aceste beneficii.

În ce privește dobânda dela împrumuturile pe depozit, de unde în teritoriul liber a fost de 6%, în teritoriul ocupat a oscilat dela 6—7% și anume : 6% dela ocupare până la 17 Aprilie/1 Mai 1917 iar 7% dela acea dată până la 18 Decembrie 1917/1 Ianuarie 1918 apoi 6% până astăzi.

Taxa scontului a variat paralel cu dobânda împrumuturilor pe efecte între 5—6%.

Politica de scont a mai fost influențată în timpul administrațiunei forțate și de anumite dispozițiuni privitoare la moratoriu. Este cunoscut când în ziua mobilizării din August 1916 până la ocupațiune fusese decretat moratoriu parțial pentru cei mobilizați chemați sub arme, ca și pentru orice persoană ce înde-

plina un serviciu în armată. Evacuând Oltenia, Muntenia și Dobrogea, s'a decretat moratoriul general pentru aceste ținuturi ca și pentru județele Putna și Covurlui.

Autoritatea militară a ocupantului a restrâns însă efectele moratoriului general prin ordonanța sa din 1 Martie și 2 Aprilie 1917, retrăgându-l pentru următoarele categorii :

1. Pentru impozite și contribuțiuni cuvenite statului, județelor și comunelor.
2. Pentru chirii, parțial și arenzi.
3. Pentru datoriile rezultând din contractul de locațiune de serviciu.
4. Pentru pensii alimentare.

La 23 Aprilie se ridică moratoriul pentru 35% din valoarea tuturor datoriilor cu adăugarea că neplata acestei cote atrage exigibilitatea întregii datorii.

După ordonanța¹⁾ germană în teritoriul ocupat situația creiată portofoliului este următoarea : cine a plătit 35 % de bună voie se bucură de moratoriu ; pentru cine n'a plătit cei 35 %, creanța este exigibilă în întregime.

Astfel stând lucrurile trebuie lămurită problema portofoliului față de intervenția legislativă a ocupantului german, cât și față de situația ce se creiază comerțului și implicit portofoliului față de noua mobilizare.

Față de împrejurarea că centrala a operat în tot timpul pentru împrumuturile pe efecte cu 6 % și pentru scont cu 5 %, se pune întrebarea dacă reîntoarsă la București, se consfințesc dobânzile administrației coercitive, sau dacă înțelege să restaureze regimul Centralei și pe trecut, în fostul teritoriu ocupat.

1) Vezi ordonanța No. 474 din 23/4 1918.

Banca Națională sub imperiul tratatului de pace din București și a conferinței financiare dela Berlin

Tratatul de pace dela București avea să săvârșească atingerea cea mai gravă ce se putea aduce intereselor Băncii Naționale.

De oarece Banca Națională era o instituție particulară și ca atare după dreptul internațional putea să puie în discuțiune toată opera administrațiunei coercitive, prin art. 42 s'a impus Statului Român să obțină consimțământul Băncii Naționale Române că depozitele ei vărsate la Banca Imperiului German, să rămână oprite ca garanție pentru serviciul datoriei publice a României față de supușii germani pe timp de 5 ani, iar în cazul când România ar rămâne în întârziere cu o rată, pe 10 ani, și la nevoie ele să poată fi întrebuițate pentru achitarea cupoanelor *exigibile și a titlurilor* esite la sorti.

Tratatul de pace din București ținea să consfințească operațiunile ilegale ale secheștrilor Băncii Naționale.

Pe lângă aceasta, articolul mai impune Statului să ceară Băncii Naționale menținerea dispozițiilor luate în timpul Administrațiunei forțate ca și îndatorirea ca Banca Națională să nu formuleze vreo pretenție de despăgubire în contra Statului german.

De ce era vorba? Din cerealele vândute Germaniei în cursul anului 1915 și 1916, Banca Națională a strâns la Banca Imperiului din Berlin un depozit în aur de 62.110.000 lei și altul în mărci de 281.781.304,80 (la 15 August 1916).

Administrațiunea coercitivă cu precugetată pornire ce ținea să slăbească soliditatea institutului românesc, a ținut să angajeze aceste disponibile în operațiuni contrarii statutului băncii.

Din art. 7 al protocolului cu privire la tractatul juridico-politic, Germania lămurește cu prisosință nedumeririle și gândul care muncea oficialitatea germană față de opera administrațiunei cōercitive a Băncii Naționale.

Să redăm conținutul acestui articol care cristalizează intențiunile Germaniei și invederează temerea ce aveau de urmările acțiunii lor ilegale :

Articolul 7 : „Articolul 42 prevede că dispozițiunile luate în timpul administrației silită a Băncii Naționale a României, cu privire la sumele și depozitele vărsate la Banca Imperiului German, vor fi menținute și ca *pretentiuni de despăgubire din cauza acestor dispozițiuni sunt excluse*. Această dispozițiune este luată numai pentru a înlătura orice îndoială întâmplătoare că dispozițiunile următoare ale administrației silită rămân în picioare și că nu dau loc la nici o despăgubire.

a) Dispozițiunea administratorului silit, după care din sumele în mărci dela Banca Imperiului, aproape 180.000.000 mărci au fost trecute în socoteala administrației de ocupație asupra Băncii Generale Române (Secția de emisiune) contra luării asupra ei a obligațiunilor județelor române, în scopul de a face prin asemenea fel cu puțință plata contribuțiunii pusă asupra țării.

b) Dispozițiunea administratorului silit, după care din depozitul în aur 51,9 milioane au fost întrebuințate pentru întemeierea unei sume în mărci de aceeași valoare dătătoare de dobânzi.

Pe de altă parte, potrivit dorinței Guvernului Român, rămâne cu dinadinsul hotărât ca *pretentiunea Băncii Naționale la dobânzi* pentru suma aflată la Banca Imperiului nu este atinsă prin articolul 42, că prin urmare *rămâne în picioare*.

Tradus pe înțelesul tuturor, tratatul dela București urmărea să libereze Statul German de consecințele răspunderilor ce le impunea substituirea ilegală a administrației coercitive în drepturile Băncii Naționale care, prin operațiunile samavolnice pe care le angajase adusesse Băncii Naționale pagube evidente.

Era vorba ca Statul Român să fie constrâns să ia

asupra sa aplanarea conflictului de drept pe care germanii recunoșteau a-l fi produs prin încălcarea drepturilor Băncii Naționale de către administrația forțată pe care o pusese în capul Băncii la București.

*
* *

Controlul
german te ur-
ma să fie apli-
cat Băncii Na-
ționale.

Cele mai grave consecințe pentru instituțiunea noastră aveau însă să decurgă din Art. 17 al tratatului juridico-politic, și anume din lapidarul articol care afirma hotărîrea Germaniei ca Banca Națională să fie pusă sub controlul Comandamentului Militar și după încheierea păcii și anume până la părăsirea teritoriului ocupat, fapt care avea să se producă numai după pacea generală. Această hotărîre o vedem formulată în rândurile următoare :

„Conlucrarea Comandamentului de căpetenie cu privire la regularea circulațiunii banilor și plăților și în deosebi la gestiunea Băncii Naționale a României și a Casei Centrale a Băncilor Populare, rămâne rezervată pentru o convențiune specială“. În complectarea acestui articol, tratatul prevede „ca până în 4 săptămâni dela semnarea tratatului de pace se vor întruni la Berlin reprezentanți ai părților contractante pentru a lua mai de aproape înțelegere în privința îndeplinirii și asigurării și mai departe a obligațiunilor financiare ale României“.

Și care erau aceste obligațiuni financiare care trebuiau să facă la Berlin obiectul unei înțelegeri separate despre care vorbește articolul sus citat ?

În afară de ceiace privea gestiunea administrației forțate a Băncii Naționale după cum am arătat mai sus, era vorba de :

1. Asigurări ce se cereau Statului Românesc pentru îndeplinirea obligațiunilor financiare, precum erau cele izvorîte din despăgubirile ce urmau să se dea supușilor germani, etc.

2. Regularea condițiilor de cont curent dela Stat

la Stat, pe care Germanii le impusese pentru cumpărările și vânzările între români și germani și austro-ungari, ca o modalitate prin mijlocul căreia Statele aliate își garantau cumpărarea pe datorie a întregii producții românești ¹⁾).

3. Soluționarea retragerii emisiunii Băncii Generale prin îndatorirea ce se impunea Băncii Naționale de a *lua asupra sa* această operațiune ²⁾).

4. Fixarea modului cum avea să se înțeleagă conlucrarea comandamentului militar la regularea circulațiunii monetare și participarea lor la administrația Băncii Naționale.

În ce privește asigurarea pentru îndeplinirea și garantarea îndatoririlor financiare, s'a stabilit o convenție specială. Pe temeiul ei se impunea statului român obligațiunea să plătească pagubele de războiu și civile ³⁾ prevăzute în art. 7, 22, 3 al tratatului juridico-politic ca și actul său adițional, prin emitere de bonuri de

1) Iată cum glăsuiește Art. 10 al convențiunii care urma să facă obiectul conferinței dela Berlin: „România și Germania, precum și România și Austro-Ungaria își vor pune la dispoziție una față de alta, mijloacele pentru plățile necesare la achitarea obligațiunilor de plată născute din această convențiune, prin deschidere de credite în moneda celorlalte țări. Amănunțele acestei reguli sunt rezervate pentru o convenție specială“. Această convenție o dăm în extenso în anexa No. 7.

2) Iată art. 6: „România va achita cu bilete de Bancă ale Băncii Naționale a României sau cu alte mijloace legale de plată, într'un răstimp de 6 luni dela ratificarea tratatului de pace, biletele de bancă emise de Banca Generală Română (Secția de Emisiune) în urma dispoziției Administrațiunii de ocupație, bilete pe care nu le va mai pune în circulație, așa că sumele și depozitele aflate la Banca Imperiului German pentru acoperirea lor vor deveni libere. Până la achitare, biletele de Bancă ale Băncii Generale Române vor fi recunoscute ca mijloace legale de plată. După ratificarea tratatului de pace asemenea bilete nu se vor mai emite.

3) Art. 6: „România va plăti Germaniei toate pagubele ce le-au fost pricinuite în teritoriul ei prin măsuri de ordin militar ale uneia din puzerile beligerante. Dispozițiunea dela alin. 1, se va aplica și la pagubele pe care le vor fi suferit germanii în calitatea lor de participanți, în deosebi ca acționari, la întreprinderile aflate pe teritoriul român. Ea nu se va aplica la pagubele care se vor fi cauzat prin acțiuni de luptă germanilor în calitate de membrii din elementele armatei germane“.

tezaur purtătoare de dobândă 5 % cu obligațiunea impusă Băncii Naționale să le primească la scont, iar pentru întreținerea armatei germane de ocupațiune, guvernul român avea să depună sumele cuvenite la Banca Națională, ceiace revenea la îndatorirea indirectă a Băncii Naționale să finanțeze statul cu aceste sume.

Estimațiunea despăgubirilor avea să se facă de o *comisiune numită de administrația militară* din care urmau să facă parte și *membrii români*. În circumstanțele de astăzi s'ar putea pune chestiunea dacă nu am găsi aci îndemnul la creațiuni analoge în cadrul despăgubirilor pe care le reclamăm noi germanilor.

Scopul urmărit de această convenție culminează în art. 4, în care, pentru garantarea îndatoririlor luate România este silită să gajeze Germaniei veniturile monopolurilor statului, întrucât s'ar întâmpla ca România să fie în întârziere la îndeplinirea obligațiilor sale. Iată iarăși un precedent și o indicațiune fericită pentru găsirea mijlocului de garantarea îndatoririlor ce vor trebui să fie luate astăzi de Germania față de România.

* * *

Cum plănuiau germanii să cumpere pe datoria produsele României.

O înțelegere specială avea să se facă mai departe în jurul obligațiunei impusă României de a vinde Germaniei și Austro-Ungariei cerealele în cont curent, adică pe datorie. Discuțiunile ce au avut loc aci, sunt din cele mai interesante. Germanii năzuiau să ridice cerealele în cont curent fără termen de lichidare, în timp de 9 ani. Au trebuit discuțiuni aprinse pentru ca să se renunțe la această idee lipsită de cel mai elementar bun simț și ca să se cadă de acord ca lichidarea să se facă după un an și jumătate, iar creditul nelimitat cum se cerea să se circumscrie la $1\frac{1}{2}$

miliard. Creditele reciproce aveau să poarte o dobândă de 5% pe an.

În ce privește soldul creditor ce ar fi rezultat în favoarea României, germanii insistau ca el să fie utilizat numai pentru cumpărături de mărfuri din ținutul țărilor centrale. Abia după lungi discuțiuni și după ce s'a izbutit a i face să înțeleagă că România mai are și alte obligațiuni față de alte țări, au cedat convenind ca România să poată utiliza din disponibilul său și pentru alte plăți externe. Totuși aci s'a admis formula vagă că Reichsbank va pune la dispoziția guvernului român, prin debitul contului său mijloacele de plăți necesare, după posibilitate. Numai după dezbateri aprinse s'a primit obligația precisă de a ni se procura devalize asupra străinătății pentru 10% din soldul nostru creditor.

În scopul alimentării acestui cont curent se prevedea în art. 4 că „Germania și România precum și Austro-Ungaria și România își vor pune la dispoziție una față de alta mijloacele de plată necesare pentru achitarea obligațiilor de plată născute din această convențiune, prin deschidere de credite în moneda celeilalte țări“.

Formula aceasta convenea de minune Germaniei pentru că pe de o parte știa cât de mică este capacitatea ei de exportățiune, iar pe de alta înțelegea cât de mare putea să fie exportul României, mărită cu ținutul agricol al Basarabiei.

Dar guvernul german nu s'a oprit aci. La avantajele ce-i oferea operațiunea în cont curent, el a căutat să-și afirme cu toată brutalitatea atotputernicia sa de învingător și în altă direcțiune. Este vorba de stabilirea cursului cu care pretindeau germanii să facă transformarea mărcilor. În împrejurările prin care trecea țara, nu se putea vorbi de un curs regulat de bursă. Ce operațiuni putea să-l determine când comerțul liber de import și export era viciat prin re-

glementația cea mai samavolnică a autorității militare germane ?

Cu toate acestea pe piață erau oarecare notări pentru cursul mărcii. Militarii germani, cărora li se plătea solda în lei, sau care agoniseau lei românești din variatele speculațiuni permise și nepermise, în care se avântase cu sau fără concursul oficial al autorităților de administrație ocupantă, întrețineau prin schimbul hârtiei românești contra mărcii, pe care o trime-teau în patria lor o speculațiune „à la hausse“ pe care de altfel nu o justifica nici o circumstanță serioasă. ¹⁾

Profitând de această stare de lucruri, pe care o sus-ținea în bună parte chiar administrația militară ger-mană, membrii germani ai conferinței de la Berlin, sus-țineau că schimbul mărcii să se facă la cursul pe care îl provocă necesitățile și socotelile militarilor germani care era de lei 1.50—1.60 marca.

Disagiul for-
tat al leului
față de marcă.

După multe discuțiuni s'a ajuns a se stabili cursul de 1,4285. Raportat la paritatea legală de 1,2345 el înseamnă un disagio de 16 % în defavoarea leului românesc. Faptul acesta se traduce prin eftenirea ce-realelor ce se vindeau germanilor pe prețuri destul de reduse în proporția de 16 % cu care se scumpea marca față de leu.

Astfel pe câtă vreme în Bulgaria se plătea 8—10.000 vagonul de grâu, la noi a fost stabilit prin forță, ne-ținându-se seamă de prețurile mondiale ce se cuve-nea să se plătească, la cifrele derizorii pe care le în-fățișează tabloul de mai jos ²⁾ :

1, Vezi în anexa No. 8 cum a variat cursul mărcilor.

2) Cât de redus era acest preț o dovedește însăși o cores-pondență germano-elvețiană din 1917. Germanii urmând să-și creieze mijloace de plată pe piața elvețiană, au oferit la un moment dat Elveției întinse câmpii din Oltenia în scop de a face cultura agricolă. Cerealele astfel obținute aveau să se plătească în franci elvețieni. Preșul solicitat și obținut de ger-mani era după proprii mărturisiri ale documentului în cauza de 5 și 6 ori mai mare decât preșul oferit de germani României.

În convenșiunile ei se obținuse pentru vagonul de grâu româ-nesc 16.000 franci elvețieni, de unde ei îl plăteau în România cu 3.800 lei.

	<u>Prețul convenit</u>	<u>Prețul efectiv prin diaagio</u>
Grâu	Lei 38.	Lei 31.92 suta de kg.
Orz	" 29.	" 24.36 "
Porumb	" 29.	" 24.36 "
Ovăz	" 29.	" 24.36 "
Mei	" 31.	" 26.04 "
Fasole	" 47.	" 39.48 "
Rapiță	" 65.	" 54.60 "

Cestiunea aceasta se cade a fi relevată cu prilejul despăgubirilor; ea merită să fie luată în seamă alături de întreaga problemă a exportului de produse românești, care s'a înfăptuit contrariind hotărârile de drept internațional, în folosul consumațiunei germane, dar în paguba producătorului român.

Intr'adevăr, după statornicirile de drept internațional, ocupantul victorios are dreptul să rechiziționeze din produsele țării ocupate cele trebuitoare pentru nevoile armatelor sale de ocupație. Atât și nimic mai mult. Germanii, contravenind însă acestei prescripțiuni de drept internațional, au rechiziționat întreaga producțiune agricolă a țării ocupate pentru a satisface nevoile populațiunei sale civile.

Gravitatea faptului rezidă acolo că de unde românul producător ar fi avut dreptul să obție pentru produsele ce prisoseau prețurile rezultate din libertatea comerțului, i s'a impus prin forța militară să și vândă întreaga producțiune agricolă populațiunei civile a ocupantului pe prețurile derizorii ale rechizițiunei, scăzute în ultimă consecință cu disagiul prevăzut în convenția de valută.

O fugitivă socoteală, făcută pe temeiul arătărilor lui Mann ¹⁾ ne va plasticiza însemnătatea problemei. După arătările sale, germanii ar fi ridicat și trecut în cuprinsul puterilor centrale dela 1 Decembrie 1916 — 31 Decembrie 1917, o cantitate de 1.577.000 tone

Paguba pricinuită popo-
rului român
prin plata deri-
zorie a produ-
selor luate din
România.

1) Dr. Fritz Karl Mann, gospodăria de rășboiu din România, București 1918.

de cereale, din care 1.223.000 tone grâu, 227.000 tone porumb, restul alte cereale, nutreț și oleaginoase, în care nu intrau cantități considerabile de fructe, ouă, brânză, vite, păsări etc.

Dacă facem media prețurilor plătite pe aceste cereale (în cea mai mare parte, grâu și porumb) la ca. 220 lei tona obținem cifra de 345.840.000 în bilete de ale Băncii Generale plătite pentru aceste cereale. Socotind însă acelaș export cu prețul mediu plătit în Bulgaria de 1000 lei tona contravaloarea lui ar fi lei 1.577.000.000.

Vânzarea obligatorie a produselor României pe credit, și politica germană de devize.

Avuția națională a fost dar păgubită pentru anul 1917 numai pentru produsele cereale exportate de România în Germania și Austro-Ungaria, cu diferența de peste un miliard lei care a intrat în folosința poporului german. Socotim că nu este nedrept ca poporul german să restituie poporului român echivalentul adevărat al produselor obținute cu sudoarea frunței și hrăpite lui prin uzurparea celor mai elementare dispozițiuni de drept internațional.

* * *

Strâns legată de chestiunea contului curent a fost și chestiunea mijloacelor de plată în străinătate. România mai avea angajamente și în afară de Germania și Austro-Ungaria.

Cum însă i se impunea vânzarea întregii sale producțiuni acestora, tot disponibilul său creditor se strângea aci. Se impunea dar preocuparea să-și păstreze o acțiune liberă în ce privește comerțul de devize, pentru a dispune de soldul creditor așa cum o cereau raporturile sale financiare cu alte țări în afară de cele centrale. Aci s'a dat însă peste obstacole de neînchipuit; vor rămâne clasice discuțiunile ce au avut loc în jurul acestei chestiuni care desvelesc toată cugetarea neomenoasă a năzuinței Germane și Austro-Ungare în ce privește raporturile lor comerciale cu

România. Ei se gândeau ca în schimbul produselor noastre hrăpite să ne vâre pe gât — pentru 90% din valoare — produse de ale lor în cea mai mare parte Ersatz-uri de o structură slabă socotite cu prețurile ce ar fi binevoit a le fixa, și care, având în vedere situația lor de furnizori fără concurenți, ar fi fost de bună seamă majorate fără descernământ.

Pentru a și apăra valuta lor, ei nu admiteau ca România să poată dispune de eventualul său sold creditor astfel cum o povățuiau interesele. De aci organizarea unei centrale de devize pusă sub controlul Austro-Ungar și German, care avea să supravegheze tot comerțul țării limitându'l numai la importul articolelor germane și austro-ungare. Insistențele mari ale Comisiunii românești n'au putut să obțină — după cum am arătat — decât făgăduința ca din tot soldul creditor numai 10% va putea fi alocat comerțului cu devize. Dar întrebuințarea acestei mici părți din disponibilul nostru avea să se facă prin centrala de divize controlată de germani și austro-ungari și prin Banca Imperiului German, care avea să ne procure aceste devize.

Trebue să arătăm aci că în vederea unei slabe exportățiuni în România, Guvernul german a acceptat dintr'un început să figurăm ca debitori ai acestui cont curent cu :

1. Costul întreținerii prizonierilor.
2. Despăgubirile pentru materialele distruse, pierdute, deterioate (material de drum de fer, de navigație, etc.)
3. Costul lucrărilor publice efectuate în România de puterile centrale.
4. Anuitățile în restanță.
5. Cele 180 milioane mărci care se luase din avutul Băncii Naționale la Reichsbank.

În schimb s'a trecut în creditul contului nostru costul întreținerii prizonierilor inamici.

Punctul culminant al discuțiilor Comisiunii Financiare dela Berlin a fost în jurul Băncii Naționale, și anume pentru stabilirea conlucrării Comandamentului militar german cu Administrațiunea acestei instituțiuni, care după dâșii trebuia să ia asupra sa în ultimă instanță financierea tuturor obligațiunilor izvorite din tratatul de pace.

Dar Banca Națională mai era și un regulator al întregii vieți economice și financiare a țării. Germania năzuia să-și implănteze aci o influență constantă și de mai lungă durată, pentru ca opera de aservire economică, ce trădează a o fi urmărit în tot tratatul dela București, să fie efectivă.

Și care anume erau propunerile germane în referire la conlucrarea Comandamentului militar cu Banca Națională? Spicuiim aci numai dispozițiunile esențiale: În anexă publicăm în extenso acest document de natură să rămână un monument destul de vorbitor despre intențiunile germane urmărite în România. ¹⁾

Administrația forțată a Băncii Naționale avea să se desființeze numai în schimbul recunoașterii din partea Băncii Naționale că obligațiunile încheiate sau acceptate de administrațiunea coercitivă sunt în drept valabile.

În art. 3 se stipula că funcționarilor care au fost în serviciul administrațiunei forțate și implicit a Casei de Imprumut pe gaj, să nu li se creeze neajunsuri prin faptul că au adus servicii acestora.

Pentru controlarea operațiunilor Băncii, Comandamentul Suprem impunea ca să se alăture Băncii Naționale și Filialelor sale diverși împuterniciți civili. Acestor împuterniciți civili și ajutoarelor lor să li se pună la dispoziție încăperile necesare în localurile Băncii Naționale; lor sau înlocuitorilor lor aveau să se prezinte la cerere toate actele și registrele Băncii

Cum înțelegem germanii să controleze Banca Națională.

1) Vezi anexa No. 9.

Naționale ca și ale Filialelor și să li se dea ori când toate informațiunile cerute cu privire la operațiuni. Acești împuterniciți trebuiau să fie invitați la timp la toate ședințele Direcțiunii, ale Consiliilor, precum și la Adunarea Generală a Băncii Naționale, cu dreptul pentru ei să ia parte la desbaterile acestor organe de administrațiune. Mai departe, trebuiau să li se supună spre aprobare :

1). Operațiunile de credit și de scont ale Băncii întru cât trec pentru o singură persoană sau firma peste 100.000 lei ;

2). Toate operațiunile interne și externe de schimb ;

3). Ori ce operațiune cu străinătatea.

Modificarea de statute să nu se poată face fără consimțământul lor și numai atunci când interesele Comandamentului Suprem ar fi cerut-o.

În al 5-lea aliniat al art. 6 al Convențiunii se mergea chiar mai departe ; se dădeau împuterniciților civili drepturi ce depășeau pe cele directoriale.

„Intrucât pentru aducerea la îndeplinire a obligațiilor financiare și economice“, glăsuște aliniatul „care rezultă pentru România din tratatul de pace și convențiunile complimentare, mai este nevoie și de concursul Băncii Naționale (ca pentru achitarea biletelor Băncii Generale, punerea la dispoziție a biletelor de bancă pentru întreținerea armatei de ocupație, sau pe baza art. 10 al convențiunii economice, strângerea recoltei prin Băncile Populare), Comisarii civili sunt în drept să supravegheze executarea și la trebuință sa ia dispozițiile necesare“. Cu alte cuvinte Comandamentul militar își rezerva dreptul de a lua dispozițiile necesare în toate cestiunile așa ziselor obligațiuni financiare ce decurgeau din tratatul de pace, care după a lor chibzuință ar fi putut fi rezolvate cu concursul Băncii Naționale așa după cum ar fi găsit ei cu cale, indiferent de consecințe.

Dar nici administrația proprieu zisa a Băncii nu rămâne

cruțată. Articolul 7 cerea ca ad-țiunea Băncii Naționale și Casa Centrală a Băncilor Populare să fie obligate a corespunde dorințelor Comandamentului Suprem în ce privește numirile sau concedierile funcționarilor, întru cât e vorba de persoane care au lucrat contra intereselor Puterilor Aliate sau al căror trecut politic inspira bănueli de acțiuni contrarii acestor interese. Era vorba de o închizitorială îngrădire a conștiinței publice și naționale fără precedente în analele istorice.

Centrala de
Devize sub
controlul ger-
mano-austriac
urma să ve-
gheze piațele
externe.

Mai departe se prevede o Centrală a devizelor la care să se concentreze întreaga mișcare de plăți în străinătate, în care avea însă să funcționeze câte un Comisar german și austro-ungar. Se specifica cu tot dinadinsul că „contra voturilor acestor doi Comisari nu se vor putea încheia transacțiuni de devize”. Se urmărea aci să se limiteze schimbul comercial al României în cadrul raporturilor comerciale româno-austro-germane, pentru a nu se prejudicia interesele valutei germane și austro-ungare, ea și pentru a ține România în strânsura cercului de exploatațiune comercială a Puterilor Centrale.

Atitudinea
Băncii Națio-
nale.

Banca Națională conștientă de valoarea, dar mai cu seamă de rostul său, în complexul vieții noastre economice și financiare, rezemându-se pe legea și statutele ei constitutive ce o clasează în rândul instituțiilor particulare și îi garantează sprijinul legislației internaționale, a luat dintr'un început poziția pe care i-o indica caracterul său. Astfel ea, care n'a putut să aibă nimic de comun cu Statul asupra căruia învingătorul după prescripțiile dreptului internațional avea toate drepturile, rămânea liberă stăpână pe mișcările sale.

Rezemându-se pe drepturile sale garantate prin legislația de drept internațional, ea n'a înțeles nici un

moment să abdice dela nici una din prerogativele sale statutare, nici în ce privește operațiunile și mai puțin încă în ce privește organizația ei administrativă care îi asigurase un trecut atât de glorios și o propășire atât de evidentă încât a recunoscut-o și inamicul în diferite ocaziuni. Intrucât conform actului său constitutiv, nu Statul, ci Consiliul său general și în ultimă și hotăritoare instanță acționarul prin glasul adunării generale avea căderea să statornicească valabil asupra tuturilor cesiunilor ridicate de Comandamentul german, Banca Națională s'a pus dintru început pe acest teren de legalitate.

Era firesc ca punctul de vedere al Băncii să nu poată fi altul decât acesta, căci în afară de anihilarea organizației sale administrative de până atunci care îi cheazășua propășirea, pentru a o înlocui cu necunoscutul izvorit din patimi politice ce avea să dea satisfacție orgoliului militar german, se mai impunea Băncii să calce în picioare temeliile politicele sale de emisiune și să devie o fabrică inconștientă de hârtie de bancă, pentru a înlocui prin biletele sale emisiunea Băncii Generale, de mai multe miliarde, fără să mai numărăm celelalte sarcini precum: cheltuelile armatei de ocupațiune, despăgubirile și altele, care prin forța faimoasei clauze a art. 6 care dădea Comisariilor civili dreptul de a lua toate dispozițiunile necesare în Bancă în măsura nevoilor Comandamentului militar, ar fi putut urma una după alta.

Iată de ce acest consimțământ ce s'a impus Statului să-l obție dela Banca Națională, fie pentru a acoperi actele de samavolnicie săvârșite de administrația coercitivă în sarcina esențialelor interese materiale ale Băncii, fie pentru a lua asupra sa sarcina obligațiunilor financiare ale Statului prin emisiune de hârtie a Băncii Naționale, nu a putut să fie dat de consiliul de administrațiune al Băncii Naționale, în tot cursul dureroaselor frământări ale așa zisei păci dela București, care făcuse

din Banca Națională obiectivul principal al eforturilor lor întru distrugerea vieții economice naționale a României.

Punctul de vedere al Băncii îl rezuma luminos adresa sa din 17 Mai 1918 către Ministerul de Finanțe din Iași, din care lăsăm aci să vorbească câteva rânduri :

„Banca Națională a României a fost în totdeauna o Instituție privată, în virtutea chiar a legii sale constitutive. Dela 1901, prin legea din acel an, Statul a încetat chiar de a mai fi printre societarii ei.

Ca atare averea Băncii Naționale depusă la Berlin la Reichsbank în 1916, nu poate fi considerată decât ca avere particulară protejată de dispozițiile formale ale convențiunii dela Haga“.

În ce privește deslegarea de răspundere a administrației forțate cu privire la angajarea disponibilului Băncii la Reichsbank în care voia să se substituie Statul și care punea în joc însăși politica de emisiune a Băncii, de oarece pe baza aurului și disponibilului de mărci dela Berlin Banca emisese bilete, Banca Națională bizuindu-se pe dreptul său a răspuns Guvernului că nu-l recunoaște cu nimic dator Băncii, dar că ține atât pe Reichsbank cât și pe Guvernele german și austro-ungar juridicește răspunzătoare față de Bancă.

În această privință mai sus citata adresă explica guvernului lămurit punctul său de vedere.

„Chiar după prescripțiunile ordonanței germane privitoare la supravegherea întreprinderilor străine, — scria adresa, — ordonanța din Septembrie 1916, — atribuțiile sechestrilor numiți asupra unor asemenea întreprinderi, de altfel conforme cu principiile generale de drept, nu poate exceda anumite margini; ele sunt țăr murite la actele de control și de administrație asupra averilor puse sub sechestr; nu pot însă nici odată merge până la acte de dispoziție.

Când dar secheștrii numiți pe depozitele Băncii Naționale a României la Berlin, au dispus distragerea a 180 milioane mărci și trecerea lor în creditul Băncii Generale, din București, pentru acoperirea împrumutului impus de administrația de ocupație a județelor ocupate, precum și când ei au dispus conversiunea a 51,9 milioane din aur în mărci, acei secheștrii au depășit căderea lor“.

Cât privește emisiunea de bilete ce se cerea din îndemn german cu insistență Băncii și pentru care operațiune administrațiunea coercitivă comandase hârtia în Germania, Banca Națională se rezima pe imposibilitatea de a face această operațiune ne mai având acoperirea cerută de art. 12 al legii și statutului său, dela care nu putea să deroage fără să nu se pericliteze bazele de existență ale Băncii Naționale.

Și în această privință adresa sus citată comunica guvernului următoarele :

„In acelaș timp, credem, Domnule Ministru, drept ostântă și imperioasă datorie a noastră de a atrage serioasa D-voastră atențiune asupra gravului pericol ce vedem clar că l prezintă o circulație prea mare de bilete pe piața românească. De aceia stăruim în repetata noastră rugămintă ca la prima ocaziune favorabilă care v'ar permite rambursarea unei părți din împrumuturile Statului la Bancă, să o faceți, spre a înlesni retragerea unei părți din emisiunile ei ; prin aceasta am contribui împreună la întărirea creditului atât de necesar mai ales azi, și nu mai puțin la ușurarea traiului populației.

Orice nouă emisiune mai mare de bilete, peste emisiunea actuală care deja a atins cifra enormă de 2 miliarde și 200 milioane, ar fi pornirea în haos, iar ca rezultat discreditarea sigură a valutei cu tot cortegiul inevitabil al mizeriilor cunoscute din alte vremuri în țări mult mai mari : falimente, turburări, foamete, etc.

Insistăm asupra acestui punct, Domnule Ministru, sub

impresiunea ce ne-a lăsat lectura art. 5 al Convențiunii juridico-politice, relativă la retragerea emisiunii făcută de Banca Generală Română, cu atât mai mult cu cât această emisiune prin tractat nici nu se limitează.“

Dar cuvântul hotărîtor al Băncii s'a dat atunci când Guvernul i-a prezentat textul convențiunii încheiate la Berlin între delegații financiari români și delegații germani în executarea tratatelor juridico-politice în Germania și Austro-Ungaria, convențiune ce avea să capete aprobarea definitivă a Guvernului.

Referitor la aceasta Banca prin adresa sa din 25 Iulie 1918 ia poziție hotărîită și comunică guvernului următoarele :

„Asupra art. 2 din convențiunile cu Germania și Austro-Ungaria pentru asigurarea obligațiunilor României din tratatul de pace și a despăgubirilor Puterilor Centrale (convențiunea I și II) Guvernul Român se îndatorește a pune la dispoziția celor două puteri la Banca Națională sumele necesare întreținerii armatei de ocupație, precum și sumele stabilite de oficiile de despăgubiri.

Articolul prevede că cele două puteri pot ridica ori când aceste sume dela Banca Națională.

Avem onoare a vă aduce la cunoștință că nu putem lua asupra-ne această obligațiune, decât în marginele vărsămintelor ce ne-ar fi fost făcute anterior de Guvernul Român în acest scop.

Articolul 3 din aceleași convențiuni prevede ca sumele pentru plata despăgubirilor de războiu și civile pot fi achitate în bonuri de tezaur 5% cu scadența de cel mult un an și că aceste bonuri să fie scontate de Banca Națională în orice moment pe valoarea lor nominală.

Asupra acestei dispozițiuni ne permitem a vă atrage atențiunea că aceasta ar fi pentru Banca Națională o sarcină care ar trece peste puterile ei.

Pe lângă că Banca n'ar putea face o emisiune fără acoperire, apoi și guvernul s'ar obliga la cheltuieli mari

pentru imprimarea de bonuri de tezaur valabile numai un an. Pentru îndeplinirea acestei obligațiuni de către guvern, am recomanda ea mai ușor și chiar mai folositor contractarea unui împrumut extern de mai lungă durată“.

În ce privește contul curent reciproc (conv. III), adresa referindu-se la punctul d. care enumără sumele ce intră în debitul acestui cont curent, între care figurau și cele 180 milioane ridicate din avutul Băncii Naționale de către administrația coercitivă, adresa stabilește următoarele :

„Vă rugăm să binevoiți a observa că noi n'am cedat nici o sumă și mai puțin cele 180 milioane pentru finanțarea obligațiunilor județene și deci cerem nu numai restituirea celor 180 milioane, dar și dobânda lor de 5% dela depunerea lor și până la restituire, cum era prevăzut în convenția noastră cu Reichsbank. Această obligațiune privește negreșit pe Banca Imperiului și nici de cum pe Statul român“.

Și în explicațiunea mai amănunțită a punctului său de vedere, adresa specifică :

„Cât pentru garanțarea pe timp de 5 ani și eventual pe 10 ani cât prevede tractatul pentru serviciul datoriei publice, Banca Națională, cum rezultă din scrisorile ei anterioare adresate D-v. și delegaților dela Berlin, primește să garanteze până în marginea sumei depuse, mai puțin însă aceste 180 mil. mărci, sumă redusă cu care guvernul german era mulțumit, de vreme ce o prevăzuse în tractat, cu obligațiunea însă pentru Reichsbank de a-i restitui eventual, dacă Banca Națională i-o va cere, partea alicotă a fiecărui cupon îndată ce va fi fost plătit.“

Dați-ne voie să vă atragem tot aci atențiunea, fiind în legătură cu depozitul nostru la Berlin, asupra sumei de 51.900.000 aur din depozitul nostru la Berlin care a fost transformat în mărci producătoare de dobânzi.

Ținem, cum este dreptul nostru, formal ca acest aur să ni se restituie în aur efectiv.

Tot asemenea avem dreptul ca cele 35 milioane aur de care se vorbește la par. 2 al protocolului încheiat la Berlin la 8 Iulie 1918, să ni se restituie efectiv în aur întregindu-se astfel depozitul nostru la Reichsbank care constă din M. 62.110.000 $\frac{1}{4}$ coroane 952.000 + frs. 2.764.200 sau în total lei 80.469.000 aur care ne servesc ca acoperire metalică.

Cât pentru dispozițiunea Conv. a V-a privitoare la controlul ce se voește a se stabili asupra Băncei, nu găsim destule cuvinte de a ne împotrivi, de oarece Banca Națională nu înțelege a fi mai limitată în drepturile și libertatea ei după pace, decât a putut fi în timpul războiului.

Ea va primi valorile dela administrația coercitivă pe baza bilanțurilor ce i se va prezenta, pe care își păstrează dreptul de a le discuta, mai cu deosebire că secheștrii au angajat afaceri care exced mult limita mandatului lor.

Referitor la cei 2 delegați care să facă controlul asupra administrațiunei și chiar asupra deciziunilor Adunării Generale, netiind prevăzuți în statutele și legea noastră, nici nu ne permitem a crede că ar fi posibil să ni se ceară o asemenea obligațiune.

După statutul și legea noastră Adunarea Generală e forul suprem al Băncei și nu putem să supunem deciziunile ei controlului și aprobării unor persoane care nu au nici un fel de raport cu Banca, mai ales că după statute și legea comercială deciziunile Adunării Generale se impun chiar acționarilor care n'au luat parte la Adunare, necum să mai poată fi controlate de cineva, fără nici o chemare în cauză.

* * *

In lupta aceasta pentru a fi și a nu fi, Banca a aflat sprijinul cel mai efectiv în ființa sa de bancă cu ca-

racter particular, astfel cum o precizează legal și statutul său.

Sunt fără precedent presiunile pe care le exercită guvernul german și aliații săi, pentru a transforma Banca Națională într-un instrument al intereselor germane. Între altele ele au culminat și în rechizițiile sălbatice care s'au făcut în perioada tratativelor financiare care aveau de scop ca prin exasperarea pe care ele o produceau, să împingă la acceptarea de către Bancă a tuturor condițiunilor sale, ca să se poată ajunge astfel mai repede la ratificare, singura cale care ar fi putut să pună capăt acestor rechiziții.

Față de persistența Băncii Naționale în modul său de a vedea, care nu putea fi altul decât unul, acela isvorât din lege și statut, Comandamentul militar german s'a văzut nevoit să se mulțumească cu mai puțin și a nume cu contactul delegaților săi civili, cu comisarul Ministerului de Finanțe pe lângă Banca Națională care avea să fie legătura între Bancă, — Minister și Comandament.

Se pare însă că Guvernul a luat obligațiunea față de Comandamentul militar german ca să modifice legea constitutivă a Băncii atât pentru a elasticiza capacitatea ei de emisiune, ca să se poată folosi de ea pentru emisiunile de care avea nevoie, cât și pentru a asigura Guvernului german o influență mai efectivă în direcția Băncii prin înființarea de noi posturi directorale care urmau să fie încredințate unor persoane ce se bucurau de încrederea lor.

Acest proiect de lege a văzut din nenorocire lumina zilei. El a fost supus Camerei satisfăcând astfel Comandamentul militar german. S'a născut însă mort pentru că n'a eșit din consultațiunea Adunării Generale singura în drept să chibzuiască și să hotărască.

Fericitele evenimente care au dat marilor noștri aliași ilustra isbândă contra forței și brutalității germane,

au încheiat și pentru Banca Națională a României bilanțul zilelor de restriște, și de dureroasă amintire.

Conștiință de misiunea ei întru activarea veșei naționale a României, ea nu s'a plecat vrăjmașului ei a înfrunța furtuna cu bărbăție și credință. Incredutătoare în dreptatea cauzei sale, care își găsea isvorul în actul ei constitutiv, ea a așteptat cu resemnare ziua marii judecăți care n'a întârziat să vie.

* * *

IN CONCLUZIUNE

Conform principiilor de drept internațional, armata de ocupațiune a unui teritoriu inamic este în drept să ia măsurile necesare pentru a restabili și păstra ordinea și viața publică¹⁾ Măsura luată de armata de ocupațiune de a crea o altă Instituțiune în locul Băncii Naționale însărcinată cu emisiunea unei hârtii-monedă specială, violează dispozițiunile legii din 1880 privitoare la crearea Băncii Naționale, căreia această lege îi acordă dreptul exclusiv al emisiunii biletelor de bancă la purtător.

De altă parte armata de ocupațiune nu putea să puie sechestru asupra Băncii Naționale și a averii ei, ea fiind o Bancă particulară, având acest drept numai pentru averea Statului inamic.

Astfel fiind, socotim că Banca Națională a României are dreptul să ceară daune-interese Statului, german pentru paguba ce i s'a cauzat și lipsa de câștig de care a fost privată prin măsura ce s'a luat de armata de ocupațiune.

Socotim însă că această cerere de despăgubire trebuie îndreptată și asupra Băncii Generale Române pentru motivul că această Bancă constituită în țară, conform legilor române, nu putea să primească însărcinarea dată de către armata de ocupațiune, dacă o asemenea însărc-

1) Vezi art. 43 al Convențiunii de la Haga din 18 Oct. 1906.

cinare i s'a dat fără să o fi cerut, știind că prin această contrariă dispozițiunea categorică a unei legi a Statului Român.

Banca Generală nu poate invoca nici o scuză că ar fi fost forțată de a face această emisiune, de oarecă nu știm să fi prezentat vre-un protest în contra acestei siluiri a voinței sale; din contră, demisiunea Președintelui Consiului de Administrație, care nu a voit să prezideze la această operație, ne indică dorința chiar a Băncii Generale de a ajuta inamicul substituindu-se Băncii Naționale în rolul de Bancă de emisiune.

Or, prin această Banca Generală Română a cauzat nu numai Băncii Naționale o pagubă pe care trebuie să o repăre, dar chiar și Statului Român, depreciindu-i valuta națională prin aruncarea pe piață a hârtiei-monedă specială emisă contrariu art. 1 al Legii Băncii Naționale, care garantează numai acestei instituțiuni privilegiul exclusiv de a emite bilete de bancă la purtător.

Perturbările pe care le determină emisiunea celor 2.114.727.957 bilete ale Băncii Generale în organismul vieții noastre economice și sociale la care asistăm de vre-o câtă-va vreme, impune serioasa atențiune a Băncii Naționale.

Ea trebuie să-și încordeze toate puterile ajutând ca circulațiunea monetară să intre în cadrele sale normale.

Până atunci, pe temeiul arătatilor oficiale, de care ne-am folosit și noi în expunerea precedentă, reese că la baza emisiunii Băncii Generale ar sta o acoperire în mărci de 1.691.782.366,47 la Reichsbank; se impune credem, ca Banca Națională să intervină pe lângă Guvernul țarei pentru a se face demersurile necesare ca armatele aliate de la Berlin să pue sub sechestru la Reichsbank suma mai sus citată care reprezintă acoperirea emisiunii Băncii Generale.

Din cele arătate mai reese evident ca administrația coercitivă a călcat statutele și regulamentul Băncii

când a efectuat o serie de operațiuni ce nu sunt îngăduite de legile și constitutive.

Aceste operațiuni ce se rezumă în bonurile de Cassă, împrumutul pentru acoperirea impozitului județean de 250.000.000 lei, împrumutul comunal și operația oficiului de Cassă de Consemnațiuni ce a fost impusă Băncii Naționale pentru a deservi cauza Cassei de Împrumut pe gaj (L. D. K.) fiind ilegale și trecute în registrele Băncii prin violență nu pot fi recunoscute.

În consecință se impune intervenirea la locul competent pentru reintegrarea Băncii în tot disponibilul său de la Reichsbank, cum și despăgubirea Băncii de toate sumele ridicate din disponibilul Sucursalei de la București împreună cu cheltuielile și dobânzile aferente.

Dar ocupațiunea a mai prejudiciat Banca Națională și în altă direcțiune.

Aceste prejudicii provin :

din trecerea operațiunilor Băncii asupra Casei de Împrumut L. D. K. care în loc să se ție, în cadrul operațiunilor pentru care fusese creată (împrumuturi agricole) și-a însușit efectuarea mai tuturor operațiunilor reglementare ale Băncii,

din utilizarea palatelor Băncii pentru care n'au plătit nici o chirie,

din întrebuințarea personalului Băncii fără a-l fi plătit și

din utilizarea furniturilor Economatului Băncii, care le-a pus la dispoziție, din ordin, parte din cele necesare pentru funcționarea Caselor de Împrumut.

Trebuie să mai amintim că Banca va avea să revindă și restituirea banilor și valorilor ce i-au fost ridicate la Brăila, Călărași și C.-Lung, ca și restituirea celor circa 1.300.000 în bilete de 2 lei, care au fost confiscate de Comandamentul militar german din Sevastopol.

Banca Națională va trebui să-și valorifice toate aceste drepturi la timpul oportun.

București, 6 Decembrie 1918

Anexa No. 1.

8) Aus 33598

37/1.

Geheim.

Kriegsministerium,
Allgemeines Kriegsdepartement.
Nr. 15053. 11. 16. A 8.

Berlin, den 30. Oktober 1916.

Betrifft:

Militärische Verwaltung
in Rumänien.

Niederschrift über die Besprechungen in Berlin

am Sonnabend, den 28. Oktober 1916 und
Sonntag, den 29. Oktober 1916.

Gegenstand.

Gegenstand der Beratungen bildete ein Uebereinkommen über Verteilung aller Waren, die im Falle der Besetzung rumänischen Gebietes nördlich der Donau in den Besitz der Verbündeten gelangen sollten.

Teilnehmer.

Zugegen waren Vertreter der österreichisch-ungarischen, bulgarischen, türkischen und deutschen Obersten Heeresleitungen und Kriegsministerien.

Verzeichnis der Teilnehmer siehe umstehend.

Verlauf.

Am 28. Oktober, 1 Uhr nachmittags, trafen zunächst sämtliche Teilnehmer zu einer allgemeinen Vorbesprechung des zu verhandelnden Gegenstandes in Berlin im Abgeordnetenhaus, Sitzungssaal 14, zusammen.

Es wurde übereinstimmend beschlossen, die Einzelberatungen der Fachabteilungen gesondert abzuhalten, um auf diese Weise

Traducere

8) Din 33598

37/1

Secret

Ministerul de Război
Departamentul general de Război
No. 15053. 11. 16. A 8.

Berlin, 30 Octombrie 1916

Privește:

Administrația Militară
în România

Extras din consfăturile ce au avut loc în Berlin

Sămbătă 28 Octombrie 1916
și Duminică 29 Octombrie 1916

Obiectul.

Obiectul consfăturilor a fost o înțelegere în privința împărțirii mărfurilor care ar cădea în mâinile aliaților în cazul ocupațiunii teritoriului român la nord de Dunăre.

Părtași.

Au fost prezenți reprezentanți ai comandamentelor supreme ale armatelor și Ministerelor de Război austro ungare, bulgare, turcești și germane. Aci alăturat se găsește o listă a părtașilor.

Mersul. desbaterilor

La 28 Octombrie, ora 4 după amiazi, s'au întrunit mai întâi toți părtașii la o consfătuire generală a obiectului de discutat, în Berlin în Camera Deputaților, sala de ședințe No. 14.

S'a hotărât cu unanimitate să se țină consfătuiri pe grupe separate de specialități, pentru ca în acest

möglichst schnell zu einer Einigung zu gelangen.

Am 29. Oktober, 4 Uhr nachmittags, fand erneut eine gemeinschaftliche Sitzung aller Beteiligten statt, in der die Ergebnisse der Einzelberatungen festgelegt wurden. Siehe Anlage.

gez. von Schoeler,
Generalleutnant.

1. Abschr.
a. a.

Wachht.
Obhnt

Abschrift Nr. 37/1 von 1916
von Original
K. M., Abt. Nr. von

13. Aug. 17.

Verzeichnis der Teilnehmer an den Sitzungen im Abgeordnetenhaus Berlin

am 28. und 29. Oktober 1916.

Vorsitz: Exzellenz von Schöler,
Generalleutnant.

Exzellenz von Schleyer, Feldzeugmeister, k. u. k. Kriegsmi-
nisterium.

Ziller, Oberst; k. u. k. Armee-
Oberkommando.

Gantschew, Oberst, Königlich
Bulgarische Oberste Heeres-
leitung.

Chükri Bey, Oberst, Kaiserlich,
Ottomanische Oberste Heeres-
leitung.

Giessler, Oberstleutnant, Kö-
niglich Preussisches Kriegsmini-
sterium.

von Kessler, Major, Deutsche
Oberste Heeresleitung.

Weitere Teilnehmer in 'alphabe-
tischer Reihenfolge:

Dr. Albrecht.

von Böhlendorff, Major, König-
lich Preussisches Kriegsmini-
sterium (KRA).

mod să se ajungă cât mai repede
la o unitate de vederi.

La 29 Octombrie, ora 4 d. a.
a avut loc din nou o şedinţă
pleneră a tuturor părtaşilor, în
care s'au statornicit rezultatele
consfăţuirilor separate. Vezi a-
nexe.

ss. von Schoeler,
Locotenent-general

ss. I. Ahscher.
a. a.

ss. Wachht.
Locotenent.

Copie No. 37/1 din 1916
După originalul
K. M., Secţia No. Din

13 Aug. 17.

Listă de părtaşi la şedinţele din Camera Deputaţilor din Berlin

de la 28 şi 29 Octombrie 1916.

Preşedinte: Exc. von Schöler,
Locotenent general.

Exc. von Schleyer, Feldzeug-
meister, dela Minist. de Război
austro-ung.

Ziller. Colonel Comandamentul
superior al armatei austro-un-
gare.

Gantschew, Colonel. dela Co-
mandamentul armatei bulgare.

Şürkri Bey, Colonel, dela Co-
mandamentul armatei turceşti.

Giessler, loc. colonel, din Mi-
nist. de Război prusian.

von Kessler, maior, Comanda-
mentul suprem al armatei ger-
mane.

Alţi părtaşi în ordine alfabetică:

Dr. Albrecht.

von Böhlendorff, maior, din
Minist. de Război prusian (K.
R A.)

- Böhning, Director.**
Brosig, Geheimer Oberregierungsrat, Königlich Preussisches Kriegsministerium (B 1).
Deichmann, Major, Königlich Preussisches Kriegsministerium (K.R.A.).
Delion, Oberingenieur, Königlich Preussische Feldzeugmeisterei.
Dous, Hauptmann, Generalintendant des Feldheeres.
Egger, Oberleutnant, Vertretung, des k. u. k. Kriegsministeriums zur Sicherstellung von Armeebedürfnissen
Eiber, Wirklicher Geheimer Kriegsrat, Königlich Preussisches Kriegsministerium (B 2).
Ertheiler, Hauptmann, Königlich Preussisches Kriegsministerium (B 6).
Dr. Foerster, Kapitanleutnant.
Franke, Hauptmann, k. u. k. Kriegsministerium, Zentraltransportleitung.
Frischmuth, Hauptmann, Königlich Preussisches Kriegsministerium (K.R.A.).
Freiherr von Gall, Major, Königlich Preussisches Kriegsministerium (A 1).
Gerstenberg, Geheimer Baurat, Königlich Preussisches Kriegsministerium (U 4 H).
Graf, Hauptmann, zugeteilt dem Bevollmächtigten des k. u. k. Kriegsministeriums.
Baron Haymerle, Hauptmann, Vertretung des k. u. k. Kriegsministeriums zur Sicherstellung von Armeebedürfnissen.
von Heeringen, Hauptmann, Königlich Preussisches Kriegsministerium (B 6).
Heimann, Kriegsreferent, Königlich Preussisches Kriegsministerium (K.R.A.).
von Hellermann, Major, Königlich Preussisches Kriegsministerium (ZK).
Hendrix, Oberingenieur, Königlich Preussische Feldzeugmeisterei.
Herbrich, Major des Generalsta-
- Böhning, Director.**
Brosig, Consilier intim, Minist. de Război Prusian (B. 1.)
Deichmann, Maior, Minist. de Război Prusian (K.R.A.)
Delion, Inginer, de la Atelierele de câmp Prusiene.
Dous, Căpitan, Intendent general al armatei de câmp.
Egger, Locotenent, Din Reprezentanta Minist. de Război austro-ungar, pentru aprovizionarea armatei.
Eiber, Consilier intim de război, Minist. de Război Prusian (B. 2)
Ertheiler, Căpitan, Cons. int. de război, Minist. de Război Prusian (B. 6)
Dr. Foerster, Căpitan lt., Franke, Căpitan, Minist. de război austro-ung. Direcția centrală de transporturi.
Frischmuth, Căpitan, Minist. de război prusian (K.R.A.)
Freiherr von Gall, Maior, Minist. de război prusian (A.I.)
Gerstenberg, Consilier intim de arhitectură, Minist. de Război Prusian (U. 4 H.)
Graf, Căpitan, atașat delegatului Minist. de Război Austro-ungar.
Baron Haymerle, Căpitan, din reprezentanța Minist. de Război austro-ung. pentru aprovizionarea armatei.
von Heeringen, Căpitan, Minist. de Război Prusian (B. 6).
Heimann, referent de război, din Minist. de Război Prusian (K.R.A.)
von Hellermann, Maior, din Minist. de Război Prusian (ZK.)
Hendrix, inginer, de la atelierele de câmp prusiene.
Herbrich, maior de Stat major,

- bes, k. u. k. Kriegsministerium.
- Dr. Herz**, Referent, Königlich Preussisches Kriegsministerium (A 7. V).
- Hubrich**, Hauptmann, Adjutant des Bevollmächtigten, k. u. k. Kriegsministerium.
- Jandl**, Hauptmann, k. u. k. Kriegsministerium (7. Abt.).
- Karpathy**, Oberstleutnant des Generalstabes, k. u. k. Kriegsministerium.
- Knoblauch**, Hauptmann, Königlich Preussisches Kriegsministerium (B. 5).
- von Knobloch**, Hauptmann.
- von Kornatzki**, Oberstleutnant, Königlich Preussisches Kriegsministerium (Vertretung), Wien.
- von Langenhan**, Hauptmann, Vertretung des k. u. k. Kriegsministeriums zur Sicherstellung von Armeebedürfnissen.
- Lehmann**, Rittmeister der Reserve, Husaren-Regiment 10.
- Leverkus**, Rittmeister, Königlich Preussisches Kriegsministerium (A 8).
- Baron Liebig**.
- Lindenberg**, Assessor, Hilfsreferent, Königlich Preussisches Kriegsministerium (ZK).
- Mayer-Kruse**, Hauptmann, Königlich Preussisches Kriegsministerium (A 8).
- Melchior**, Hauptmann.
- Freiherr von Mor**, Oberst des Generalstabes, Bevollmächtigter des k. u. k. Kriegsministeriums.
- Ollinger**, Hauptmann, k. u. k. Kriegsministerium, Zentraltransportleitung.
- Dr. Papenhansen**, Kriegsreferent Königlich Preussisches Kriegsministerium (KRA).
- Petersen**, Generaldirector der Banca Generala Romana.
- Pospieczalski**, Regierungsbaumeister.
- Postinger**, Major, k. u. k. Kriegsministerium (5 M Abt.).
- Graf Praschma**, Major.
- din Minist. de Război austro-ungar.
- Dr. Herz**, Referent, din Minist. de Război Prusian (A, 7. V)
- Herbrich**, Căpitan, asistent al imputernicitului Ministerului de Război austro-ungar.
- Jandl**, Căpitan, din Minist. de Război austro-ungar (Secf. 7-a)
- Karpathy**, Locot. Colonel de Stat Major, Minist. de Război austro-ungar
- Knoblauch**, Căpitan, Minist. de Război prusian (B. 5)
- von Knobloch**, Căpitan
- von Kornatzki**, Locot. Colonel, din reprezentanța Minist. de Război prusian la Viena.
- von Langehan**, Căpitan, din reprezentanța Minist. de Război austro-ungar p. aprovizionarea armatei.
- Lehmann**, Căpit. de cavalerie din rezervă, Regim. de Husari No. 10.
- Leverkus**, Căpit. de cavalerie. Minist. de Război prusian (A.8)
- Baron Liebig**.
- Lindenberg**, assesor, Referent aj Minist. de Război prusian (Z.K)
- Mayer-Kruse**, Căpitan, Minist. de Război prusian (A. 8)
- Melchior**, Căpitan
- Freiherr von Mor**, Colonel de Stat major, imputernicit al Ministerului de război austro-ungar.
- Ollinger**, Căpitan, Minist de război, austro-ung., din Centrala de transporturi.
- Dr. Papenhansen**, referent de război, Minist. de Război prusian (K.R.A.)
- Petersen**, Director General al Băncii Generale Române.
- Pospieczalski**, arhitect al guvernului.
- Postinger**, Maior, din Minist. de război austro-ungar (5 M.)
- Graf Praschma**, Maior.

Preyer, Hauptmann, Oberbefehlshaber Ost, Verwaltung.
Ptacek, Oberintendant, k. u. k. Armee-Oberkommando.

Raymond, Leutnant, Generalintendant des Feldheeres.

Dr. Reik, Oberleutnant, k. u. k. Kriegsministerium (7 P Abt.).

Prinz Reuss, Major, Stab Stellvertretendes Generalkommando IX. Armeekorps.

Dr. Schenker, Generaldirektor.

Sichler, Referent, Königlich Preussisches Kriegsministerium (AZ[S]).

Dr. Spiero, Referent, Königlich Preussisches Kriegsministerium (KRA).

Tenschert, Oberstleutnant, k. u. k. Kriegsministerium.

Thieheuer, Rittmeister.

Tiburtius, Leutnant, Königlich Preussisches Kriegsministerium (AZ[S]).

Tiller, Hauptman, König. Preussisches Kriegsministerium (A 8).

Tchurn, Oberintendant, k. u. k. Kriegsministerium.

von Vahlkampf, Major im Generalstab, Bevollmächtigter, Wien.

Wilke, Oberst, Königlich Preussisches Kriegsministerium (B 6).

Wolffhügel, Major, Königlich Preussisches Kriegsministerium (KRA).

Wolfrum, Oberleutnant, Vertretung des k. u. k. Kriegsministeriums zur Sicherstellung von Armeebedürfnissen.

Wutsdorff, Geheimer Oberbaurat, Königlich Preussisches Kriegsministerium (U 4).

Verteilungsplan.

Oesterreich-Ungarn

zu Händen des Herrn Oberst
 Freiherr v. Moor, Berlin 30 Ex.

Bulgarien

zu Händen des Herrn Gant-
 schew, Pless 10 Ex.

Preyer, Căpitan, Comandant suprem în Răsărit, Administrație.

Ptacek, intendent col. din Comandam, sup. al armatei austro-ungare.

Raymond, Locot. intendant general al armatei de câmp.

Dr. Reik, Locot. Minist. de Război austro-ungar (Secția 7 P.).

Printz Reuss, Maior, din Statul major al Comandam. general al corpului IX de armată,

Dr. Schenker, Director General

Sichler, referent, din Minist. de Război Prusian, (A.Z.[S])

Dr. Spiero, referent, din Minist. de Război Prusian (K.R.A)

Tentsckert, Loc. col. din Minist. de Război austro-ung.

Thieheuer, căp. de cavalerie.

Tiburtius, Locot. din Minist. de Război prusian (A.Z.[S])

Tiller, căpitan, din Minist. de Război prusian (A. 8)

Tschurn, intendant col. din Minist. de Război austro-ung.

von Vohlkampf, maior de Stat major, imputernicit a u. Viena

Wilke, Colonel, Minist. de Război Prusian (B. 6)

Wolffhügel, maior, Minist. de Război Prusian (K.R.A.)

Wolfrum, locot. din reprezentanța Minist. de Război austro-ungar p. aprovizionarea armatei

Wutsdorff, Consilier intim de arhitectură, din Minist. de Război prusian (U. 4)

Plan de distribuție.

Austro Ungaria,

In mâinile D-lui. Colonel Freiherr
 u. Mor, Berlin, 30 Ex.

Bulgaria,

In mâinile colonelului
 Gancef, Plass. 10 Ex.

Türkei

zu Händen des Herrn
Oberst Chükri Bey, 10 Ex.
Berlin

Deutschland

durch Kriegsministerium A
8 nach besonderem Ver-
teilungsplan 81 Ex.
Vorrat (bei A 8 aufzube-
wahren) 19 Ex.
150 Ex.

Geheim.

Anlage zu Nr. 15053. 10. 16. A 8.

Niederschrift über die Vorbesprechung

am Sonnabend, den 28. Oktober 1916,
1 Uhr nachmittags.

Der Vorsitzende eröffnete die Sitzung und begrüßte die Vertreter der verbündeten Mächte. Er gibt den Gegenstand der Beratung bekannt und beauftragt Major von Kessler, die geplante Organisation für die Ausnutzung Rumäniens zu schildern.

Major von Kessler: Die Oberste Kriegsführung beabsichtigt, das zu besetzende rumänische Gebiet von vornherein unter militärische Verwaltung zu stellen. Sie geht dabei von der Anschauung aus, dass dieses Gebiet in erster Linie militärisch zu sichern ist und deswegen einer einheitlichen militärischen Verwaltung unterstellt werden muss. Es haben darüber zwischen den verbündeten Obersten Heeresleitungen Verhandlungen stattgefunden. Dabei ist Einigung darüber erzielt worden, dass an die Spitze dieser militärischen Verwaltung ein deutscher General gestellt werden soll, dem ein entsprechend zusammengesetzter Stab für Verwaltung und wirtschaftliche Ausnutzung des zufallenden Gebiets beigegeben wird.

Der Gedanke, der der Ausnu-

Turcia,

In mâinile colonelului Şu-
cri Bey, Berlin. 10 Ex.

Germania,

Prin Ministerul de Război
A. 8 după un plan separat
de distribuție 81 Ex.
în depozit (la A. 8. spre
păstrare) 19 Ex.
Total 150. Ex.

Secret.

Anexa la No. 15053. 10. 16. A. 8.

Extras din constătuirea premergătoare

de Sâmbătă 28 Octombrie 1916,
ora 1 după amiază

Preşedintele deschise sedinţa şi salută pe reprezentanţii puterilor aliate. El face cunoscut obiectul constătuirii şi dă cuvântul Maiorului von Kessler să vorbească despre organizaţia proiectată pentru exploatarea (produselor) României.

Maiorul von Kessler: Comandamentul suprem al armatei are intenţiunea să pună, de la început sub administraţie militară teritoriul român ce se va ocupa. El porneşte de la punctul de vedere că acest teritoriu trebuie asigurat militarmente în prima linie şi de aceea trebuie pus sub o administraţie militară unitară. În această privinţă au avut loc tratative între Comandamentele militare supreme ale aliaţilor. Cu acea ocazie s'a convenit, de comun acord, ca în capul acestei administraţiuni militare să fie pus un *general german*, căruia să i se ataşeze un staf major alcătuit așa fel ca să corespundă necesităţilor administraţiei şi exploatarei economice a teritoriului ce va fi ocupat. Exploatarea teritoriului ocupat urmează a se face după principiul ca fie-căruia dintre aliaşii să se dea ceea ce îi

tzung der besetzten Gebiete zugrunde gelegt werden soll, ist dass jedem der Verbündeten das zugeführt wird, dessen er zur Fortsetzung der Kriegführung und für seine Volkswirtschaft am dringendsten bedarf. Zu diesem Zweck sollen in der Militärverwaltung alle verbündeten Mächte durch Bevollmächtigte vertreten sein, die ihrerseits unter dem deutschen General die Interessen ihres Heeres und Landes wahrnehmen.

Nach dieser Richtung hin haben mit den k. und k. österreichisch-ungarischen Militärbehörden Verhandlungen stattgefunden. Es sind bereits vorläufige Vereinbarungen erzielt, nach diesen wird dem Stab des Militärgouverneurs ein k. und k. Bevollmächtigter zugeteilt. In gleicher Weise werden nach Vereinbarung zwischen den Obersten Heeresleitungen ein höherer bulgarischer und ein höherer türkischer Offizier dem Stabe zugewiesen werden.

Bei den jetzigen Beratungen handelt es sich daher darum, das Zusammenarbeiten der verschiedenen Bevollmächtigten sowie die Verteilung des aus Rumänien anfallenden Gutes festzustellen.

Die gemeinschaftliche Arbeit in dem Stabe des Militärgouverneurs zu fegeln wird Sache des Militärgouverneurs und der Obersten Heeresleitungen sein. Darüber wird ohne Zweifel ein durchaus befriedigendes Einvernehmen erzielt werden, wie es ja auch mit der k. und k. Obersten Heeresleitung bereits erreicht ist.

Die jetzigen Verhandlungen werden daher hauptsächlich auf den zweiten Teil der Aufgabe, die Verteilung des von Rumänien zu erwartenden Gutes auf die einzelnen verbündeten Staaten, zu erstrecken sein.

Die Oberste Heeresleitung steht auf dem Standpunkt, dass diese Verteilung in erster Linie Sache der heimischen Behörden ist, dass aber der Militärgouverneur

este absolut necesar pentru continuarea războiului cât și pentru economia sa națională.

In acest scop toate puterile aliate vor fi reprezentate în administrația militară prin impunitniciși, cari sub conducerea generalului german vor avea misiunea să sprijine interesele armatei și țării lor.

In această direcțiune au avut loc tratative cu autoritățile militare austro-ungare; după înțelegerile provizorii stabilite, se va atașa pe lângă statul major al guvernatorului militar un impunitnicit al Austro-Ungariei. In acelaș mod se vor atașa statului major după înțelegerea între Comandamentele militare supreme câte un ofițer superior bulgar și unul turc.

La aceste consfătuiri este deci vorba să se stabilească modul de conlucrare al diferiților impunitnicitși precum și repartitia produselor din România.

Guvernatorul militar precum și Comandamentele supreme urmează a reglementa conlucrarea în statul major al guvernatorului militar; fără îndoială se va ajunge la o înțelegere satisfăcătoare, după cum s'a și ajuns cu Comandamentul suprem austro-ungar.

Discușiile actuale se vor extinde mai ales (în deosebi) asupra părței a doua a problemei și anume asupra repartitiei între statele aliate a produselor cese vor obține din România.

Punctul de vedere al Comandamentului superior este că în primul rând repartitia incumbă autorităților locale, însă Guvernatorul militar are obligațiunea

die Verpflichtung hat, mit allen Kräften dafür zu sorgen, dass aus dem Lande das herausgeholt wird, was herausgeholt werden kann. Das Gut soll auf dem kürzesten Wege demjenigen zugeführt werden, der der Waren am dringendsten bedarf. Die Unterverteilung wäre der Vereinbarung der heimischen Stellen zu überlassen.

Oberstleutnant Giessler: Im Preussischen Kriegsministerium haben Besprechungen über den Verteilungsschlüssel stattgefunden, der auf die vorgefundenen Waren zwischen den verbündeten Staaten angewendet werden könnte. Es ist allseitig anerkannt worden, dass es sich nicht empfiehlt, einen generellen Verteilungsschlüssel anzunehmen, etwa wie er in dem seinerzeitigen Abkommen zwischen Oesterreich-Ungarn und Deutschland hinsichtlich des rumänischen Getreides oder im Januar Abkommen zwischen den Kriegsministerien Wien und Berlin festgesetzt worden ist. Vielmehr ist es als zweckmässig erachtet worden, die Verteilung der vorgefundenen Waren so vorzunehmen, wie es das Bedürfnis der einzelnen Verbündeten erfordert und wie es die Transportmittel gestatten. Der Verteilungsschlüssel wird ferner innerhalb der einzelnen Warengruppen unter Umständen nach den Bedürfnissen der einzelnen Staaten verschiedenartig festzusetzen sein.

Als wichtigste Warengruppen sind in den Vorbesprechungen festgestellt worden: Mineralöle, Nahrungsmittel, Futtermittel, Kriegsrohstoffe im allgemeinen, Holz, Maschinen, Arbeitskräfte, unter Umständen auch Pferde.

Ein weiterer sehr wesentlicher Punkt, über den Einigung erzielt werden muss, ist die Verrechnung und Bezahlung der beschlagnahmten sowie der gekauften Waren.

Es ist angeregt worden, nach einer grundsätzlichen, vielleicht

sä îngrijească prin toate mijloacele ca să se scoată din țară tot ce se poate scoate.

Produsele vor fi dirijate pe drumul cel mai scurt aceluia dintre aliați, care are cea mai grabnică nevoie. Subimpărțirea ar trebui să se lase pe seama oficiilor locale.

Colonel Giessler: In Ministerul de Război prusian au avut loc convorbiri asupra scării de repartiiție după care urmează a se face distribuția între țările aliate a mărfurilor ce se vor găsi în România. S'a recunoscut în mod unanim că nu se recomandă să se adopteze o scară generală de distribuție, cum de exemplu se făcuse între Germania și Austro-Ungaria cu ocazia convențiunii relativă la cerealele românești, sau în convenția încheiată în Ianuarie între Ministerele de Război din Viena și Berlin. Ceva mai mult s'a crezut că ar fi mai nimerit, ca distribuția mărfurilor ce se vor găsi să se facă după nevoia fiecărui aliat și după cum o permite mijloacele de transport. Scara de distribuție s'ar stabili apoi pentru diferitele grupe de mărfuri în mod diferit după împrejurări, avându-se în vedere nevoile fiecărui Stat.

Ca grupe de mărfuri dintre cele mai importante s'au stabilit în convorbirile anterioare următoarele:

Produse petrolifere, articole alimentare și furaje, materiale prime de război în general, lemne, mașini, brațe de muncă și după împrejurări și cai.

Un alt punct iarăși foarte însemnat asupra căruia ar trebui

kürzeren Aussprache hier die betreffenden Vertreter in einzelnen Gruppen beraten zu lassen. In diesen Einzelberatungen soll der Verteilungsschlüssel festgestellt werden. Das Ergebnis bliebe dann in einer neuen Sitzung gemeinschaftlich zu besprechen.

Exzellenz von Schleyer, Oberst Gantschew, Oberst Chükri Bey schliesen sich den Vorschlägen an und bestimmen ihrerseits die Vertreter zu den Einzelberatungen.

Es wird ferner allseits festgestellt, dass die gegenwärtigen Beratungen sich nur auf das Gebiet nördlich der Donau, nicht aber auf die Dobrudscha beziehen. Ueber dieses Gebiet schweben gegenwärtig noch Verhandlungen zwischen den Obersten Heeresleitungen. Es sollen aber die Bedürfnisse Bulgariens und der Türkei in erster Linie durch Zuführen aus der Dobrudscha Deckung finden.

Major von Kessler, Vielleicht werden sich noch einige Worte für die Schlüsselbildung u.s.w. empfehlen.

Die ganze Frage der Ausnutzung wird sehr wesentlich von den vorhandenen Transportmitteln abhängen. Auf einen grösseren Abtransport aus dem Lande wird erst zu rechnen sein, wenn die Donau frei ist. Man wird daher zu Anfang auf die Eisenbahnen angewiesen bleiben, die nach Siebenbürgen hineinführen. Deren Leistungsfähigkeit ist aber mit Rücksicht auf die militärische Inanspruchnahme ausserordentlich beschränkt. Es wird sich daher zunächst darum handeln, das abzufahren, was wirklich eine Lebensnotwendigkeit für die einzelnen Staaten ist, und den Schlüssel von vornherein hiernach einzustellen. In der Zwischenzeit müssen überall im Lande an ge-

sä se ajungă la o înțelegere este chestiunea lichidării și plăței mărfurilor rechiziționate, precum și a celor cumpărate.

S'a propus după o discuțiune în principiu ca reprezentanții să se constătuiască în grupe aparte, constătuiri în care se va stabili scara de distribuție. Rezultatul urmează a se discuta în comun într'o nouă ședință.

Excelența Sa von Schleyer, Colonelul Gancev și Col. Chükri Bey sunt de acord cu aceste propuneri și desemnează fiecare reprezentanții în constătuirile separate.

Se stabilește de asemenea de toți că aceste constătuiri se refera numai la teritoriul la Nord de Dunăre, nu și la Dobrogea. Asupra acestui teritoriu sunt tratative în curs între Comandamentele militare supreme. Trebuințele Bulgariei și Turciei trebuiesc a se acoperi în prima linie prin importul din Dobrogea.

Major von Kessler: poate că mai e nevoie de câte-va cuvinte cu privire la facerea cheei etc.

Chestiunea exploatarei va depinde foarte mult de mijloacele de transport existente. Numai atunci se va putea conta pe un transport mai însemnat din țară, când Dunărea va fi liberă. Din această cauză la început va trebui să ne limităm numai la transportul pe căile ferate, care duc spre Transilvania. Capacitatea de transport a acestora este însă foarte restrânsă din cauza cerințelor militare. Din această cauză la început va trebui să se transporte numai ce este imperios cerut pentru necesitățile de trai ale fiecărei țări, stabilindu-se în consecința scara de repartițiune în acest sens.

Între timp se vor depozita produsele din tot cuprinsul țării în

eigneten Stellen Waren zusammengebracht werden, um sie nach Freiwerden der Transportstrassen in grossen Mengen von den Lagerstellen fortschaffen zu können.

Weiterhin wird es notwendig sein, einen einmal beladenen Eisenbahnwagen ohne Aufenthalt unterwegs seinem Ziele zuzuführen und ihn dort sofort zur Entladung zu bringen. Der Wagenmangel, unter dem alle zu leiden haben, wächst ständig. Er wird bei dem neuen umfangreichen Eisenbahnnetz, das betrieben werden muss, weiter zunehmen. Es muss also von allen Stellen darauf hingewirkt werden, jeden beladenen Wagen schnell zur Wiederverwendung frei zu machen. Ein Aufenthalt unterwegs zur Verteilung der Ware durch Kommissare wird daher unmöglich sein. Es ist der Wunsch der Feldeisenbahnbehörden und der Zentraltransportleitung in Wien, derartige Aufenthalte beim Abtransport zu vermeiden.

Die Möglichkeit hierzu ist durch ein System von Aufschreibungen über jede einzelne abzutransportierende Ware gegeben. Es bestehen bei den deutschen Stellen bereits sogenannte „Versandanzeigen“, die überall in den besetzten Gebieten geführt werden. In diese Versandanzeigen wird die Nummer des Eisenbahnwagens eingetragen, ferner der Ursprungsort der Ware, ihr Gewicht und ihr Wert, weiter von welchem Besitzer sie stammt, ob sie bezahlt oder requiriert ist, schliesslich der Name des Empfängers, die Empfangsstation und die Fahrnummer des Zuges, mit dem der Wagen abgerollt ist. Dadurch ist eine vollkommene Kontrolle gegeben über das Gut, das diesem Wagen anvertraut ist, und über den Lauf, den es nimmt. Es müsste also von allen Stellen, die in dem besetzten Gebiet etwas zum Versand bringen, eine solche Versandanzeige aufgestellt

anumite puncte, de unde, apoi se vor transporta în cantități mari, îndată ce căile de comunicațiune vor deveni libere.

De asemenea este necesar ca un vagon odată încărcat să fie transportat la destinație, fără oprire pe drum, iar la sosirea la destinație să fie imediat descărcat.

Lipsa de vagoane de care suferă toți, este mereu în creștere. Ea va crește încă în proporție cu mărirea noii rețeli de căi ferate care trebuie deservită. Trebuie așa dar ca oficiile să lucreze în sensul ca fiecare vagon încărcat să fie cât mai repede liber pentru a putea fi din nou întrebuințat. Așa dar oprirea vagonului pe drum pentru ca marfa să fie împărțită de comisari va fi imposibilă. Dorința autorităților Căilor Ferate de război precum și a oficiului central de transport din Viena este ca în decursul transportului să se evite astfel de opriri.

La aceasta se va putea ajunge printr'un sistem de înscriere a fiecărei mărfi în parte, ce urmează a se transporta. Există deja la oficiile germane așa numitele avize de expediție, care se întrebuințează în toate părțile în teritoriul ocupat.

În aceste avize de expediție se va trece numărul vagonului, locul de origină al mărfii, greutatea și valoarea ei, de la ce proprietar provine, dacă este plătită sau rechiziționată; în sfârșit numele destinatarului, stația de predare și numărul trenului de care s'a transportat vagonul. Astfel se obține un control desăvârșit asupra mărfii transportate, precum și asupra drumului de parcurs. Prin urmare ar trebui ca astfel de avize de expediție să fie emise de toate oficiile care fac expediții în teritoriul ocupat. Aceste avize apoi se vor aduna la un oficiu, anumit al Statului Major al Guvernatorului, de unde

werden. Diese Anzeigen würden dann zweckmässig an einer Stelle im Stabe des Militärgouverneurs gesammelt und dort der Einsicht der betreffenden Bevollmächtigten zugänglich gemacht.

Diese Versandanzeigen werden ausserdem noch durch Aufschreibungen ergänzt, die die Feldeisenbahnbehörden an den Grenzübergangsstationen vornehmen. Dort wird jeder Wagen auf richtigen Lauf überwacht und aufgeschrieben. Auch diese Aufschreibungen würden der Zentrallstelle im Stabe zugänglich gemacht werden. Sie bilden die Ergänzung zu den einlaufenden Versandanzeigen. Auf diese Weise besteht die Sicherheit, in wöchentlichen Zusammenstellungen genau festzustellen: was ist aus dem Lande herausgegangen, wie ist sein Wert, ist es bar bezahlt oder requiriert, wer ist Empfänger und wohin ist es gegangen.

Auf Grund dieser wöchentlichen Zusammenstellungen kann dann die Verteilung nach dem nun festzustellenden Schlüssel im einzelnen durchgeführt werden. Hat eine Macht in der einen Woche von einer Ware mehr bekommen, als ihr nach dem Schlüssel zusteht, so würde schon in der nächsten Woche der Ausgleich herbeigeführt werden können.

Durch dieses System der Aufschreibungen wird sich der Schlüssel jederzeit automatisch einstellen lassen, ohne dass die Ware unterwegs aufgehalten oder umgelenkt werden muss. Auf diese in Aussicht genommene Organisation solle bei den Besprechungen über den Schlüssel Rücksicht genommen werden.

Eine weitere Frage ist die Bezahlung, die auch in den Vorbesprechungen erörtert worden ist. Es ist Einverständnis dahin erzielt worden, dass unter gewissen Voraussetzungen wird bezahlt werden müssen, so besonders bei Käufen einzelner Heeresangehör-

vor fi accesibile împuterniciilor țărilor respective.

Acesie avize de expediție se vor completa prin notări făcute de autoritățile căilor ferate de război la trecerea frontierei. Acolo se va supraveghea ca fiecare vagon să fie îndreptat la adevărată sa destinație și înregistrat. De asemenea și aceste notări se vor aduce la cunoștința oficiului Central din Statul Major. Acestea completează datele din avizele de expediție trimise. În acest mod se obține siguranța că se va putea stabili cu exactitate în situațiile săptămânale: ce a eșit din țară, ce valoare are, dacă a fost plătită în numerar sau rechiziționată, ctine e primitorul și locul de destinație.

Pe baza acestor tablouri săptămânale se poate face împărțirea după scara ce se va stabili.

Dacă un Stat a primit în decursul unei săptămâni mai multă marfă decât i se cuvenea după cota stabilită, săptămâna următoare se va face egalarea.

Prin acest sistem al înregistrărilor se poate aplica automat cota în orice moment, fără să fie nevoie ca marfa să fie oprită pe drum, sau înapoiată.

Asupra acestei organizări ce se proiectează, trebuie ca la discuțiile viitoare să se țină seamă de cotă de reparație.

O altă chestiune este modalitatea plății care a făcut obiectul discuțiilor anterioare.

S'a ajuns la înțelegerea că sub anumite condițiuni, ar trebui să se plătească, îndeosebi când este vorba de cumpărături făcute individual de oamenii aparținând armatei.

riger. Ferner muss überall da, wo die Bevölkerung selbst an Heberschauung und Erzeugung von Waren interessiert werden soll, Bezahlung in Aussicht gestellt werden und diese auch wirklich erfolgen. Mit dem System der Requisitionen kommt man zu Anfang ganz gut aus; aber es zeigt sich dann sehr bald, das die Quelle versiegt. Man wird schliesslich doch zu Bezahlung gezwungen. Deswegen herrschte bei den bisherigen Vorbesprechungen die Meinung vor, das er zweckmässiger ist, von vornherein den Weg freiwillig zu gehen, den man später gezwungen würde gehen müssen. Durch eine derartige Bezahlung werden allerdings erhebliche Zahlungsmittel in Anspruch genommen werden. Diese würden den verbündeten Staaten zur Last fallen. Wenn z. B. heute eine Million Mark deutsches Papiergeld nach Rumänien geht, würde es unserem inneren Verkehr entzogen werden. Infolgedessen würde die Reichsbank gezwungen sein, eine neue Million Noten auszugeben. Diese würde wiederum der Golddeckung zur Last fallen und sie in unerwünschter Weise beeinflussen.

Est ist deswegen als wünschenswert erkannt worden, diese Gefahr so schnell wie möglich auszuschalten. Bei den Vorbesprechung in Wien wurde dieser Wunsch seitens aller beteiligten Behörden geteilt.

In Berlin haben über die Frage der Schaffung eines besonderen Zahlungsmittels inzwischen weitere Verhandlungen stattgefunden. Es ist ein Weg gefunden worden, um diese Frage einer gezielten Lösung zuzuführen, und zwar dadurch, das man der *Banca Generala Romana* von vornherein eine Noteausgabe aufzwingt. Einer der Herren Direktoren dieser Bank hat seine Kräfte bereitwilligst der Finanzabteilung zur Verfügung gestellt. Er hat

De asemenea ar trebui să se promită plata, și chiar să se efectueze în realitate, în scopul de stimula populația la procurarea și producerea de mărfuri,

Sistemul rechizițiilor merge bine la început, însă imediat după aceasta incetează a mai da rezultate bune, astfel că la urma urmei vom fi siliți a face plăți.

Din această cauză, în convorbirile anterioare, ideea predominată a fost ca ar fi mai în conformitate cu scopul urmărit să se aleagă dela început, de bună voie, sistemul plății, la care chiar în caz de neaplicare a lui de la început vom fi siliți să recurgem mai târziu.

De sigur că pentru aplicarea acestui sistem, trebuie mijloace enorme de plată care vor cădea în sarcina statelor aliate. Dacă de ex. se transporta azi în România un milion mărci în bilete de bancă germane, acestea ar fi sustrate circulației noastre interioare și ca urmare Banca Imperiului, ar fi silită să emită un alt milion de bilete.

Acestea ar aduce din nou în discuție chestia acoperirii metalice, pe care ar influența-o într'un mod care nu ar fi de dorit.

De aceea este necesar ca acest pericol să fie cât mai repede înlăturat, dorință care de altfel a fost împărtășită de toți participanții cu ocazia discuțiunii anterioare avute la Viena.

In Berlin au avut loc, între timp, alte convorbiri relative la procurarea unui mijloc special de plată. S'a găsit o modalitate pentru a soluționa în mod favorabil această chestiune și anume ca Banca Generală Română să fie constrânsă să emită bilete de Bancă. Unul din Directorii acestei Bănci s'a declarat gata a se pune la dispoziția acestei secții financiare.

El a avut în acest scop convorbiri cu Banca Imperiului și cu serviciul de trezorerie al Imperiu-

Verhandlungen in diesem Sinne mit der Reichsbank und dem Reichsschatzamt geführt, und es ist bereits dafür gesorgt, dass ein derartiger Notendruck in Angriff genommen wird. Es steht zu hoffen, dass vielleicht schon in 4 Wochen eine ganz erhebliche Menge derartiger Zahlungsmittel verfügbar sein wird. Die Noten werden durch Kredite bei der Reichsbank ordnungsmässig fundiert werden.

Dieses Zahlungsmittel wird in Rumänien für die von den Verbündeten in Anspruch genommenen Leistungen zu verausgaben sein. Wenn es dabei umlaufähig bleiben soll, so muss es auch seitens des Besetzenden in gewissen Umfänge als Zahlungsmittel der Bevölkerung für Steuern, Kontributionen usw. angenommen werden.

Die Schaffung eines solchen Zahlungsmittels würde auch noch einen weitem grossen Vorteil bringen. In einem vorläufigen Befehl des Armeoberkommandos 9 ist angeordnet, dass die militärischerseits in Anspruch zu nehmenden Waren gegen Requisitionsschein entnommen werden, das aber Leistungen, die der einzelne Heeresangehörige von der Bevölkerung fordert, bar zu bezahlen sind. Schon auf Grund dieses Befehls werden im Laufe der nächsten Wochen sehr erhebliche Mengen von deutschen, österreichisch-ungarischem, bulgarischem und vielleicht auch türkischen Geld in das Land hineinkommen. Es liegt also im Interesse aller verbündeten, dies so schnell als möglich abzustellen. Dies ist bei Vorhandensein des neuen Zahlungsmittels möglich durch Einrichtung von Wechselstuben, wie sie in Nordfrankreich bestehen. Jedem Heeresangehörigen, der etwas im Lande kaufen will, wird dadurch überall Gelegenheit gegeben, mit einem kleinen Vorteil — vielleicht 2 bis 3 von Hundert — sein Landesgeld

lui și s'au luat măsuri pentru începerea tipăririi acestui fel de bilete. Se speră ca în 4 săptămâni să fie disponibilă o mare cantitate de aceste mijloace de plată.

Biletele vor fi acoperite prin credite la Banca Imperiului. Acest mijloc de plată va fi întrebuințat de aliași pentru exploatarea ce vor avea de făcut în România. Pentru menținerea puterii circulatorii, aceste bilete se vor primi de ocupații într'o anumită măsură la plata impozitelor, contribuțiilor, etc.

Crearea unui astfel de mijloc de plată va avea și un alt mare avantaj.

Astfel printr'un ordin Comandamentului Suprem al Corpului 9 de Armată dispune că mărfurile cari vor fi necesare Armatei se vor rechiziționa, iar cele de care are nevoie individual fiecare om aparținând armatei, trebuie plătite în numerar.

Ca consecință a acestui ordin, în decursul săptămânitor următoare vor intra în țară mari cantități de bani germani, austro-ungari, bulgari și chiar turcești.

Este în interesul tuturor aliaților să oprim cât mai repede ca acești bani să ajungă în posesia populațiunei, iar aceasta e posibil numai prin crearea de Case de schimb, după cum sunt în Nordul Franței. Astfel se oferă ocazia fiecărui militar care vrea să cumpere din țară, că cu un mic avantaj de 2—3% să schimbe banii țării sale cu acest nou

vorher gegen das neue Zahlungsmittel einzuwechseln und die Bevölkerung damit zu bezahlen.

Vorbereitung für die einheitliche Verwendung dieses Zahlungsmittels ist aber, das die gesamte Finanzierung der Ankäufe in eine Hand gelegt wird. Es wird sich deswegen empfehlen, die ganze Finanzierung bei der Militärverwaltung zu vereinigen, so dass also nicht die einzelnen Staaten für sich selbst mit eigenen Zahlungsmitteln kaufen. Durch die geplante Finanzabteilung der Militärverwaltung ist die Möglichkeit gegeben, über dieses Zahlungsmittel unbeschränkter Höhe zu verfügen und es jeder Stelle, auch den Heereskassen im besetzten Gebiet, jederzeit nach Bedarf zuzuweisen.

Weiter ist mit der Monarchie Einigkeit darüber erzielt worden, dass diejenigen Sachen, die im grossen Lagern gefunden werden, sogenannte Massengüter, zunächst nicht bezahlt werden. Sie werden ohne Rücksicht auf den Eigentümer nach Bedarf in Anspruch genommen. Dem Besitzer wird ein Anerkennnis ausgestellt. Weiteren Verhandlungen bleibt es überlassen, ob ihm Bezahlung zuteil werden soll, in welchem Gelde und in welcher Höhe. Es würde dabei so zu verfahren sein, das Angehörige der verbündeten Staaten nach dem zu findenden Werte mit eigenem Landesgeld zu bezahlen sind, Neutrale nach einem besonderen Verfahren entweder voll oder bis zu einer gewissen Höhe, feindliche Staatsangehörige zunächst überhaupt nicht. Die Regelung von deren Bezahlung muss den Friedensverhandlungen überlassen bleiben.

Im Anschluss an diese Darlegungen über die Schaffung eines Zahlungsmittels wird nach Besprechung der einzelnen Punkte Einigkeit dahin erzielt, das diese Frage in einer besonderen Sit-

mijloc de plată, cu care apoi ve plăti populației.

Condiția primordială pentru o unitară întrebuințare a acestui mijloc de plată este ca întreaga finanțare a cumpărătorilor să fie concentrată într'o singură mână.

Se recomandă de aceea ca întreaga finanțare să fie reunită la administrația militară, așa că fiecare Stat să nu cumpere separat cu propriile sale mijloace de plată. Prin aceasta proiectată secție financiară a administrației militare se obține posibilitatea, să se dispună de acest mijloc de plată în măsura nelimitată și a-l pune la dispoziția fiecărui oficiu, precum și Caselor militare din teritoriul ocupat, după trebuință.

De asemenea s'a ajuns la o înțelegere cu Monarchia că acele mărfuri care se vor găsi în mari depozite, așa numite *mărfuri în masă*, la început nu se vor plăti. Ele se vor lua, după necesitate, fără a ține socoteală de persoana proprietarului. Proprietarului se va elibera o adeverință. La discuțiunile ulterioare se va vedea dacă i se va plăti, în ce monedă și în ce proporție.

S'ar avea ca normă, ca supușilor statelor aliate să se plătească valoarea cu monedă țării lor, neutrilor, după un procedeu special și anume: sau plata integrală, sau până la o anumită sumă, iar supușilor statelor inamice deocamdată absolut nimic.

Modalitatea regulării plății acestora rămâne să se stabilească la conferința păcii.

In legătură cu această expunere asupra procurării mijloacelor de plată, după discuții asupra fiecărui punct în parte, s'a obținut asentimentul ca aceea-

zung am 29. Oktober, 10 Uhr vor-
mittags, weiter geklärt werden
solle.

Exzellenz von Schleyer und
Oberst Gantschev erklären sich
im Prinzip mit der beabsichtigten
Massnahme ihrerseits einverstan-
den, wollen aber ihre endgültige
Stellungnahme bis nach Erledi-
gung der Einzelberatungen vor-
behalten.

Exzellenz von Schleyer ersucht
um Auskunft, inwieweit die sei-
nerzeit in Rumänien tätigen Ein-
kaufsgesellschaften zur Organi-
sation herangezogen werden.

Major von Kessler: Es ist in
Aussicht genommen, diese Organi-
sationen, die mit Erfolg gear-
beitet haben, in den Dienst der
Sache zu stellen, sie aber in den
Rahmen der militärischen Organi-
sation einzugliedern. Die gesamt-
organisation der deutschen
Zentral-Einkaufsgesellschaft z. B.
ist in verschiedene Stellen zerlegt.
Diese sind in dem militärischen
Apparat da angegliedert worden,
wo sie sich am besten einfügen
liessen.

Durch die vereinigten Bes-
chlüsse der Einkaufsgesellschaf-
ten war Rumänien als Arbeits-
gebiet für die Deutsche Zentral-
einkaufsgesellschaft anerkannt
worden. In diesen Beschlüssen
ist ferner ausgesprochen, dass
alle Einkaufsorganisationen, die
in einem Lande gegründet wurden,
der führenden Gesellschaft unter-
stehen sollten, in Rumänien also
der Zentral-Einkaufsgesellschaft.
An die Stelle der Zentral-Einkauf-
sgesellschaft tritt jetzt die Militär-
verwaltung in Rumänien. Die Zen-
tral-Einkaufsgesellschaft hat sich
in dankenswerter Weise für die
Organisation zur Verfügung ges-
tellt und ist auch bereit, die gesamt-
te Finanzierung in der Weise zu
übernehmen, wie es früher der Fall
war. Sie wird damit lediglich zum
Bankier des ganzen Unterneh-

stã chestiune sã fie lãmuritã in-
tr'o ședinã specialã la 29 Oc-
tombrie ora 10 dimineașã.

Excelenta Sa von Schleyer și
colonelul Gancev din partea
lor s'au declarat în principiu de
acord cu măsurile intenționate,
își rezervã însă dreptul a lua o
atitudine definitivã dupã ter-
minarea discuțiilor pe capitole.

Excelența Sa von Schleyer
roagã a i se da lãmuriri în ce
mãsurã sunt chemate a participa
la aceastã organizație societãțile
de cumpãrare care în timpul sãu
funcționau în România.

Maiorul von Kessler: Se in-
tenționeazã ca aceste organizații,
care au lucrat cu succes, sã se
punã în serviciul acestei afaceri,
însã vor fi încorporate în orga-
nizația militarã.

Întreaga organizare a Soc.
Centrale germane de Import de
ex. a fost împãrțitã în diferite
servicii: Acestea au fost încor-
porate în aparatul militar acolo
unde se adapteazã mai bine. Prin
hotãrãrile comune ale Soc. de im-
port, România a fost recunoscutã
ca un teren de exploatare pentru
Societatea Centralã germanã de
import.

În aceste decizii s'a mai men-
ționat cã toate organizațiile de
cumpãrare care erau fondate în-
tr'o țarã, trebuiau sã lucreze sub
ordinea Societãții conducãtoare;
în România prin urmare Societã-
țile Centrale germane de import
(Zentral Einkaufsgesellschaft). În
locul acesteia trece acum în Ro-
mânia Administrația militarã.

Societatea Centralã de Import
s'a pus la dispoziție pentru a-
ceastã organizare într'un mo-
demn de recunoștinã și este gata
sã ia asupra sa întreaga finanțare
în felul cum s'a fãcut și mai îna-
inte.

mens. Hierüber sind noch Einzelverhandlungen nötig.

Es werden darauf die Unterabteilungen ausgesondert, die die Einzelberatungen weiter führen sollen.

Gelegentlich der Bildung der Nahrungs- und Futtermittelabteilung bringt Exzellenz von Schleyer folgendes zur Sprache:

Oesterreich-Ungarn hat einen grossen Mangel an Brotgetreide. Deutschland sei in einer glücklicheren Lage und verfüge über ein bedeutendes Plus. Der Herr Kriegsminister habe ihn daher beauftragt, zu beantragen, dass alles in Rumänien greifbare Brotgetreide an Oesterreich überwiesen wird. Oesterreich werde in anderen Dingen Kompensation eintreten lassen. Ebenso wäre es wünschenswert, dass bei der Verteilung von Mais ein Modus gefunden würde, der nicht allen Mais ausschliesslich Deutschland zuweist.

Hauptmann von Langenhan stellt weiter die Anfrage, ob an den Einzelberatungen auch Vertreter der Zivilressort würden. Diese Frage wird verneint, das es sich um eine rein militärische Organisation handelt.

Es werden darauf folgende Unterabteilungen gebildet:

1. Nahrungs- und Futtermittel einschliesslich tierischer und pflanzlicher Öle und Fette.
2. Mineralölprodukte.
3. Kriegsrohstoffe.

Als solche werde festgesetzt. Chemikalien, Metalle, Baumwolle, Wolle, Flachs, Hanf, Algummi, Asbest, Gerbstoffe, Häute, Lumpen, Tierhaare, Borsten, Seide und teilweise Holz.

Zu Holz bemerkt Exzellenz v.

Ea devine astfel bancherul întregi întreprinderi.

Asupra acesteia mai sunt discuții necesare. După aceasta se separă subcomisiunile care trebuie să conducă mai departe discuțiile. Cu ocazia constituirii secției de alimentare și furaje, Excelența Sa von Schleyer, a adus în discuție următoarele: Austro-Ungaria are mare lipsă de cereale pentru facerea pâinei, Germania ar fi într-o situație mai fericită și dispune de un plus important.

D-l Ministru de Război, l'a însărcinat să propună, ca toate cerealele ce se pot lua din România să fie date Austriei.

Austria va da în compensație alte obiecte.

De asemenea ar fi de dorit ca la împărțirea porumbului să se găsească o modalitate ca nu toată cantitatea să fie cedată exclusiv Germaniei.

Căpitanul von Langenhan a pus întrebarea dacă la discuții pot lua parte și reprezentanți ai resorturilor civile,

l'a răspuns negativ de oare-ce este vorba de o organizație pur militară.

S'a format următoarele subcomisiuni:

1. — A mijloacelor de hrană și furaje cuprinzând și grăsimile animale și uleiurile vegetale.
2. — Produsele de uleiuri minerale,
3. — Materii prime de război,

Din acest fel se consideră: chimicalele, metalele, bumbac, lână, in, cânepă, (cauciucuri vechi), asbest, materii tanante, piei, cărpe, păr de animale, păr de porc, mătase și în parte lemne. În privința lemnului remarcă

Schleyer, dass Österreich-Ungarn in erster Linie Interesse für Eschen- und Nussholz habe, an dem auch dort kein Ueberfluss bestände.

4. Holz für den Armeebedarf.
5. Maschinen.
6. Arbeitskräfte.
7. Finanzwesen.

Ueber die Verteilung von Pferden wurde Einigkeit dahin erzielt, dass sie zunächst dazu Verwendung finden müssen, um im Lande selbst Kolonnen zur Abfuhr der Waren zu bilden. Ueberschüsse darüber hinaus sollen der fechtenden Truppe zugeführt werden.

Die Schlussitzung wird auf Sonntag, den 29. Oktober 1916, 4 Uhr nachmittags anberaumt.

Niederschrift über die Schlussbesprechung

am Sonntag, den 29. Oktober 1916, 4 Uhr nachmittags.

Vorsitzender: Die Sitzung in Einzelgruppen, die zur Klärung einzelner Fragen gebildet waren, hat stattgefunden. Es ist, wie mir gemeldet worden ist, überall ein gewisser Abschluss erzielt worden. Zweckmässig würde die Sache so gehandelt, dass von den Einzelgruppen referiert wird, und dass dann die Herren ihre etwaigen Wünsche und Bedenken vorbringen. Diese würden zu Protokoll genommen. Die Klärung strittiger Punkte würde dann weiterer Verhandlung überlassen bleiben.

Exzellenz von Schleyer bemerkt vorausschickend dass in Bezug auf die Nahrungs- und Futtermittel sowie in Bezug auf die Rohstoffe Meinungsverschiedenheiten geblieben sind.

Es folgt die Besprechung der Ergebnisse der Einzelberatungen:

Exzellenza Sa von Schleyer că Austria are în prima linie nevoie de lemn de frasin și nuc, din care nu se află acolo nici un surplus.

4. — Lemn pentru necesitățile armatei,

5. — Mașini,

6. — Brațe de muncă,

7. — Finanțe.

Asupra repartiției cailor s'a obținut unitate de vederi ca aceștia să aibă întâi întrebuințări în țară la coloanele necesare transporturilor mărfurilor.

Surplusul trebuie dat trupelor care luptă.

Sedința de închidere s'a hotărât pe Duminică 29 Octombrie 1916 ora 4 p. m.

Extras din Consfătuirea de încheiere ținută Duminică 29

Oct. 1916 ora 4 d. a.

Președintele: Sedințele în grupe separate care au fost făcute pentru limpezirea chestiunilor separate, au avut loc. S'a obținut după cât am fost informat, pretutindeni un oarecare acord. Chestiunea s'ar trată potrivit scopului așa fel ca grupele separate să refere și apoi Domnii să-și expună eventualele dorinți sau gânduri. Acestea vor fi trecute în protocol. Lămurirea punctelor în dispută ar rămâne apoi pe seama unor dezbateri ulterioare.

Exzellenza sa von Schleyer observă anticipând că, în ce privește articolele alimentare și de furaj precum și în ce privește materiile prime au rămas oarecari divergențe de opinii.

Urmează dezbateri asupra rezultatelor consfătuirilor separate:

1. Finanzwesen.

(Siehe Beilage A.)

Das Ergebnis wurde einstimmig als den gemeinsamen Wünschen entsprechend anerkannt.

2. Kriegsrohstoffe.

(Siehe Beilage B.)

Bei der Beratung des Ergebnisses der Einzelverhandlungen bleiben Meinungsverschiedenheiten bestehen über:

a) Valonea.

In dieser Hinsicht weist Oberintendant Ptacek darauf hin, dass bei der Besprechung Österreich-Ungarn den Schlüssel 6 : 5 verlangt habe. Er erklärt, dass Österreich-Ungarn allerdings in der Türkei eine grosse Menge von Valonea gekauft habe, welche jedoch infolge Verkehrsschwierigkeiten schwer herreinzubringen sei. Für den Fall, dass diese Valonea herein gebracht werden könnte, würde Österreich-Ungarn eventuell auf die von Rumänien zu erwartende Valonea gänzlich verzichten. Vorläufig sei dies jedoch nicht möglich.

b) Viehhäute.

Österreich-Ungarn beansprucht eine Vorabfindung von 75.000 Grossviehhäuten. Seitens der Kriegsrohstoffabteilung des Preussischen Kriegsministerium wird Wert darauf gelegt, dass auf diese Forderung verzichtet wird.

Eine Einigung über 1 und 2 erfolgt nicht und bleibt weiteren Verhandlungen vorbehalten.

3. Nahrungs- und Futtermittel.

Die Ergebnisse der Einzelberatungen haben nur in folgenden Punkten zu einer Einigung geführt: Bulgarien und die Türkei sollen, soweit sie bisher Waren dieser Gruppe aus Österreich-Ungarn und Deutschland emfingen, in Zukunft möglichst aus Rumänien beliefert werden. Bulga-

1. Financiare

vezi anexa A.

Rezultatul a fost recunoscut în unanimitate ca corespunzând dorintelor generale.

2. Materii Prime de Război

vezi anexa B.

La dezbaterea rezultatului consfătuirii separate rămân încă divergențe de opinii asupra:

a) Valonea

În această privință Intendantul Ptacek atrage atențiunea că, cu ocazia tratărilor Austro-Ungaria, desigur a cerut scara de repartiție 6 : 5. El declară că Austro-Ungaria, desigur a cumpărat în Turcia mari cantități de Valonea, care însă din cauza dificultăților de transport vor fi greu de adus în țară. Pentru cazul, când această Valonea va putea fi adusă în țară, atunci Austro-Ungaria, ar renunța eventual cu totul la valonea ce așteaptă din România. Deocamdată însă, nu e posibil aceasta.

b) Piele de animale

Austro-Ungaria pretinde 75.000 piei de vite mari. Din partea secțiunii de materii prime de război, din Ministerul de Război Prusian, se contează pe aceea că, se va renunța la această pretențiune.

Un acord asupra punctelor 1 și 2 nu se obține și rămân rezervate unor dezbateri ulterioare.

3. Articole Alimentare și de Furaj

Rezultatele deliberațiilor separate au condus la o unitate de vederi numai în următoarele puncte: Bulgaria și Turcia, întrucât până acum primeau acele mărfuri din Austro-Ungaria și Germania, vor trebui în viitor să fie furnizate pe cât posibil din România. Bulgaria așteaptă mai ales

ria legte besonderen Wert auf die Lieferung von Salz aus Rumänien. Es wird darauf hingewiesen, dass in der Gegend von Sinaia ein Salzbergwerk vorhanden sei.

Ueber die endgültige Schlüsselbildung zwischen Österreich-Ungarn und Deutschland ist in den Einzelberatungen eine Einigung nicht herbeigeführt worden. Es wird aber allerseits als dringend wünschenswert anerkannt, vorläufig eine Grundlage zu weiteren Verhandlungen zu gewinnen. Für den Beginn der Arbeiten bis zur endgültigen Einigung wird daher folgender Schlüssel in Aussicht genommen:

	Deutsch-land	Österr.-Ungarn
a) Mehl u. Brotgetreide (Weizen, Roggen)	5	7
b) Futtermittel (Mais, Hafer, Wike, Rade, Hirse, Futtermehl, Kleie, Ölkuchen)	7	5
c) Gerste	5	5
d) Hülsenfrüchte mit der Massgabe, dass zuerst 35.000 Tonnen Deutschland zugeführt werden	7	5
e) Schlachtvieh; tierische und pflanzliche Öle und Fette	7	5
f) Ölsaaten	7	5

Die Schlüssel sollen den weiteren Beratungen zugrunde gelegt werden. Diese hätten sich vor allem auch auf Festlegung eines Gesamt-Abrechnungsschlüssels für diese Warengruppe zu erstrecken. Dadurch, dass ein solcher Gesamt-Abrechnungsschlüssel vorgesehen wird, soll vermieden werden, dass ein Betragsteil durch zufällige Umstände benachteiligt wird. Dies könnte eintreten, wenn z. B. nur Brotgetreide und keine Futtermittel im Lande gefunden würden.

sarea din România. Pe relevă faptul că în apropiere de Sinaia există o mină de sare.

În ce privește alcătuirea unei scări de repartitie între Austro-Ungaria și Germania nu s'a putut ajunge la un acord în consfăturile separate. S'a recunoscut însă de către toate părțile că ar fi imperios de dorit să se câștige de o camdată o bază pentru viitoarele desbateri. Pentru începutul lucrărilor, până la un acord definitiv, se ia în considerare următoarea scară:

	Ger- mania	Austro-ungaria
a) făină și cereale de pâine (grâu, secara)	5	7
b) furaje (porumb, ovăz, mei, țărăte, turte uleioase și altele)	7	5
c) orz	5	5
d) păstăioase	7	5
după ce mai întâi se vor trimite în Germania 3.500 tone		
e) vite de tăiat; uleiuri și grăsimuri vegetale și animale	7	5
f) semințe uleioase	7	5

Această scară va trebui să formeze baza viitoarelor delibărări. Acestea vor avea să se întindă și asupra fixării unei scări de socoteală generală pentru aceste grupe de mărfuri. Prin aceea că se va prevedea o scară de socoteală generală, trebuie să se evite ca o parte contractantă să fie nedreptățită prin împrejurări întâmplătoare. Aceasta s'ar putea întâmpla când de exemplu s'ar găsi în țară numai cereale de pâine și nici un articol de furaj.

Es ist in Aussicht genommen, die Verhandlungen bei einer Sitzung im Kriegsministerium in Wien demnächst weiterzuführen, um zu einem abschliessenden Ergebnis zu gelangen. Die Einladung hierzu wird von dem k. u. k. Kriegsministerium ehestens erfolgen.

4. Mineralöle.

(Siehe Beilage C.)

Seitens der österreichisch-ungarischen Vertreter wird hierbei zur Voraussetzung gemacht, dass von deutscher Seite hinsichtlich des Brotgetreides grösstes Entgegenkommen gezeigt wird.

5. Arbeiterfrage.

(Siehe Beilage D.)

6. Maschinen.

Bei den Einzelberatungen und der Schlussbesprechung wurde folgendes vereinbart:

Alle in Rumänien vergefundenen und vorzufindenden Fabrikeinrichtungen, Maschinen und Werkzeuge werden in allgemeinen Österreich-Ungarn zur Anfertigung des unmittelbaren Heeresbedarfs überlassen. Jedoch sind die Wünsche Deutschlands in bezug auf Spezialmaschinen sowie die der Türkei und Bulgariens für Maschinen zu befrichtigen, die zur Ergänzung der vorhandenen Munitionswerkstätten dienen. Die Wünsche der Türkei und Bulgariens hinsichtlich der Maschinen zur Herstellung von Infanteriepatronen sind besonders zu berücksichtigen. Ebenso die Wünsche der Türkei in bezug auf Maschinen zur Bearbeitung von Textilien und Leder.

7. Schnittholz.

Siehe Beilage

Das Ergebnis blieb unwidersprochen.

Das Ergebnis der Einzelbera-

S'a hotărât ca deliberările pentru ajungerea la un rezultat definitiv să se continue în curând într'o şedinţă în Ministerul de Război din Viena. Invitaţiile la această şedinţă se vor face cât de curând de către Ministerul de Război austro-ungar.

4. Uleiuri minerale

vezi anexa C.

Din partea reprezentanţilor austro-ungari se face presupunerea în această privinţă că se va arăta cea mai mare bunăvoinţă din partea germanilor având în vedere cele stabilite pentru cerealele de pâine.

5. Chestiunea muncii

vezi anexa D.

6. Maşini

La consfăturile separate şi în deliberarea de încheere s'a stabilit următoarele:

Toate instalaţiunile de fabrică, maşini şi unelte cari se găsesc sau se vor găsi în România se vor ceda în general Austro-Ungariei pentru fabricarea materialului necesar imediat armatei. Totuşi se vor satisface dorinţele Germaniei cu privire la maşini speciale, precum şi ale Bulgariei şi Turciei pentru maşini cari sunt necesare pentru întregirea atelierelor existente de fabricare de muniţii. Se vor avea în vedere mai ales dorinţele Turciei şi Bulgariei cu privire la maşini pentru fabricarea cartuşelor de infanterie. Tot aşa şi dorinţele Turciei cu privire la maşini pentru lucrul textilelor şi pieilor.

7. Lemne tăiate

vezi anexa E.

Rezultatul a rămas necontrazis. Rezultatul consfăturilor separate se încheie prin aceasta.

tungen ist hiermit abgeschlossen.

Allgemein wurde noch die Frage der Anlage von Verteilungsstellen besprochen. Es war angeregt worden, gewisse zurückzuführende Güter zunächst nach Verteilungsstellen in Oesterreich-Ungarn zu leiten und sie dort erst auf die einzelnen Empfänger zu verteilen. Es wurde Uebereinstimmung dahin erzielt, dass ein derartiges Verfahren nur in Ausnahmefällen und nach vorheriger Vereinbarung mit der Zentraltransportleitung Wien zulässig sei; es könne sonst leicht die Gefahr einer Verstopfung der Eisenbahnen eintreten sowie unwirtschaftliche Ausnutzung des Wagenparks.

Auf Wunsch des Obersten Ziller wird ferner die Gleichberechtigung der bei der Militärverwaltung tätigen Bevollmächtigten der verbündeten Staaten sowie die ihrer Unterorgane festgestellt.

Exzellenz von Schleyer beantragt namens des k. u. k. Kriegsministeriums, dass die heute für das rumänische Gebiet nördlich der Donau vereinbarte Regelung auch auf die in der Dobrudscha vorgefundenen Vorräte ausgedehnt werde.

Major von Kessler trägt hierzu vor, dass über die Frage der Dobrudscha-Vorräte bereits zwischen den Obersten Heeresleitungen Verhandlungen schweben und dass heute diesen Verhandlungen nicht vorgegriffen werden könne; es würde aber der Wunsch des k. u. k. Kriegsministeriums der deutschen Obersten Heeresleitung übermittelt werden.

Zum Schluss wird festgestellt, dass alle in dieser Niederschrift niedergelegten Vereinbarungen vorbehaltlich der Zustimmung der Obersten Heeresleitungen der Verbündeten getroffen sind.

Der Vorsitzende schliesst die Sitzung mit seinem Dank für die Arbeit aller Beteiligten, worauf Exzellenz von Schleyer seiner-

S'a mai vorbit în general despre chestiunea depozitelor și locurilor de distribuție. S'a relevat că unele bunuri să se ducă mai întâiu în anumite locuri de distribuție din Austro-Ungaria pentru ca de acolo să se împartă la fiecare din cei în drept a primi. S'a obținut un deplin acord ca acest procedeu să fie admis numai în cazuri excepționale și numai după o înțelegere prealabilă cu Direcțiunea Centrală a transporturilor din Viena; altfel s'ar putea întâmpla lesne pericolul unei aglomerări a liniilor ferate precum și întrebuințarea neeconomică a parcului de vagoane.

După dorința Colonelului Ziller se stabilește tratarea deopotrivă a tuturor împuterniciților Statelor aliate care iau parte la administrația militară, precum și aceia a organelor subordonate lor.

Excelența Sa von Schleyer propune în numele Ministerului de Războiu austro-ungar ca regulile stabilite astăzi pentru teritoriul român la nord de Dunăre să se întindă și asupra depozitelor aflate în Dobrogea.

Maiorul von Kessler răspunde în această privință că în chestiunea depozitelor din Dobrogea sunt în curs tratative între Comandamentele superioare-ale armatelor și că nu se poate astăzi anticipa nimic acelor tratative; se va transmite însă Comandamentului Superior al armatei germane dorința Ministerului de Războiu austro-ungar.

Ca încheiere s'a stabilit că toate punctele convenite trecute în acest extras rămân a fi aprobate de Comandamentele Supreme ale armatelor aliaților.

Președintele încheie ședința mulțumind pentru munca depusă de cei ce au luat parte la dezbateri, la care Excelența Sa von

seits dem Vorsitzenden den Dank der anwesenden fremden Vertreter für die Leitung der Verhandlungen ausspricht.

gez. von Schoeler,
Generalleutnant.

Geheim.

Beilagen A bis E zu Nr. 15053. II. 16. A 3.

A.

Schaffung eines Zahlungsmittels.

Am 29. 10. 16, 10° vorm., fand im Kriegsministerium eine Sitzung mit den Vertretern Österreich-Ungarns und Bulgariens über Schaffung des Zahlungsmittels für Rumänien statt.

Major von Kessler trägt die Gesichtspunkte vor, die für Schaffung des Zahlungsmittels massgebend sein sollen.

Es wird festgestellt:

A. 1. Jeder Heeresangehörige hat für seine dem Lande entnommenen Bedürfnisse Bahrzahlung zu leisten;

2. grössere vorhandene Vorräte (Massengüter) werden gegen Gutscheine requiriert;

3. in solchen Fällen, wo die Militärverwaltung ein besonderes Interesse hat, die Bereitwilligkeit des Verkäufers zur Hergabe zu wecken, wird bar bezahlt.

B. Es soll ein vollwertiges Zahlungsmittel neu geschaffen werden, das jeder Rumäne wie jeder Heeresangehörige annehmen muss und das auch seitens der Heeresverwaltungen in Zahlung genommen wird. Ausfertigung in rumänischer Sprache.

C. Dieses Zahlungsmittel wird dadurch geschaffen, dass der Banca Generala Romana seitens der zuständigen Militärbehörden befohlen wird, durch Angliederung einer Notenausgabeabtei-

Schleyer aduce mulțumiri din partea sa și a reprezentanților străini prezenți, Președintelui pentru conducerea desbaterilor.

(ss) von Schoeler Locot. General

Secret

Anexele A până la E la No. 15053 II.16 A. S.

A.

Crearea unui mijloc de plată

La 29, 10, 16 orele 10 a. m. s'a ținut la Ministerul de Răsbăi o ședință pentru crearea unui mijloc de plată pentru România.

La această ședință au participat și delegați Austro-Ungariei și Bulgariei.

Majorul v. Kessler, expune punctele de vedere după cari urmează să se creeze mijlocul de plată.

Se stabilește:

A) 1. Toți cei care fac parte din armată vor plăti în numerar cumpărăturile făcute pentru necesitățile lor,

2. rezervele mai mari existente se vor rechiziționa, liberându-se bonuri,

3. plata se va face în numerar și în cazurile în cari administrația militară are interesul de a stimula bunăvoința vânzătorului.

B) Se va crea pentru aceasta un nou mijloc de plată, pe care ori ce român precum și cei făcând parte din armată trebuie să-l accepte, și care va fi primit pentru plăți și de către administrațiile militare. Textul în limba română.

C) Acest mijloc de plată se va crea în modul următor. Se va da Băncii Generale Române ordin de către autoritățile militare competente, să înființeze o secție de emisiune care să pue în cir-

lung Papiergeld in Umlauf zu setzen, welches durch Markdepot bei der Reichsbank Berlin zum Kurse von 80 Mark für 100 Lei gedeckt wird. Die Einlösung aller ausgegebenen Noten hätte bei Friedenschluss dadurch zu erfolgen, dass die rumänische Regierung die Einlösung übernimmt. Dadurch fiel das ganze gestellte Depot an die Einzahler zurück, und die Verbündeten hätten die im Laufe der Zeit eingeführte Ware kostenlos erhalten. Müsste aber zur Einlösung der Noten das Reichsbankdepot in Anspruch genommen werden, so erwüchse dadurch den verbündeten Reichen auch kein Schaden, da diese vorher für den Gegenwert des Geldes Ware erhalten haben.

D. Die Zentral-Einkaufsgesellschaft Berlin hat sich bereit erklärt, der Notenausgabestelle gegenüber die Rolle des Bankiers zu übernehmen und jederzeit auf telegraphischen Abruf neue Deckung bei der Reichsbank einzuzahlen, wodurch die Notenausgabestelle den jeweiligen Bedürfnissen entsprechend weitere Noten auszugeben in der Lage sei. Die Zentral-Einkaufsgesellschaft hat sich ferner bereit erklärt, die gesamten Abrechnungen mit den verbündeten Reichen nach dem bisher üblichen Verfahren vorzunehmen.

E. Es wird einstimmig beschlossen, in Anbetracht dessen, dass schon ein grosser Teil Rumäniens besetzt ist, die Einführung dieses Geldes sobald als möglich über Armee-Oberkommando 9 und Armee-Oberkommando Mackensen ins Werk zu setzen.

F. Um für die Abrechnung eine weitere Erleichterung zu schaffen, soll die Zentrall-Einkaufsgesellschaft gegenüber den Kriegsministerien der vier verbündeten Reiche als einzige Abrechnungsstelle auftreten.

G. Die zur Versendung gelangende requirierte Ware soll von

culajie hârtie-monedă, care va fi acoperită printr'un depozit de mărci la Reichsbank Berlin, pe cursul de 80 mărci 100 de lei. Retragerea biletelor de bancă emise ar urma să se facă la încheierea păcii, de către guvernul român.

În acest chip depozitul ar deveni liber la dispoziția depunătorilor, iar aliații ar fi primit gratuit toate mărfurile importate. Și în cazul când depozitul de la Reichsbank ar urma să fie întruînțat pentru retragerea biletelor, nu s'ar aduce nici o pagubă aliaților, întrucât aceștia au primit marfă pentru contravaloarea banilor.

Societatea Centrală de Cumpărări (Zentraleinkaufsgesellschaft) din Berlin a declarat că e dispusă să preia asupra ei rolul de bancher față de secția de emisiune depunând la orice cerere telegrafică noi acoperiri la Reichsbank, dând astfel Secției de emisiune posibilitatea de a da în circulație—după necesitate—noi stocuri de bilete.

Zentraleinkaufsgesellschafta de clarat deasemenea că e dispusă să preia asupra ei toate operațiunile de lichidare cu țările aliate, această după normele obișnuite.

E) Având în vedere că cea mai mare parte din România e ocupată, se decide în unanimitate, a se aduce la îndeplinire punerea în circulație a acestei emisiuni, prin intermediul Comandamentelor Armatei 9-a și armatei Mackensen.

F) Pentru înlesnirea operațiunilor de lichidare, Zentraleinkaufsges. va fi—față de cele patru ministere de război aliate—singurul oficiu de lichidare.

G) Transporturile de mărfuri rechizitionate urmează a se plăti în numerar birotului de lichidare

den vier verbündeten Reichen sofort zu einem festzusetzenden Preise in bar zu Händen der Abrechnungsstellen bezahlt werden, da hierdurch Schwierigkeiten bei der Späteren Abrechnung am sichersten unterbunden werden.

Ueber alle Punkte ist volle Einigkeit erzielt.

gez.: von Kessler.

von Langenhan.

B.

Kriegsrohstoffe.

Am 28. 10. 16. fand im Anschluss an die Vorbesprechung eine Besprechung der Rohstoff-gruppe statt.

Es wurde folgendes festgestellt.

1. Textilien; Beteiligung Bulgariens und der Türkei kommt nicht in die Frage, weil Versorgung mit Fertigfabrikaten von Deutschland aus geregelt.

Es wurden folgende Schlüssel vereinbart:

	Deutsch- land	öster- reich- Ungarn
a) Wolle und Wollfelle (Lamm, Schaf-, Kitz- und Ziegenfelle) sowie Wollgarne	6	5
b) Baumwolle u. Baumwollgarne	6	5
c) Flachs und Hanf	7	3
d) Seide	2	1
3. Tierhaare:		
a) Ziegenhaare	5	5
b) andere Tierhaare u. Borsten	7	3
3. Asbest	7	3
4. Lumpen aller Art	6	5
5. Viehhäute	6	5
6. Metalle, und zwar Lager-, u. Altmetall aller Art einschliesslich metallhaltiger Bergwerksprodukte	5	5

— după prejurile ce urmează a se stabili — aceasta pentru a se evita greutăți la lichidarea definitivă.

'Asupra punctelor de mai sus s'a ajuns la deplină înțelegere.

von Kessler

v. Langenhan

B.

Materii prime de război

În legătură cu întrunirea de mai sus, a avut loc la 28. 10. 16 o conferință a secției materiilor prime de război.

S'au stabilit următoarele:

1. Materiile textile; Bulgaria și Turcia nu participă, întrucât cu articole fabricate aprovizionarea acestora se face de către Germania.

S'au convenit următoarele cote de repartizare:

G-nia A-U-ria

a) lână și pelcele, (oi, capre, miei și pisici)	6	5
b) bumbac, și fire de bumbac	6	5
c) cânepă și in	7	3
d) mătase	2	1
2. Păr de animale:		
a) păr de capre	5	5
b) diverse	7	3
3. asbest	7	3
4. cârpe de tot felul	6	5
5. piei	6	5
6. Metale de tot felul incl. produse minerale	5	5

7. Zeugstoffe aller Art werden durch eine deutsche Organisation beschafft mit der Massgabe, dass bulgarischer Bedarf durch die deutsche Organisation im voraus zu decken ist, die alsdann zwischen Deutschland u. der Monarchie teilt . . . 5 : 5
8. Edelholtz, u. zwar:
- a) Nussbaumholtz roh und als Fertigware mit der Massgabe, dass deutscher Bedarf in erster Reihe berücksichtigt werden soll 6 : 4
 - b) Eschenholz 6 : 4
 - c) Laub-, Nadel- und Schneiderungholz 6 : 4
9. Altgummi 5 : 5
10. Chemikalien, u. zwar:
- a) Harz 7 : 3
 - b) Aceton, Holzeter, essigsauer Kalk 6 : 5
 - c) Schwefel, Schwefelkies 7 : 3
 - d) übrige Chemikalien (Holzgeist u. Methyläthylketon ganz an Deutschland). 7 : 3
11. Kupfervitriol | Schlüssel bleibt
12. Gerbstoffe . . } vorbehalten.

gez.: **Wolffhügel.**

von Langenhan.

C.

Mineralöle.

Am 28. Oktober 1916 fand im Anschluss an die Vorbesprechung eine Sitzung mit den Vertretern Oesterreich-Ungarns und Bulgariens über die Verteilung des Mineralöl-Vorkommens statt.

Verenbart wie folgt:

1. Insoweit die Gesamtmenge der aus den fraglichen Gebietsteilen während eines Monats abtransportierten Meugen an Rohöl und Mineralölerzeugnissen nicht 2.000 Zisternen überschreitet, verzichtet

7. pânzeturi de tot felul cu observațiunea că Bulgaria urmează a fi aprovizionată de o organizațiune germană, care va face apoi repartitia între Germania si Austria . . . 5 : 5

8. Lemn, esențe superioare lemn de nuc, brut și lucrat, avându-se în vedere în primul rând necesitățile Germaniei 6 : 4

9. gumă 5 : 5

10. produse chimice:

- a) reșină 7 : 3

- b) aceton, smoală

- calciu 6 : 5

- c) pucioasă 7 : 3

- d) diverse produse chimice 7 : 3

- 11 vitriol urmează a se fixa

C.

Uleiuri minerale

Ca urmare la conferința anterioară a avut loc la 28. 10. 1916 o ședință cu delegații Austro-Ungariei și Bulgariei, relativă la uleiurile minerale:

S'au convenit următoarele:

1. Cât timp cantitatea lunară de transportat (ulei brut și produse) nu va depăși 2000 cisterne, Au-

Oesterreich-Ungarn auf eine Beteiligung aus diesen abgeschobenen Mengen.

2. Insoweit diese abgeschobenen Mengen 2.000 Zisternen im Monat übersteigen, hat Oesterreich-Ungarn einen Anspruch auf 25 vom Hundert des Gesamtabschubes. Oesterreich-Ungarn soll diese Menge — soweit möglich — als Rohöl erhalten. Seitens der Vertreter des k. u. k. Kriegsministeriums wird betont, dass ihrerseits grosser Wert auf den Bezug von Bustenari- und Moreniöl gelegt wird. Es wird vereinbart, dass die Beteiligung Oesterreich-Ungarns vorzugsweise in diesen beiden Rohölsorten erfolgen soll mit der Massgabe, dass der Anspruch Oesterreich-Ungarns an jeder dieser beiden Ölsorten aus 25 von Hundert ihrer Gesamt-erzeugung begrenzt ist.

3. Soweit der Bedarf Bulgariens und der Türkei an Mineralölerzeugnissen aus den fraglichen Gebietsteilen Rumäniens gedeckt wird, sollen die nach diesen beiden Ländern in einem Monat ausgeführten Mengen von der Gesamtausfuhrmenge vorweg in Abzug gebracht werden. Der verbleibende Rest fällt Deutschland und Oesterreich-Ungarn gemäss den Bestimmungen der Absätze 1 und 2 zu. Der Vertreter des Königlich Bulgarischen Kriegsministeriums ist nicht in der Lage, die Mengen die zur Deckung des bulgarischen Bedarfs erforderlich sein werden, anzugeben. Er bemerkt, dass am wichtigsten für Bulgarien die Belieferung mit Petroleum sein wird. Er übernimmt es, seine Regierung auf die Notwendigkeit äusserster Sparsamkeit aufmerksam zu machen.

4. Die Vertreter des k. und k. Kriegsministeriums erklären, dass Voraussetzung für die vorstehende Verständigung ist:

a) dass die Erzeugung Galiziens nicht wesentlich unter den derzeitigen Stand herabsinkt,

b) dass für die Deckung des Be-

stro-Ungaria renunță la repartiție

2. Dacă cantitatea lunară depășește 2000 cisterne. Austro-Ungaria are dreptul la 25% din cantitatea totală transportată, Austro-Ungaria urmează a primi pe cât posibil — păcură. Reprezentanții Monarchiei, accentuiază ca cantitățile ce li se vor preda să fie de preferință păcură de Bustenari și Moreni. Se convine a se satisface această cerere însă numai până la 25% din producția acestor localități.

3. Se va scădea din cantitatea totală lunară exportabilă cantitatea de produse petrolifere exportate în Bulgaria și Turcia. Cantitatea rămasă se va repartiza între Germania și Austro-Ungaria conform cu dispozițiunile dela punctul 1 și 2. Reprezentantul bulgar nu e în măsură să comunice, cantitatea necesară Bulgariei pentru acoperirea trebuințelor ei, spune însă că în primul rând Bulgaria necesită petrol. Va atrage atențiunea guvernului său să ia măsuri pentru a se face cele mai mari economii cu acest produs.

4. Reprezentanți Austro-Ungari se declară de acord cu cele de mai sus, cu următoarele condiții:

a) producția actuală a Galicie să nu scadă în mod simțitor,

b) să nu se apeleze la Austro-

darfs der in den fraglichen Gebietsteilen operierenden Truppen und der Bedürfnisse dieser Gebietsteile selbst keinerlei Ansprüche an Österreich-Ungarn gestellt werden.

gez.: Dr. Herz.

von Haymerlc.

D.

Arbeitsamt.

Am 28. Oktober 1916 fand im Anschluss an die Vorbesprechung eine Sitzung mit dem Vertreter Österreich-Ungarn über die Beschaffung von Arbeitskräften aus dem zu besetzenden rumänischen Gebiet statt.

Vereinbart wurde was folgt:

I. Organisation.

Bei dem einzurichtenden Militär-Gouvernement wird ein diesem unterstelltes Arbeitsamt eingesetzt. Die Leitung wird je einem Vertreter der österreichisch ungarischen und deutschen Heeresverwaltung übertragen. Das zur Unterstützung beider Herren nötige Verwaltungspersonal an Referenten, Expedienten usw., stellen die Kriegsministerien in Wien und Berlin.

II. Beschaffung und Verteilung der Arbeitskräfte.

1. Sicherstellung der in Rumänien zu leistenden kriegswirtschaftlichen Arbeiten.

Das Arbeitsamt sorgt für Aufbringung der für die landwirtschaftlichen und gewerblichen Betriebe im kriegswirtschaftlichen Interesse der verbündeten Staaten erforderlichen Arbeitskräfte. Ihm liegt die weitestgehende Heranziehung und die Verteilung der Arbeitsfähigen Einwohner des Landes ob. Desgleichen gehen alle Gesuche rumänischer Betriebe auf

Ungaria pentru acoperirea necesităților trupelor de ocupațiune sau a locuitorilor din aceste teritorii.

D.

Oficiul muncii

În legătură cu convorbirea anterioară a avut loc la 28, 10, 16 în prezența reprezentanților Austro-Ungari o conferință privată la procurarea de brațe de muncă în teritoriul român ce se va ocupa.

1. Organizarea

Pe lângă guvernământul militar ce se va crea, se va înființa un birou al muncii. Conducerea o vor avea-o reprezentanți ai administrațiunii militare Austro-Ungare și Germane.

2. Procurarea și repartizarea brațelor de muncă.

1. Asigurarea efectuării muncilor economice în România. Biroul muncii va îngriji procurarea brațelor de muncă necesare exploatațiunilor agricole și indus-

Überweisung von Arbeitskräften aus Deutschland oder Österreich-Ungarn durch seine Hand.

2. Das Arbeitsamt organisiert die Anwerbung von Arbeitskräften für kriegswirtschaftliche Betriebe der verbündeten Länder, soweit sie für die unter 1. genannten Zwecke entbehrt werden können. Das Arbeitsamt wird Sorge tragen, dass die Anwerbung von Arbeitskräften nach einheitlichen Pläne ohne störende Konkurrenz mehrerer Werbestellen erfolgt.

Die Verteilung der Arbeitskräfte erfolgt durch das Arbeitsamt in Würdigung der verschiedenen kriegswirtschaftlichen Bedürfnisse der verbündeten Länder.

3. Das Arbeitsamt übt gleichzeitig die Kontrolle über die in Rumänien vorhandenen deutschen und österreich-ungarischen Wehrpflichtigen aus und ist allein zur Vornahme von Zurückstellung (Enthebungen) befugt.

gez.: Tiburtius.

von Langenhan.

E.

Schnittholz.

Am 28. Oktober 1916 fand im Anschluss an die Vorbesprechung eine Sitzung über die Verteilung des aus Rumänien zu erwartenden Schnittholzes statt, soweit es für Heereszwecke brauchbar ist.

Das Ergebnis war folgendes.

In erster Linie soll das in Rumänien vorzufindende rumänische oder sonst in feindlichem Eigentum befindliche Holz zur Belieferung der in Rumänien stehenden Armeen Verwendung finden. Genügt dieses Holz nicht zur Deckung von Heeresbedarf, dann werden die im Besitz oder Eigentum der österreichisch-ungarischen Firmen befindlichen, in Rumänien lagernden Holzvorräte für das Heer angekauft. Die Kosten

triale precum și de repartizarea acestora,

2. Biuroul muncii, organizează angajarea muncitorilor.

3. Biuroul muncii controlează deasemenea pe germanii și austro-ungurii din România, supuși serviciului militar și e singur îndreptățită a acorda dispense.

ss. Tiburtius,

von Longenhand

E.

Lemne tăiate

La 28, 10, 16 a avut loc o conferință privitoare la repartitia lemnului din România, întrucât vor putea fi întrebuințate pentru scopurile războiului.

Rezultatul e următorul :

Lemnele găsite în România vor fi în primul rând întrebuințate de către armata de ocupație. Dacă aceste cantități nu vor fi suficiente, se vor lua cantitățile de lemne aparținând firmelor austro-ungare din România. Cheltuielile se

werden im Verhältnis der Stärken der Armeegruppen verteilt.

Das nach der Deckung des Heeresbedarfs etwa übrigbleibende Holz rumänischen oder sonst feindlichen Eigentums wird nach dem Schlüssel 5 : 5 aufgeteilt.

Abtransport und Verwendung bleibt den Monarchien überlassen.

gez.: Tenschert.

Wutsdorff.

Gerstenberg.

vor repartiza în raport cu numărul armatelor.

Lemnele ce ar mai rămânea disponibile după acoperirea necesităților armatelor se vor repartiza după cota 5 : 5

Transportul și întrebuințarea rămâne în sarcina Monarhiilor.

ss. Tanschert Wutsdorff Gerstenberg

ANEXA 2

București, 6 Martie 1917
Hotel Imperial

Copie
Scrisoare adresată
Colegului N. Bărbulescu

SCUMPE AMICE.

Am făcut tot posibilul să obțin „Gazeta Bucureștilor“ ca să văd de ce este vorba cu Banca noastră. Dacă notița ziarului pe care o alătur aci conține tot, ar fi vorba să se pună Banca sub sechestru administrativ.

Motivele acestei hotărâri ar fi două :

1. „Pentru că părți considerabile de ale averei Băncii Naționale a României nu se află pe teritoriul român ocupat“ și
2. „Pentru că majoritatea persoanelor administrative ar lipsi din Bancă“.

Iniințarea acestui sechestru administrativ implică crearea funcțiunii de „sechestru administrativ cu drepturile fostei direcțiuni a Băncii Naționale a României ca să administreze după prescripțiile dreptului internațional, partea din averea Băncii ce se află în localitățile stăpânite de Puterile aliate“.

Este interesantă declarația ce însoțește această hotărâre ca Guvernământul Imperial nu urmărește sechestrarea averei Băncii Naționale, ea nefiind considerată ca o Instituție a Statului Român sau ca o parte a acestuia.

La să vedem este această hotărâre a Guvernământului Imperial conformă cu prevederile dreptului internațional și cu legile războaielor de care se prevalează Guvernământul ?

Înainte de a analiza motivele invocate de Guvernământul Imperial pentru a-și justifica hotărîrea, trebuie să amintesc că Guvernământul Imperial este o autoritate cu caracter provizoriu a unei simple posesiuni de fapt; conform art. 43 al regulamentului dela Haga din 1899 și 1907 „el trebuie să ia toate măsurile care depinde de dânsul în vedere de a restabili și asigura pe cât posibil ordinea și viața publică respectând afară de o împiedicare absolută, legile în vigoare în țară“.

În acelaș regulament vedem hotărîndu-se în art. 23 „este interzis orice distrugere sau sechestrare a proprietății inamice care nu ar fi imperios comandate de necesitățile războiului“. Iar pe deasupra autorii de drept internațional, pe care D-ța trebuie să-i cunoști mai bine ca mine, proclamă „respectul și inviolabilitatea proprietății private inamice, inamicul invadant victorios neavând nici proprietatea nici folosința acestei averi“.

Guvernul Imperial înființând sechestrul administrativ recunoaște, cum văzurăm, că Banca Națională este o avere particulară iar nu a Statului.

Motivele sale de intervențiune sunt cele două de sus arătate „că averea sa în cea mai mare parte n'ar fi în teritoriul ocupat, ca conducătorii ei și majoritatea personalului său administrativ ar-fi într'o altă parte a teritoriului“.

* . .

Averea și direcția Băncii nu puteau să fie decât acolo unde este sediul ei.

Or sediul Băncii pe temeiul încheerii din 12 Noembrie 1916 se află la Iași, unde a fost mutat Tezaurul, averea și unde se află și direcția principală a ei.

Faptul ca o parte a averii unui particular a fost transferată într'altă parte, permite sechestrarea averii rămasă sau amestecul cuceritorului în administrarea ei? În cazul nostru nu este nici măcar atât; pe temeiul încheerii din 12 Noembrie 1916 luată pe baza statutelor și regulamentului nostru, la București funcționează o simplă sucursală a Băncii, careia în vederea importanței ei i s'a alcătuit o direcțiune specială în persoana a 2 directori.

Operațiunile așteia sucursale sunt determinate prin încheerea sus arătată care stabilește creierea acestei sucursale.

Dacă este constatat că nu suntem decât o Sucursală și nu putem face decât operațiunile prevăzute în încheerea Consiliului de Administrație la fel ca și celelalte sucursale din țară, ce dispozițiuni de drept internațional pot să intervină să se substituie delegațiunii pe care Banca Națională Centrală a instituit-o?

Cum ar putea un sechestrul administrativ să se substituie în atribuțiunile direcțiunii generale a Băncii care există, este înființată la Iași unde îi este sediul legal?

Ce forță legală ar avea față cu statutele Băncii și cum ar putea el țuca fără să violeze aceste statute?

În fond și hotărîrilor nu este acest amestec într'o avere particulară o violare a regulilor de drept internațional de care ei vor să se prevaleze.

Este adevărat că și noi am înființat sechestrul judiciar anuitor case și institute de comerț străine din țara noastră.

Se poate face însă analogie între măsura luată de guvernul român de a numi conservatori ai averilor supușilor străini, cu care țara intrase în războiu, o procedură justificată în drept și recunoscută de dreptul internațional și cu ceia ce se petrece la noi?

Ce spune dreptul internațional? Spune că una din consecințele declarațiunii de războiu este interdicțiunea oricărei relațiuni comerciale între supușii celor ce se războiesc. Statele beligerante sunt singure în drept să statornicească asupra gradului de aplicare a acestei hotărîri: interdicțiune totală sau parțială.

Statul nostru dorind să împiedice în chip absolut orice fel de comerț cu Statele cu care a intrat în războiu, a numit acești sechestrul sau mai bine zis controlori însărcinați să vegheze ca nu cumva institutele respective să facă afaceri cu supușii statelor cu pricina.

Statul Român nu l-a împiedicat, nici nu l-a oprit în mersul regulat al afacerilor lor, el a supravegheat numai întrebuințarea fondurilor, ca ele să nu servească la stabilirea de relațiuni negustorești cu supușii statelor inamice.

Băncile Naționale rămase în teritoriul ocupat între care ne numărăm și noi, nu fac comerț decât cu supușii români; raporturile cu străinătatea sunt de competența Centralei.

Centrala este la Iași:

Dacă Guvernul Imperial crede totuși — și nimeni nu-l poate opri să creadă ce și cum vrea — că sucursalele Băncii Naționale fac acte de comerț nu numai cu românii, dar că ar intra în relațiuni comerciale și cu supușii altor state cu care este în stare de războiu, n'are decât în interesul controlului, ce nu-l pot refuza, să înființeze ca și în Belgia un controlor, fie el botezat chiar sechestrul.

Nu putem însă accepta în nici un caz un sechestrul care să se substituie în drepturile direcțiunii Băncii. Sechestrul care în loc să înlesnească continuarea operațiunilor Băncii începe prin a ordona închiderea ghișeurilor ei.

Văd în această procedură cea mai samavolnică, cea mai absolută uzurpare a drepturilor Băncii; văd sechestrarea unei averi particulare contrariu tuturor principiilor și regulilor consacrate de dreptul internațional și de convențiunea dela Haga (textul acestei convențiuni te rog să treci și să-l iei dela mine de acasă).

Mai văd aci și o desorientare, o dezorganizare, iar nici de cum o restabilire și asigurare a ordinii și vieții publice pe care o cere inamicului ocupant Convențiunea dela Haga, convențiune care a fost semnată și de Germania alături de restul forului european.

(ss) C. I. Băicoianu.

Anexa No. 3.

**Ordinul de înființarea sechestrului la Banca Națională
are cuprinsul următor:**

Administrația militară
în România

H. C. 3 März 1917.

L. F. No. 3 gch

Din ordinul D-lui Guvernator militar General de Infanterie Tülf von Tschepe u. Weidenbach din 22 Februarie 1917 Banca Națională a României este pusă sub sechestru în conformitate cu par. 1 C. a ordonanței privitoare la Administrații puse sub sechestru din 10 Februarie 1917 din foaia (Monitorul) de ordonanțe a Comandei supreme a Armatei von Mackensen.

Ca Comisari administratori secheștri sunt numiți D-nii [Ajutor Referendar Böhning și Locot. de Inf. Wengraff.

Administratorii secheștri trebuie să se pue în posesia Băncei, ei sunt îndreptățiți și autorizați a executa toate acțiunile pe cari Banca este îndreptățită a le face, a dispune de toată averea Băncei.

În timpul duratei administratorilor secheștri se suspendă atribuțiunile membrilor Consiliului de Administrațiune, a conducătorilor și a tuturilor celorlalte organe și persoane ale Băncei la care aceștia au fost îndreptățiți.

Membrii Consiliului de Administrațiune, diriguitorii și funcționarii Băncei sunt datori a da orice informațiuni Administrațiunii secheștrilor, a preda toate registrele, scriptele, cheile și orice fel de valori ale Băncei; funcționarii, au a executa lucrările lor după indicațiunile D-lor secheștri.

Directorii conducători și funcționarii Băncei sunt datori a da informațiuni Administrației secheste despre operațiunile și afacerile Băncei, chiar când nu mai sunt în serviciul ei. Contravenienții se pedepsesc cu severitate conform Ordonanței.

Din partea Administrațiunii militare în România.

Hentsch.

Colonel

ANEXA No. 4

Mișcarea Fondului Consorțial și Depozite

L. D. K.	Consoțriu	Depozite	Total
1917			
Mai 12	Lei 1.615.400	2.198.780	3.813.780
" 19	" 2.115.000	2.792.280	4.907.280
Iunie 9	" "	4.199.586	6.314.586
Iulie 14	" "	6.319.598	8.434.598
August 4	" "	8.003.301	10.118.501
Septembrie 15	" "	12.314.129	14.429.129
Octombrie 30	" "	14.448.330	16.563.330
Noembrie 10	" "	1.234.372	3.549.372
" 24	" "	975.231	5.090.231
Decembrie 22	" "	1.288.228	3.403.228
" 29	" "	1.291.228	3.406.228
1918			
Ianuarie 12	" "	8.007.866	10.122.866
Februarie 2	" "	8.164.091	10.279.091
Martie 6	" "	5.258.393	7.373.393
" 22	" "	3.755.727	5.870.727
Aprilie 10	" "	1.276.543	3.391.543
Mai 4	" "	1.488.233	3.603.233
Iunie 1	" "	1.549.408	3.664.408
Iulie 6	" "	1.839.766	3.954.766
August 10	" "	1.870.647	3.985.647
Septembrie 7	" "	1.536.890	3.426.890
Octombrie 5	ram. dela 15 Sept.	1.489.767	1.489.767
" 26	" "	1.331.737	1.331.737

Anexa No. 5.

București, 31 Octombrie 1917

Circulara No. 24

Emisiunea Bonurilor de Casă

În urma conferințelor avute cu autoritățile competente germane și austro-ungare la Berlin, Banca Națională (Adm. coerc.) a fost autorizată de a emite bonuri de casă.

Precum se știe Banca Națională a preluat asupra ei finanțarea contribuției de războiu de lei 250.000.000 impus teritoriului ocupat contra depunerii de acte de garanție (cambii) ale fiecărui județ în parte, Această finanțare s'a efectuat precum urmează: O sumă corespunzătoare disponibilului Băncii Naționale în mărci a fost pus la dispoziția lui Reichsbank din Berlin, care la rândul ei (Reichs-

bank) a procurat statului major administrativ (Verwaltungsstab) contravaloarea acestei sume în Lei.

Abundența crescândă de numerar în România permitea proiectarea financierei acestei contribuții de războiu din mijloacele aflătoare în țară. Spre a obține

1) ca disponibilul Băncii Naționale la Berlin să rămână cât se poate de neatins,

2) ca cantitatea numerariului în circulațiune să fie cât de restrânsă posibilă, spre a nu influența valuta țării în mod nefavorabil, și, oferind astfel publicului românesc un efect public, circulația numerariului să devină scurtă.

Aceste sunt cauzele înființării bonurilor de casă; detaliile le veți vedea din alăturatul prospect.

Pentru informațiunea Dv. vă mai dăm următoarele amănunte:

1) Impărțeala

(nu interesează)

2) Scadențe și cupoane

Extras.

Bonurile nu poartă scadențele imprimate, de oare-ce nu se poate prevedea dacă vânzarea lor va fi mare sau nu; de aceea scadențele trebuesc scrise cu mâna pe fiecare exemplar. De asemenea și suma dobânzei produsă.

Bonurile cu o durată de 12 luni poartă 2 cupoane pentru ca deținătorii lor să aibă ocazia de a încasa chiar după 6 luni dobânzi.

Prima emisiune se ridică la Lei 150.000.000.— și cari au fost împărțite după cum urmează:

Albastre	60	carnete	à	500	3000	bucăți	Lei	1.500.000.—
	70	»	»	1000	3500	»	»	3.500.000.—
	60	»	»	5000	3000	»	»	15.000.000.—
	60	»	»	10000	3000	»	»	30.000.000.—
Verzi	60	»	»	500	3000	»	»	1.500.000.—
	70	»	»	1000	3500	»	»	3.500.000.—
	60	»	»	5000	3000	»	»	15.000.000.—
	60	»	»	10000	3000	»	»	30.000.000.—
Galbene	60	»	»	500	3000	»	»	1.500.000.—
	70	»	»	1000	3500	»	»	3.500.000.—
	60	»	»	5000	3000	»	»	15.000.000.—
	60	»	»	10000	3000	»	»	30.000.000.—
								<u>Lei 150.000.000.—</u>

S'au mai imprimat 10 carnete à 50 bucăți bonuri de casă în alb, cari au rămas în păstrarea Direcțiunei.

(Instrucțiuni relative la numărătoare).

3) Manipularea.

(Instrucțiunile cunoscute personalului).

4) Reescomptarea.

(Instrucțiuni identice cu par. 5 din prospect).

(Instrucțiuni relative la manipularea bonurilor reescomptate cunoscute personalului).

5) Dobânzi și plata bonurilor.
(Instrucțiuni relative la bonurile scăzute și plătite cunoscute personalului).

6) Contabilitate.
(Instrucțiuni relative la contabilitatea bonurilor cunoscute personalului).

Anexa No. 6

București, 13 Septembrie 1917

Către Domnii Sequeștri coercitivi ai Băncii Naționale

București

La deciziunea luată de Administrațiunea coercitivă a Băncii Naționale ca să se ceară și primească de la public depozite rambursabile cu termen de 3, 6 și 12 luni și pentru care se va plăti de Bancă un procent de $2\frac{1}{2}$, $3\frac{1}{2}$ sau $4\frac{1}{2}$ la sută, (cea ce este un împrumut) pentru care Banca Națională va emite, obligațiuni, sau bonuri de tezaur sau bonuri de casă, la purtător și scemptabile, la care operațiune se cere colaborarea noastră în calitate de Director Delegat, prin semnarea alături cu D-nii Sequeștri a titlurilor emise, am onoarea a face următoarele obiecțiuni:

1). Banca Națională fiind pusă sub Administrațiune coercitivă prin ordonanța din 22 Februarie 1917, conform paragrafului 6 al acestei ordonanțe, a încetat drepturile noastre ca Director-Delegat, ele trecând în persoana d-ilor Sequeștri.

Din acest punct de vedere, semnătura noastră devine inutilă.

2). Operațiunea pentru care se cere semnătura noastră este absolut interzisă de legea și statutele Băncii Naționale (Art. 9 și 10 din Lege și Art. 25 & 27 din Statute).

Obligat în calitate de Director a aplica legea și statutele și a face să fie aplicate și respectate, nu pot eu însumi să le violez.

Din acest punct de vedere nu pot semna titlurile de împrumut.

3). Delegațiunea ce ne-a fost conferită prin procesul-verbal din 11/23 Octombrie 1916 al Consiliului General, limitează în mod precis operațiunile ce putem face, și interzice în mod absolut alte operațiuni și în special operațiuni, ca acelea pentru care se cere să semnez.

În nici un caz, semnătura noastră nu ar putea obliga Banca Națională peste limitele mandatului nostru și conform Art. 69 din Statute, sunt personal răspunzător de executarea mandatului.

Din acest punct de vedere nu trebuie să semnez și să iau parte la operațiunea ce se propune.

Alătur copie după procesul-verbal al Consiliului General și traducere după amintitele articole din legea și statutele Băncii Naționale.

(ss) Delegat, N. I. Bărbulescu.

Anexa No. 7.

Zwischen den unterzeichneten Bevollmächtigten Deutschlands und Rumäniens ist die nachstehende Vereinbarung über Wechselseitige Bereitstellung von Zahlungsmitteln getroffen worden :

Artikel 1.

Nach Artikel X des Wirtschaftsabkommens im deutsch-österreichisch-ungarisch-rumänischen Sonderabkommen über wirtschaftliche Einzelfragen zu dem Bukarester Friedensvertrage vom 7. Mai 1918 werden Deutschland und Rumänien sich gegenseitig die zur Bestreitung der Zahlungsverpflichtungen aus dem Wirtschaftsabkommnen notwendigen Zahlungsmittel gegen Einräumung von Guthaben in der Währung des anderen Landes zur Verfügung stellen.

Demgemäss werden die hiernach angeforderten Zahlungsmittel von der Deutschen Regierung in Reichsmark bei der Reichsbank von der Rumänischen Regierung in Lei bei der Rumänischen Nationalbank bereitgestellt werden. Die beiderseitigen Banken sind berechtigt, bei Anforderung der Zahlungsmittel den Nachweis dafür zu verlangen, dass die Zahlungsmittel zur Bestreitung von Zahlungsverpflichtungen aus dem Wirtschaftsabkommen bestimmt sind.

Zum Ausgleich für die bei der Rumänischen Nationalbank in Anspruch genommenen Leibeträge wird die Deutsche Regierung der Rumänischen Regierung ein entsprechendes Mark-Guthaben bei der Reichsbank einräumen, und umgekehrt erhält die Deutsche Regierung für die bei der Reichsbank in Anspruch genommenen Reichsmarkbeträge ein entsprechendes Lei-Guthaben bei der Rumänischen Nationalbank von der Rumänischen Regierung eingeräumt.

Artikel 2.

Abgesehen von den nach Artikel 1 bereitzustellenden Zahlungsmitteln wird Deutschland auf Wunsch Rumäniens folgende Reichsmarkbeträge der Rumänischen Regierung bei der Reichsbank zur Verfügung stellen :

a) die in Mark zu zahlenden Aufwendungen Deutschlands für die rumänischen Kriegsgefangenen (Artikel 25 des rechtspolitischen Zusatzvertrages)

b) die Beträge, welche erforderlich sind, um die aus deutschen Mitteln in Rumänien für öffentliche Arbeiten gemachten Aufwendungen sowie den Wert deutscher Verkehrsmittel, soweit diese nicht zurückgegeben werden können, zu ertsetzen (Artikel 23 des

Friedensvertrages und Artikel 34 bis 37 des rechtspolitischen Zusatzvertrages).

c) die Beträge, welche für den Dienst der im deutschen Besitz befindlichen Schuldverschreibungen der Anleihen des rumänischen Staates erforderlich sind.

d) einen Betrag von 180 Millionen Mark, welchen die Rumänische Regierung der Rumänischen Nationalbank mit Rücksicht darauf zu erstatten wünscht, dass die Rumänische Nationalbank während des Krieges den genannten Betrag aus ihrem Guthaben bei der Reichsbank in Berlin für die Finanzierung rumänischer Distriktsobligationen aufgewendet hat. Die Vorlage der 180 Millionen Mark von Seiten Deutschlands hat zur Voraussetzung, dass der genannte Betrag dem Guthaben der Rumänischen Nationalbank bei der Reichsbank wieder zugeführt wird und dass die Rumänische Nationalbank damit einverstanden ist, dass auf ihn ebenfalls die Bestimmungen des Artikel 42 des rechtspolitischen Zusatzvertrages Anwendung finden.

Die zu a) bis d) bezeichneten Vorlagen der Deutschen Regierung bilden einen mit 5% jährlich zu verzinsenden Vorschuss in Reichsmark bis zum 30. Juni 1919. Von letzterem Zeitpunkt ab erhält die deutsche Regierung zum Ausgleich des Vorschusses und der aufgelaufenen Zinsen ein Lei-Guthaben bei der Rumänischen Nationalbank, über welches zur Bezahlung des deutschen Einfuhrbedarfs aus Rumänien verfügt werden wird.

Artikel 3.

Soweit Deutschland zur Bestreitung seines Einfuhrbedarfs aus Rumänien, abgesehen von den dem Wirtschaftsabkommen unterliegenden rumänischen Erzeugnissen, Lei benötigt, wird Rumänien die erforderlichen Beträge bei der Rumänischen Nationalbank zur Verfügung der Deutschen Regierung stellen. Zum Ausgleich hierfür erhält die Rumänische Regierung ein entsprechendes Mark-Guthaben bei der Reichsbank von der Deutschen Regierung eingeräumt.

Artikel 4.

Die aus Artikel 1 und 3 sich ergebenden Kursverrechnungen werden nach folgenden Grundsätzen vorgenommen werden:

Für die bis zum 30. Juni 1919 entstehenden gegenseitigen Guthaben gilt das feste Verhältnis von 100 Lei = 70 Mark (100 Mark = 142.85 Lei). Die Einführung einer amtlichen Kursnotierung der Lei in Berlin sowie der Reichsmark in Bukarest, wird tunlichst bald in die Wege geleitet werden. Vom 1. Juli 1919 an ist für die Verrechnung der amtliche Leikurs in Berlin, und zwar der Durchschnittskurs zwischen Geld- und Briefnotierung, massgebend. Sollte jedoch der Berliner Leikurs um mehr als $\frac{1}{2}$ % von dem auf Lei umgerechneten Bukarester Mittelkurs für Reichsmark abweichen, so wird die Mitte zwischen der Berliner Leinotierung und der Bukarester Marknotierung als Verrechnungskurs angenommen.

Der Ermittlung des deutschen Lei-Guthabens aus Artikel 2 wird am 1. Juli 1919 vorläufig das Umrechnungsverhältnis von 100 Lei = 81 Mark zugrunde gelegt. Die endgültige Abrechnung der Lei-Guthaben aus Artikel 2 einschliesslich der aufgelaufenen Zinsen erfolgt nach dem Durchschnittskurs sämtlicher Tagesnotierungen in der Zeit vom 1. Juli bis 31. Dezember 1919. Für die Feststellung des Durchschnittskurses finden die vorstehenden Bestimmungen Anwendung.

Artikel 5.

Die gegenseitigen Guthaben werden mit 5% jährlich verzinst.

Artikel 6.

Zum 31. Dezember jeden Jahres werden die gegenseitigen Guthaben zuzüglich der aufgelaufenen Zinsen rechnermässig festgestellt. Der Unterschied (Saldo) des Gesamtbetrages der gegenseitigen Guthaben — berechnet nach den Kursbestimmungen des Artikel 4 — soll jeweils eine Milliarde Mark oder deren Gegenwert in Lei nicht übersteigen.

Der endgültige Ausgleich der gegenseitigen Guthaben erfolgt innerhalb eines halben Jahres nach Ablauf des Wirtschaftsabkommens (Artikel II daselbst), also spätestens bis zum 31. Dezember 1927.

Artikel 7.

Rumänien wird über die ihm auf Grund der Artikel 1 und 3 bei der Reichsbank zu bestellenden Mark-Guthaben nur zum Zwecke der Bezahlung deutscher Forderungen verfügen. Insofern die Guthaben zum Ankauf von Wertpapieren Verwendung finden sollen, müssen die Wertpapiere der gleichen Verfügungsbeschränkung wie die Guthaben selbst unterworfen bleiben. Falls Rumänien ausländische Zahlungsmittel benötigen sollte, wird die Reichsbank bereit sein, der Rumänischen Regierung in Anrechnung auf die Mark-Guthaben, jedoch nicht über deren Höhe hinaus, zur Befriedigung notwendiger wirtschaftlicher Bedürfnisse nach Möglichkeit Devisen zur Verfügung stellen.

Die Reichsbank hofft, dass sie — eine angemessene Verteilung und rechtzeitige vorherige Anmeldung des Bedarfs vorausgesetzt — in der Regel in der Lage sein wird, berechtigten Wünschen Rumäniens, soweit es sich um die Befriedigung notwendiger wirtschaftlicher Bedürfnisse handelt ganz oder zu einem erheblichen Teile Rechnung zu tragen. Sie muss sich jedoch im Hinblick auf die lange Dauer des Wirtschaftsabkommens und die Möglichkeit aussergewöhnlicher Verhältnisse, die Prüfung darüber vorbehalten, ob sie jeweils die angeforderten Beträge in Devisen aus ihren Beständen abgeben oder, ob und auf welche Weise sie gegebenenfalls anderweit den Wünschen der Rumänischen Regierung Rechnung tragen kann. Unter allen Umständen aber hat sich die Reichsbank

bereit erklärt, bis zur Höhe von 10% des gesamten im Laufe des Wirtschaftsabkommens etwa zugunsten Rumäniens sich ergebenden Guthabensaldos in Teilbeträgen, die nicht mehr als 5 Millionen Mark betragen dürfen, für die obengedachten Zwecke Devisen zu den Kursen der in Frage kommenden neutralen Märkte zur Verfügung zu stellen oder zu beschaffen. Bis zum Ablauf eines Jahres nach Friedensschluss zwischen Deutschland und den Westmächten beschränkt sich die Verpflichtung der Reichsbank auf die Bereitstellung oder Beschaffung von Devisen bis zur Höhe von 5% des genannten rumänischen Guthabensaldos.

Artikel 8.

Die gegenwärtige Vereinbarung soll gleichzeitig mit dem Friedensvertrage in Kraft treten.

Artikel 9.

Beiderseits wird die Genehmigung der Regierung vorbehalten.

Geschehen in doppelter Urschrift zu Berlin am 8 Juli 1918.

(gez.) JOHANNES m. p.

(gez.) STEFANESCU m. p.

(gez.) SCHROEDER m. p.

(gez.) GOLESCU m. p.

(gez.) BERNDT m. p.

(gez.) MALTEZIANU m. p.

ANEXA No. 8

Nota de cursul mărcilor

1918	Mai 17	.	.	.	139
	Iunie 2	.	.	.	141 ¹ / ₂
	Iulie 8	.	.	.	133 ¹ / ₂
	August 6,	.	.	.	161
	" 8	.	.	.	160 ¹ / ₂
	" 9	.	.	.	159
	" 18	.	.	.	161 ¹ / ₂
	Septemb. 5	.	.	.	159
	" 11	.	.	.	158 ¹ / ₂
	Octombr. 4	.	.	.	154
	" 12	.	.	.	153
	" 14	.	.	.	152—151
	" 22	.	.	.	154
	Noembr. 6	.	.	.	147—148
	" 7	.	.	.	150
	" 8/9	.	.	.	152—155--160
	" 11	.	.	.	161—162
					161—163
	" 14	.	.	.	nici un curs
	" 18	.	.	.	124—126
	" 19	.	.	.	130—135
	" 25	.	.	.	133
	" 26	.	.	.	125—130
	" 29	.	.	.	126—129
	Decembr. 2	.	.	.	128—130
	" 5	.	.	.	127—129
	" 20	.	.	.	125—126
	" 21	.	.	.	128—130
	" 25	.	.	.	132—133
	" 30	.	.	.	133—135
	" 31	.	.	.	130—134
1919	Ianuarie 1	.	.	.	130—132

Anexa No. 9

P R O E C T

Între Comandamentul suprem al Armatei de ocupațiune și Guvernul Român, în baza articolului XVII al. 4 al tratatului de pace, s'a încheiat următoarea convențiune cu privire la conlucrarea Comandamentului suprem la regularea circulațiunii monetare și plășilor :

Par. 1. Conform art. 22 din tratatul de pace, Comandamentul Suprem va desființa administrația forțată a Băncii Naționale și a Casei Centrale a Băncilor Populare și Cooperativelor sătești, pe măsură ce administrația Centrală a acestor două instituțiuni se reîntorc la București.

La desființarea administrației forțate se vor preda Direcțiunilor registrele și valorile instituțiilor de sub administrația forțată, fără prejudiciul stipulațiunilor de pace și convențiunilor ce l' completează. Predarea valorilor urmează să se facă pe baza unui bilanț brut încheiat de administrațiile forțate a Băncii Naționale și a Casei Centrale a Băncilor Populare. Administrațiunile Centrale ale acestor instituțiuni recunosc ca obligațiunile încheiate sau acceptate de administratorii coercitivi sunt în drept valabile.

Par. 2. Casa de Imprumut a agricultorilor de la Banca Națională preda pe baza unui bilanț definitiv, activul și pasivul ei unei administrațiuni care va fi indicată de Guvernul Român, la o epocă ce va fi încă de stabilit. Comandamentul Suprem dispune de beneficiul eventual ce va rezulta.

Toate drepturile ce decurg din dispozițiile ordonanței din ziua 5 Mai 1917 (Dispozițiuni pentru populația Română par. 80 No. 112) relativ la Casa de Imprumut a Agricultorilor, rămân în favoarea Administrațiunii care-i va succede.

Par. 3. Funcționarilor, care au fost în serviciul administrațiunei forțate, nu li se vor crea neajunsuri prin faptul că au adus acesteia servicii.

Par. 4. Se va delega pe lângă Comisarul Guvernului la Banca Națională precum și pe lângă Casa Centrală a Băncilor Populare, până la evacuarea teritoriului ocupat, câte 2 comisari civili, Comisarii civili vor primi pentru ei și pentru înlocuitorii lor, încăperile de serviciu necesare.

Par. 5. Imputerniciții civili vor da explicațiuni directorilor români asupra dispozițiunilor luate în timpul administrațiunei forțate.

Par. 6. Conlucrarea imputerniciților civili la conducerea Băncii Naționale și a Casei Centrale a Băncilor Populare se va limita, dacă hotărârile și măsurile ambelor instituțiuni sunt în armonie cu interesele Puterilor Centrale, pe care are să le apere Comandamentul Suprem. Direcțiunile Române vor ține cont de dorințele

exprimate în această privință. În acest scop se va da informațiuni plenipotențiarilor civili sau înlocuitorilor lor, în caz de împiedicare, dându-li-se la cerere să vadă actele referitoare, precum și registrele Băncii Naționale sau Casei Centrale a Băncilor Populare și Cooperativelor Sătești.

Hotărârile direcțiilor și altor organe de administrație, precum și Adunării Generale se vor comunica fără zăbavă, după ședințe, imputerniciților civili. Aceștia pot să facă obiecțiuni la Guvern contra hotărârilor acestuia.

Înainte de a se tranșa cu obiecțiunea, nu se pot aduce la îndeplinire hotărârile contra cărora s'a ridicat reclamațiunea.

Întru cât pentru executarea obligațiilor financiare și economice care au fost acceptate de România prin tratatul de pace și convențiunile complimentare, mai este nevoie și de colaborarea Băncii Naționale și a Casei Centrale a Băncilor Populare (achitarea biletelor de Bancă ale Băncii Generale Române, punerea la dispoziție a biletelor de Bancă pentru întreținerea armatei de ocupațiune, sau pe baza art. 10 al convențiunii economice, strângerea recoltei prin Băncile Populare).

Imputerniciții civili sunt îndreptățiți să-și procure informațiuni asupra amănuntelor execuțiunii și la caz de trebuință, Guvernul Român va lua, după cererea imputerniciților civili, măsurile cuvenite pentru aducerea la îndeplinire.

Par. 7. Întru cât s'ar constata că organele cooperativelor, băncilor populare și federației or ar lucra contra dispozițiilor tratatului de pace și convențiunii economice, Consiliul de Administrație al Centralei Băncilor Populare va ține socoteală de eventualele obiecțiuni cu privire la întrebuințarea unor asemenea organe.

Par. 8. Pentru concentrarea traficului total de devize ale României, se va institui în București o Centrală de Devize. La Centrala Devizelor va figura câte un Comisar german și austro-ungar. Încheerea operațiilor de devize se va efectua de acord cu acești Comisari.

Măsurile îndreptățite potrivit împrejurărilor internaționale față de cursul schimbului, pentru ridicarea valutei române nu vor putea fi combătute de Comisari.

Par. 9. Casele de Schimb militare sunt socotite ca instituțiuni ale Armatei de Ocupațiune.

Par. 10. Activitatea imputerniciților civili și Comisarilor la Centrala Devizelor, se termină odată cu desființarea Comandamentului Suprem al Armatei de Ocupațiune.

TABLA DE MATERIE

	Pag.
Banca Națională a României față de retragerea armatelor române pe linia Siretului și a Guvernului la Iași.	3
Ocupațiunea germană a Olteniei, Munteniei, Dobrogei în Noembrie 1916.	4
Chestiunea valutei în teritoriul ocupat. Agresiunea ocupantului contra valutei românești.	4
Ordonanțele militare ale ocupantului pentru apărarea intereselor valutei germane.	5
Protestul Băncilor din București și al Băncii Naționale.	6
Conspirațiunea de la Berlin în chestiunea valutei românești; ideea unui nou mijloc de plată în România ocupată emisă în ședința secretă a Consiliului de război din Berlin.	12
Emisiunea Băncii Generale cu complicitatea Comandanturii militare ocupante.	15
Acoperirea emisiunii Băncii Generale.	19
Privire asupra manipulării emisiunii Băncii Generale.	21
Emisiunea Băncii Generale în efectele ei economice, pomparea aurului din România prin mijlocul acestei emisiuni.	22
Inființarea biroului german de ocrotirea averilor germane în România „Vermögensschutzstelle” și păgubirea debitorilor români prin aplicarea cursurilor arbitrare a mărcilor.	25
Interesele de manipulare a fondurilor ocupantului conduc la ideea de rechizițiune și punere sub sechestru a Băncii Naționale.	25
Considerațiuni psihico-politice care au condus la aceasta încălcare a dreptului internațional.	26
Punerea sub sechestru a Băncii Naționale.	28
Inființarea Caselor de Imprumuturi agricole L. D. K.	30
Organizația și funcționarea lor.	31

	Pag.
Instituirea controlului Băncilor.	34
Incălcarea statutelor Băncii Naționale.	34
Casele de Imprumut pe gaj devin regulătorul financiar al teritoriului ocupat.	35
Impunerea impozitului județean de către administrația mi- litară conduce la operațiunea ilegală a imprumutului de 250 000.000 impus Băncii Naționale.	37
Imprumutul Comunal de 15.000.000.	40
Administrația Băncii Naționale sub sechestru.	41
Operațiunile Băncii Naționale sub sechestru.	46
Banca Națională sub Imperiul tratatului de pace din Bu- curești și a conferinței financiare de la Berlin.	50
Cum plănuiau germanii să cumpere pe datorie produsele României.	54
Atitudinea Băncii Naționale în timpul tratatelor de pace.	62
Concluziuni.	70

